

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

**2023 METŲ KOVOS SU PREKYBA
ŽMONĖMIS SITUACIJOS LIETUVOJE
APŽVALGA**

2024 m., Vilnius

TURINYS

Įvadas	3
I dalis. Prekybos žmonėmis tendencijos Lietuvoje 2023 m. ikiteisminių tyrimų ir teismų sprendimų duomenų apžvalga:	5
2023 m. pradėtų ikiteisminių tyrimų dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis duomenų apžvalga.....	5
Duomenų apie asmenis, kurie 2023 m. buvo pripažinti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis, apžvalga.....	8
Duomenų apie pareikštus įtarimus dėl prekybos žmonėmis 2023 m. apžvalga.....	11
Pareiktų kaltinimų dėl prekybos žmonėmis 2023 m. apžvalga.....	12
Nuteistųjų už prekybą žmonėmis asmenų 2023 m. apžvalga.....	13
I dalies išvados ir apibendrinimas.....	14
II dalis. Kovos su prekyba žmonėmis priemonių ir veiksmų apžvalga:	15
Pagalba nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, jų teisių apsauga.....	15
Savivaldybių apklausa dėl pagalbos teikimo prekybos žmonėmis aukoms ir prevencijos priemonių įgyvendinimo.....	19
Kvalifikacijos tobulinimas.....	23
Prekybos žmonėmis prevencinės priemonės.....	28
Lietuvos savivaldybių atsakas į prekybą žmonėmis.....	31
Tarpinstitucinis ir tarptautinis bendradarbiavimas.....	33
Nacionalinio kovos su prekyba žmonėmis klausimais pranešėjo pateiktų pasiūlymų ir rekomendacijų įgyvendinimo apžvalga.....	35
II dalies išvados ir apibendrinimas.....	37
III dalis. Pasiūlymai ir rekomendacijos dėl tolesnės Lietuvos pažangos kovoje su prekyba žmonėmis	39
Priedai.....	40

IVADAS

2023 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvoje apžvalga (toliau – apžvalga) yra Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos iniciatyva, skirta informacijai apie prekybos žmonėmis situaciją Lietuvoje apžvelgti, valstybės institucijų bei nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) kovos su šiuo nusikaltimu priemonėms surinkti ir apibendrinti viename leidinyje.

Apžvalga yra viena iš priemonių, leidžiančių geriau suprasti prekybos žmonėmis situaciją šalyje, mūsų valstybei būdingus šio nusikaltimo ypatumus, tokiu būdu prisidedant prie kovos su šiuo nepageidaujamu nusikaltimu ir skatinant institucijas imtis priemonių dėl Lietuvos pažangos kovojančios su prekyba žmonėmis.

Apžvalga rengiama taip pat atsižvelgus ir į Europos Parlamento ir Tarybos 2011 m. balandžio 5 d. direktyvos 2011/36/ES1 dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR, 19 straipsnį – *„analizuoti prekybos žmonėmis tendencijas, vertinti kovos su prekyba žmonėmis rezultatus, taip pat rinkti statistinius duomenis glaudžiai bendradarbiaujant su atitinkamomis šioje srityje veikiančiomis pilietinės visuomenės organizacijomis, ir teikti informaciją“* ir 20 straipsnį – *„valstybės narės palengvina Kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriaus užduočių vykdymą. Visų pirma valstybės narės perduoda koordinatoriui 19 straipsnyje nurodytą informaciją, kuria remdamasis jis prisideda prie Komisijos kas dvejus metus rengiamos pažangos, padarytos kovojančios su prekyba žmonėmis, ataskaitos“*, taip pat į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. lapkričio 23 d. nutarimo Nr. 11612 *„Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinio pranešėjo kovos su prekybos žmonėmis klausimais“* 1 ir 2 punktus. Duomenys šiai apžvalgai renkami vadovaujantis Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus rinkimo ir skelbimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2017 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 1V-245 *„Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis klausimais paskyrimo ir statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus rinkimo ir skelbimo tvarkos aprašo patvirtinimo“*.

Duomenis apžalgai pateikė šios institucijos: Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM), Informatikos ir ryšių departamentas prie VRM (toliau – IRD), Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra (toliau – GP), Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM), Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (toliau – TM), Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie SADM (toliau – VDI), Lietuvos savivaldybių asociacija (toliau – LSA), Migracijos departamentas prie VRM (toliau – MD), Nacionalinė teismų administracija (toliau – NTA), Policijos departamentas prie VRM (toliau – PD), Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras (toliau – IOM), Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie VRM (toliau – VSAT), Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie SADM (toliau – VTAĮT), Užimtumo tarnyba prie SADM (toliau – UT) ir 50 savivaldybių: Visagino, Vilniaus m., Vilkaviškio r., Trakų r., Šilutės r., Šilalės r., Šiaulių r., Šiaulių m., Šakių r., Raseinių r., Radviliškio r., Prienų r., Panevėžio r., Palangos m., Mažeikių r., Marijampolės, Kupiškio r., Klaipėdos r., Klaipėdos m., Kėdainių r., Kazlų Rūdos, Kauno m., Kalvarijos, Kaišiadorių, Jonavos r., Druskininkų, Biržų, Birštono, Akmenės r., Švenčionių r., Skuodo r., Širvintų r., Plungės r.,

Anykščių r., Vilniaus r., Panevėžio m., Lazdijų r., Jurbarko r., Joniškio r., Kauno r., Utenos r., Alytaus r., Pagėgių, Elektrėnų, Pakruojo, Pasvalio r., Neringos, Kretingos r. bei Rokiškio.

Apžvalgą sudaro trys dalys: 1) pateikiami statistiniai duomenys ir susisteminta informacija apie prekybos žmonėmis situaciją Lietuvoje 2023 m.; 2) kovos su prekyba žmonėmis priemonės ir veiksmai bei 3) pasiūlymai ir rekomendacijos dėl tolesnės Lietuvos pažangos kovoiant su prekyba žmonėmis. Pirmoje apžvalgos dalyje analizuojami statistiniai duomenys: pradėtų ir atliekamų ikiteisminių tyrimų pagal nusikaltimo formas, nukentėjusiųjų amžių, lytį, verbavimo būdus ir vietas, išnaudojimo šalis, patekimo į prekybos žmonėmis pinkles priežastys, taip pat įtariamųjų ir kaltinamųjų duomenys (amžius, lytis, veikimo būdai), baudžiamųjų bylų duomenys (nuteistųjų lytis, amžius, prekybos žmonėmis formos, nuteistiesiems skirtos bausmės). Antroje dalyje apžvelgiamos šalyje vykdytos kovos su prekyba žmonėmis priemonės ir veiksmai: pagalba aukoms, vykdytos prevencinės priemonės ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, specialistų kvalifikacijos kėlimas. Trečioje dalyje, atsižvelgus į išryškėjusius trūkumus, pateikiami pasiūlymai ir rekomendacijos dėl tolesnės pažangos kovoiant su prekyba žmonėmis veiksmų ir priemonių.

Pažymėtina, kad apžvalgoje surinkti statistiniai duomenys (ikiteisminių tyrimų, įtariamųjų, kaltinamųjų, nukentėjusiųjų, išnagrinėtų bylų, nuteistų asmenų, skirtų laisvės atėmimo bausmių) ir kiti (organizuotų mokymų, vykdytos prevencijos, tarpinstitucinio bendradarbiavimo, pagalbos aukoms finansavimo ir kt.) duomenys yra naudojami teikiant informaciją ne tik Europos Komisijos koordinatoriui, bet ir kitoms tarptautinėms institucijoms bei organizacijoms, pvz., Europos Sąjungos statistikos tarnybai (Eurostatui), Baltijos jūros valstybių tarybos Kovos su prekyba žmonėmis ekspertų grupei, Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo tarnybai, Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetui (CEDAW) ir kt.

Dėkojame Lietuvos kriminalinės policijos biurui ir Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai už pagalbą analizuojant statistinius ikiteisminių tyrimų duomenis. Taip pat Vilniaus universiteto Socialinės politikos bakalauro programos 4 kurso studentei G.K., kuri prisidėjo prie šios ataskaitos analizuodama Lietuvos savivaldybių duomenis.

Apžvalgą parengė Sonata Mickutė, Lietuvos Respublikos nacionalinė pranešėja kovos su prekyba žmonėmis klausimais, VRM Viešojo saugumo politikos grupės vyresnioji patarėja.

Jei turėtumėte pasiūlymų ar pastabų dėl apžvalgos tobulinimo, rašykite el. paštu sonata.mickute@vrmlt.

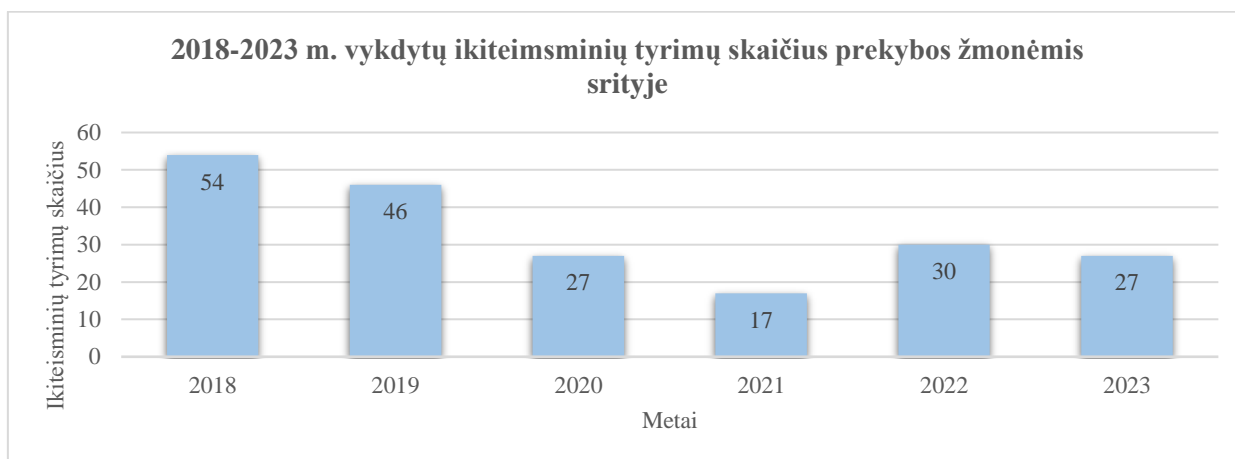
I DALIS

PREKYBOS ŽMONĖMIS TENDENCIJOS LIETUVOJE 2023 M. IKITEISMINIŲ TYRIMŲ IR TEISMŲ SPRENDIMŲ DUOMENŲ APŽVALGA

2023 m. pradėtų ikiteisminių tyrimų dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis duomenų apžvalga

2023 m. Lietuvoje buvo vykdomi **26 ikiteisminiai tyrimai**¹ dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 147 straipsnį (dėl prekybos žmonėmis), 147¹ straipsnį (dėl išnaudojimo priverstiniam darbui ir paslaugoms) ir 157 straipsnį (dėl vaiko pirkimo ar pardavimo), pradėti 2015–2023 m. Iš jų, 2023 m. buvo pradėta **13 naujų ikiteisminių tyrimų** dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis pagal BK 147, 147¹ ir 157 straipsnius.

1 pav. pateikiami 2018–2023 m. Lietuvoje vykdytų ikiteisminių tyrimų prekybos žmonėmis srityje statistiniai duomenys. Minimą penkmetį didžiausias vykdomų ikiteisminių tyrimų skaičius buvo 2018 m. (54 vykdyti ikiteisminiai tyrimai), o mažiausias – 2021 m. (17 ikiteisminių tyrimų). Paminėtina, kad 2022 m. Lietuvos policijos atlikto tyrimo duomenimis, prekybos žmonėmis ikiteisminių tyrimų mažėjimas didžiausią sąsają turėjo su bendru registruojamų baudžiamųjų nusižengimų bei nusikaltimų pokyčiu (mažėjimu).

1 pav. 2018–2023 m. prekybos žmonėmis srityje vykdytų ikiteisminių tyrimų skaičius

Iš 2023 m. vykdytų 26 ikiteisminių tyrimų, atliktų prekybos žmonėmis srityje: **7 ikiteisminiai tyrimai** buvo nutraukti (nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių (pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą) ir (arba) ikiteisminio tyrimo metu paaiškėja aplinkybių, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas arba ikiteisminis tyrimas sustabdomas, nenustačius nusikalstamų veiką padariusios asmens (BPK 212 straipsnio 2 punktą), **4 ikiteisminiai tyrimai** buvo baigti kaltinamuoju aktu², **1**

¹PD, GP ir IRD pateikti duomenys ir VRM susisteminti.

² Pažymėtina, kad 2023 m. 3 ikiteisminiai tyrimai buvo baigti kaltinamuoju aktu dėl prekybos žmonėmis srityje įvykdytų nusikaltimų, o 1 ikiteisminis tyrimas (anksčiau vykdytas prekybos žmonėmis srityje) baigtas kaltinamuoju aktu pagal BK 20 straipsnį, todėl skiltyje „Pareiktų kaltinimų dėl prekybos žmonėmis 2023 m. apžvalga“ nėra priskaičiuotas prie tų ikiteisminių tyrimų, kurie 2023 m. buvo baigti kaltinamuoju aktu pagal prekybos žmonėmis baudžiamojo kodekso straipsnius.

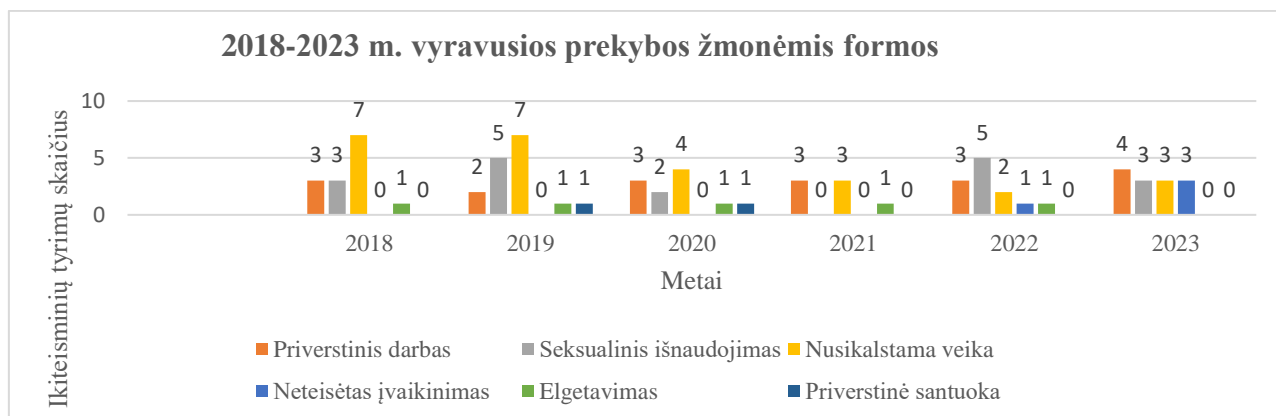
ikiteisminis tyrimas perkvalifikuotas (toliau tęsiamas pagal BK 140 straipsnio 1 dalį (dėl fizinio skausmo sukėlimo ir nežymaus sveikatos sutrikdymo)), **2 ikiteisminiai tyrimai** sustabdyti (pagal BPK 3¹ straipsnį (ikiteisminio tyrimo sustabdymas nenustačius nusikalstamą veiką padariusio asmens)) ir **13 ikiteisminių tyrimų** buvo eigoje.

Iš 2023 m. pradėtų³ 13 ikiteisminių tyrimų: 2 ikiteisminiai tyrimai baigti kaltinamuoju aktu, 3 ikiteisminiai tyrimai nutraukti ir 8 ikiteisminių tyrimų buvo eigoje. Paminėtuose ikiteisminiuose tyrimuose vyraavo šios prekybos žmonėmis formos: išnaudojimas priverstiniam darbui ir paslaugoms, vaiko pardavimas ir pirkimas, seksualinis išnaudojimas (prostitucijai ir pornografijai) ir nusikalstamoms veikoms vykdyti (pinigų plovimas ir vagystės iš parduotuvių) (1 lentelė).

1 lentelė. 2023 m. pradėti ikiteisminiai tyrimai pagal išnaudojimo formą, ikiteisminių tyrimų skaičių ir jų eigą

Ikiteisminių tyrimų skaičius	Išnaudojimo forma	Ikiteisminių tyrimų eiga
4	<i>Priverstinis darbas ar paslaugos – pagal BK 147 ir 147¹ straipsnius</i>	2 – nutraukti/ 2 – eigoje
3	<i>Vaiko pirkimas ar pardavimas – pagal BK 157 straipsnį</i>	1 – nurauktas/ 1 – eigoje/ 1 baigtas kaltinamuoju aktu
3	<i>Seksualinis išnaudojimas – pagal BK 147 straipsnį</i>	2 – eigoje/ 1 – baigtas kaltinamuoju aktu
3	<i>Nusikalstamoms veikoms – pagal BK 147 straipsnį</i>	3 – eigoje

2 pav. pavaizduoti 2018–2023 m. vykdyti ikiteisminiai tyrimai prekybos žmonėmis srityje pagal išnaudojimo formą. Pastebėtina, kad 2018–2019 m. buvo pradėtas didžiausias ikiteisminių tyrimų skaičius (po 7 ikiteisminių tyrimų) dėl prekybos žmonėmis nusikalstamoms veikoms vykdyti, kuris perpus sumažėjo 2020–2023 m. Antroje vietoje prie dažniausiai pradedamų ikiteisminių tyrimų priskirtini ikiteisminiai tyrimai dėl prekybos žmonėmis seksualiniam išnaudojimui, kurių kasmet pradėdama nuo 2 iki 5. Prie vyraujančių prekybos žmonėmis formų tai pat priskirtina ir prekyba žmonėmis priverstiniam darbui ar paslaugoms, šių ikiteisminių tyrimų pradėdama nuo 2 iki 4.

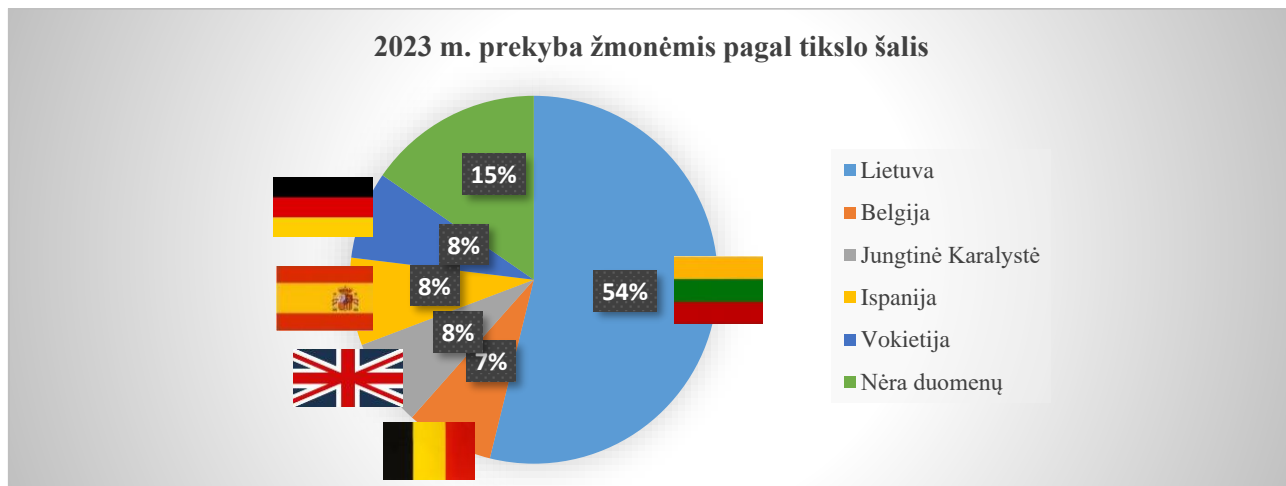

2 pav. 2018–2023 m. ikiteisminiuose tyrimuose vyraavusių prekybos žmonėmis formų palyginimas

³Paminėtina, kad 2022 m. iš 12 naujai pradėtų ikiteisminių tyrimų: 2 ikiteisminiai tyrimai buvo baigti kaltinamuoju aktu ir 1 ikiteismini tyrimas nutrauktas, likusieji buvo eigoje.

Po 1 ikiteisminį tyrimą dėl prekybos žmonėmis elgetavimui buvo pradėta 2018–2022 m. o 2022–2023 m. buvo pradėtų ikiteisminių tyrimų dėl vaiko pirkimo ar pardavimo. Taip pat paminėtina, kad 2019–2020 m. buvo pradėti du ikiteisminiai tyrimai dėl fiktyvių santuokų.

Pažymėtina, kad 2018–2023 m. pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose dėl prekybos žmonėmis naujų formų, kurios dar iki šiol nebuvo tirtos Lietuvoje, nepasitaikė.

3 pav. 2023 m. pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose dėl prekybos žmonėmis minimos tikslo šalys

2023 m. pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose dėl prekybos žmonėmis dažniausiai minima tikslo šalis (šalis kurioje buvo išnaudojami asmenys) buvo Lietuva – net 7 ikiteisminiuose tyrimuose prekyba žmonėmis vyko šalies viduje. Keturiuose vykdomuose ikiteisminiuose tyrimuose Lietuvos Respublikos piliečiai buvo išnaudojami užsienio valstybėse: Jungtinėje Karalystėje, Ispanijos Karalystėje, Belgijos Karalystėje ir Vokietijos Federacinėje Respublikoje⁴. Pagal pateiktus VRM duomenis, dviejuose vykdomuose ikiteisminiuose tyrimuose tikslo šalys nebuvo nurodyta. Tikslo šalių duomenys pateikti 3 pav.

⁴ Šalių vėliavų paveikslėliai paimti iš interneto (žr. <https://favpng.com/>).

Duomenų apie asmenis, kurie 2023 m. buvo pripažinti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis, apžvalga

2023 m. atliktuose ikiteisminiuose tyrimuose nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pagal BK 147 ir 147¹ straipsnius buvo **pripažinti 15 asmenų** (3 moterys ir 12 vyrų): 10 asmenų (vyrų) – Lietuvos Respublikos piliečiai (pagal BK 147 straipsnį), 2 asmenys (moterys) – Venesuelos pilietės (pagal BK 147 straipsnį), 1 asmuo (moteris) – Ukrainos pilietė (pagal BK 147 straipsnį, 1 asmuo (vyras) – Kirgizijos pilietis (pagal BK 147¹ straipsnį) ir 1 asmuo (vyras) – Uzbekijos pilietis (pagal BK 147¹ straipsnį).

Nukentėjusieji nuo prekybos žmonėmis pagal lytį išnaudojimo formą, tikslo valstybę, pilietybę ir verbavimo būdą:

9 asmenys (vyrų) nukentėjo nuo prekybos žmonėmis nusikalstamoms veikoms vykdyti:

Tikslo valstybė	Verbavimo būdas	Pilietybė
Vokietija, pinigų plovimui	žodžiu	Lietuvos Respublikos pilietis (1 asmuo)
Škotija, vagystėms iš parduotuvių	žodžiu	Lietuvos Respublikos pilietis (1 asmuo)
Airija, narkotinių ar psichotropinių medžiagų platinimui	žodžiu	Lietuvos Respublikos piliečiai (5 asmenys)
Ispanija, vagystėms iš parduotuvių	internetu ir žodžiu	Lietuvos Respublikos piliečiai (2 asmenys)

3 asmenys (vyrų) nukentėjo nuo prekybos žmonėmis priverstiniam darbui ar paslaugoms:

Lietuva, įvairiems darbams	žodžiu	Lietuvos Respublikos pilietis (1 asmuo)
Lietuva, Darbui nežmoniškomis arba į vergiją panašiomis sąlygomis, vilkikų vairavimui	žodžiu	Kirgiztano Respublikos pilietis (1 asmuo)
Lietuva, Darbui nežmoniškomis arba į vergiją panašiomis sąlygomis, vilkikų vairavimui	žodžiu	Uzbekistano Respublikos pilietis (1 asmuo)

3 asmenys (moterys) nukentėjo nuo prekybos žmonėmis seksualiniam išnaudojimui:

Lietuva, prostitucijai	žodžiu	Ukrainos Respublikos pilietė (1 asmuo)
Lietuva, prostitucijai	žodžiu	Venesuelos Respublikos pilietės (2 asmenys)

Nukentėjusieji pagal lytį amžių ir išnaudojimo formą:

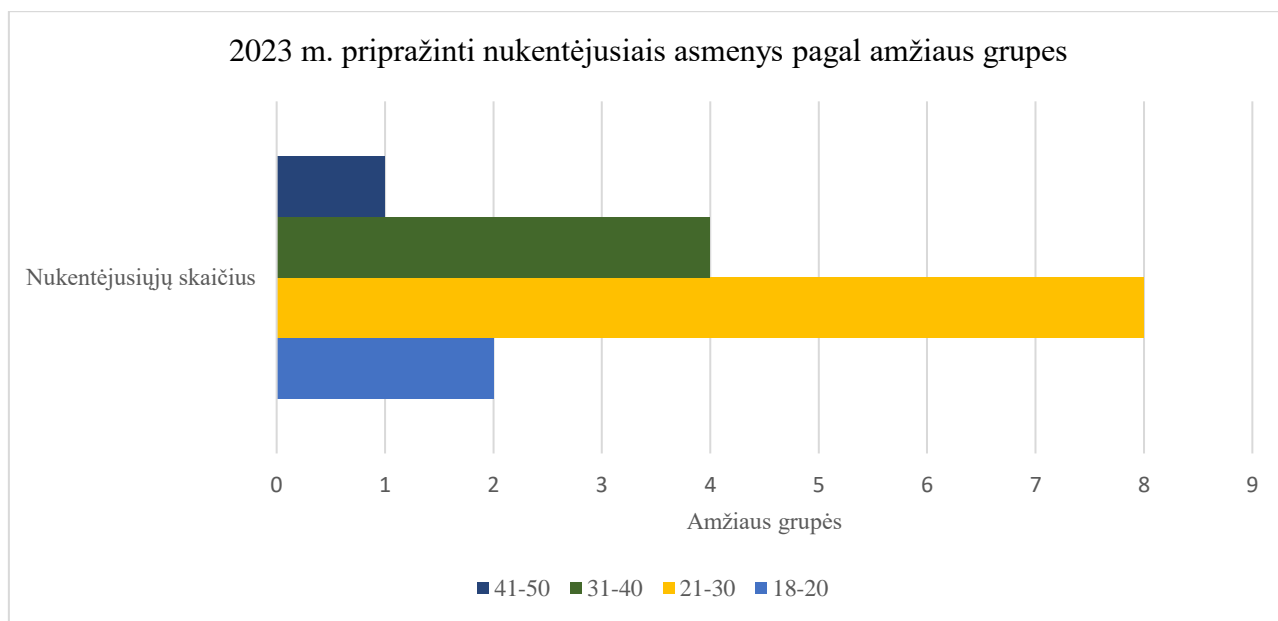
8 asmenys (5 vyrai ir 3 moterys) priklausė 21–30 metų grupei: 3 asmenys (vyrų) nukentėjo nuo prekybos žmonėmis nusikalstamoms veikoms vykdyti, 3 asmenys (moterys) nukentėjo nuo

prekybos žmonėmis seksualiniam išnaudojimui, 2 asmenys (vyrai) nukentėjo nuo prekybos žmonėmis priverstiniam darbui.

4 asmenys (vyrai) priklausė 31–40 metų grupei: 1 asmuo nukentėjo nuo prekybos žmonėmis priverstiniam darbui, 3 asmenys nukentėjo nuo prekybos žmonėmis nusikalstamoms veikoms.

2 asmenys (vyrai) priklausė 18–20 metų grupei: abu asmenys nukentėjo nuo prekybos žmonėmis nusikalstamoms veikoms.

1 asmuo (vyras) priklausė 41–50 metų grupei: asmuo nukentėjo nuo prekybos žmonėmis nusikalstamoms veikoms.

4 pav. 2023 m. ikiteisminiuose tyrimuose nukentėjusiais pripažinti asmenys pagal amžiaus grupes

Iš 4 pav. matyti, kad dažniausiai nuo prekybos žmonėmis nukenčia 21–30 metų amžiaus grupės asmenys, o antroje vietoje (per pusę mažiau nukentėjusiųjų) – 31–40 metų amžiaus grupė.

GP duomenimis, 2023 m. nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų galėjo nukentėti 5 asmenys:

2 asmenys (vyrai) priklausė 31–40 metų grupei: nukentėjo nuo prekybos žmonėmis priverstiniam darbui.

2 asmenys (vyrai) priklausė 41–50 metų grupei: nukentėjo nuo prekybos žmonėmis priverstiniam darbui.

1 asmuo (vyras) priklausė 51–60 metų grupei: nukentėjo nuo prekybos žmonėmis priverstiniam darbui.

Kodėl asmenys tapo prekybos žmonėmis aukomis? Pagrindinės priežastys, kodėl asmenys, pripažinti ar galėję nukentėti nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų, priėmė prekiautojų žmonėmis pasiūlymus (valios palenkimo būdai) buvo šios:

- ✚ pažeidžiamumas, pvz. nemokėjimas kalbos;
- ✚ apgaulė;
- ✚ suteikta kitokia nauda asmeniui, kuris faktiškai kontroliavo nukentėjusį asmenį, pvz. organizuota kelionė, apgyvendinimas;
- ✚ pasinaudota nukentėjusio asmens priklausomumu;
- ✚ arba priimti ar sumokėti pinigai;
- ✚ grasinimai.

Atsižvelgus į ikiteisminių tyrimų duomenis, galima teigti, kad dažniausiai naudojami valios palenkimo būdai buvo asmens pažeidžiamumo, nukentėjusiojo atžvilgiu panaudota apgaulė arba suteikta kitokia nauda, kuri leido kontroliuoti nukentėjusįjį.

Duomenų apie pareikštus įtarimus dėl prekybos žmonėmis 2023 m. apžvalga

2023 m. ikiteisminiuose tyrimuose buvo **pareikšti įtarimai 20 asmenų** dėl prekybos žmonėmis, išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms ir vaiko pirkimo ar pardavimo pagal BK 147, 147¹ ir 157 straipsnius.

Dėl prekybos žmonėmis pagal BK 147 straipsnį įtarimai buvo pareikšti *12 asmenų* (3 moterims ir 9 vyrams). Įtariamieji pagal lytį, pilietybę, prekybos žmonėmis formą ir amžiaus grupę:

Lytis	Pilietybė	Prekybos žmonėmis forma	Amžiaus grupė
1 moteris	Venesuelos Respublikos pilietė	Seksualiniam išnaudojimui	31–40
2 moterys	Ukrainos Respublikos pilietės	Seksualiniam išnaudojimui	21–30
1 vyras	Kolumbijos Respublikos pilietis	Seksualiniam išnaudojimui	31–40
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Seksualiniam išnaudojimui	41–50
3 vyrai	Lietuvos Respublikos piliečiai	Nusikalstamoms veikoms	21–30
3 vyrai	Lietuvos Respublikos piliečiai	Nusikalstamoms veikoms	31–40
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Nusikalstamoms veikoms	41–50

Dėl prekybos žmonėmis pagal BK 157 straipsnį įtarimai buvo pareikšti *5 asmenims* (2 vyrams ir 1 moteriai). Įtariamieji pagal lytį, pilietybę, prekybos žmonėmis formą ir amžiaus grupę:

Lytis	Pilietybė	Prekybos žmonėmis forma	Amžiaus grupė
1 moteris	Lietuvos Respublikos pilietė	Seksualinis išnaudojimas	31–40
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Nusikalstamoms veikoms	18–20
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Nusikalstamoms veikoms	31–40
1 moteris	Lietuvos Respublikos pilietė	Vaiko pirkimui	41–50
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Vaiko pirkimui	60 m. ir vyresni

Dėl prekybos žmonėmis pagal BK 147 ir 147¹ straipsnį įtarimai buvo pareikšti *2 asmenims* (vyrams, Lietuvos Respublikos piliečiams, priklausantiems 21–30 metų grupei) – dėl seksualinio išnaudojimo ir išnaudojimo priverstiniam darbui bei nusikalstamoms veikoms (įtarimai pareikšti dėl 2 prekybos žmonėmis formų 1 asmeniui).

Dėl prekybos žmonėmis pagal BK 147 ir 157 straipsnius įtarimai buvo pareikšti *1 asmeniui* (vyriui, Lietuvos Respublikos piliečiui, priklausančiam 31–40 metų grupei) – dėl išnaudojimo nusikalstamoms veikoms.

Pareikštų kaltinimų dėl prekybos žmonėmis 2023 m. apžvalga

2023 m. pirmosios instancijos teismams buvo perduotos **3 baudžiamosios bylos** dėl prekybos žmonėmis ir vaiko pirkimo ar pardavimo pagal BK 147 ir 157 straipsnius.

Kaltinimai dėl prekybos žmonėmis ir vaiko pirkimo ar pardavimo pagal BK 147 ir 157 straipsnius buvo pareikšti *6 asmenims* (3 vyrams ir 3 moterims):

Lytis	Pilietybė	Prekybos žmonėmis forma	Amžiaus grupė	BK straipsnis
2 moterys	Ukrainos Respublikos pilietės	Seksualinis išnaudojimas	21–30	147
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Seksualinis išnaudojimas	41–50	147
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Nusikalstamoms veikoms	41–50	147
1 moteris	Lietuvos Respublikos pilietė	Vaiko pirkimui	41–50	147
1 vyras	Lietuvos Respublikos pilietis	Vaiko pirkimui	60 m. ir vyresni	157

Nuteistųjų už prekybą žmonėmis asmenų 2023 m. apžvalga

2023 m. Lietuvos pirmosios instancijos teismuose buvo išnagrinėtos **5 baudžiamosios bylos** dėl prekybos žmonėmis ir vaiko pirkimo arba pardavimo pagal BK 147 ir 157 straipsnius. Šios baudžiamosios bylos buvo nagrinėjamos nuo 439 iki 1 472 dienų.

Išnagrinėjus minėtas bylas, buvo nuteisti 23 asmenys (2 moterys ir 21 vyras), visi – Lietuvos Respublikos piliečiai.

Tarp nuteistųjų vyravo šios prekybos žmonėmis formos:

4 asmenys – dėl prekybos žmonėmis priverstiniam darbui (ūkio darbams žvėrelių fermoje);

19 asmenų – dėl prekybos žmonėmis nusikalstamoms veikoms (5 asmenys – vagystėms, 5 – narkotinių ar psichotropinių medžiagų platinimui ir seksualiniam išnaudojimui klientų nurodytose vietose, 9 asmenys – piktnaudžiavimui tarnybine padėtimi).

Nuteistųjų dėl prekybos žmonėmis ir vaiko pirkimui ar pardavimui pagal BK 147 ir 157 straipsnius pasiskirstymas pagal lytį, prekybos žmonėmis formą ir amžiaus grupę:

Lytis	Prekybos žmonėmis forma	Amžiaus grupė
<i>3 vyrai</i>	Priverstiniam darbui	41–50
<i>1 vyras</i>	Priverstiniam darbui	51–60
<i>1 vyras</i>	Nusikalstamoms veikoms	21–30
<i>1 moteris</i>	Nusikalstamoms veikoms	21–30
<i>6 vyrai</i>	Nusikalstamoms veikoms	31–40
<i>7 vyrai</i>	Nusikalstamoms veikoms	41–50
<i>1 moteris</i>	Nusikalstamoms veikoms	41–50
<i>2 vyrai</i>	Nusikalstamoms veikoms	51–60
<i>1 vyras</i>	Nusikalstamoms veikoms	60 m. ir vyresni

2023 m. pirmosios instancijos teismuose buvo skirtos šios trukmės laisvės atėmimo bausmės: 8 metai 6 mėnesiai 3 dienos (subendrinta pagal BK 147, 260, 199, 235 ir 300 straipsnius), 7 metai (subendrinta pagal BK 147 ir 260 straipsnius), 7 metai (subendrinta pagal BK 147, 228, 231 ir 235 straipsnius), 7 metai ir 6 mėnesiai (subendrinta pagal BK 147 ir 157 straipsnius), 6 metai (subendrinta pagal BK 147, 228, 231 ir 235 straipsnius), 6 metai (subendrinta pagal BK 147 ir 157 straipsnius), 5 metai (subendrinta pagal BK 147, 228 ir 231 straipsnius), 5 metai ir 6 mėnesiai (subendrinta pagal BK 260 ir 199 straipsnius), 4 metai (subendrinta pagal BK 147, 228 ir 231 straipsnius), 4 metai (subendrinta pagal BK 147 ir 302 straipsnius), 3 metai (pagal BK 147 straipsnį), 3 metai 4 mėnesiai 10 dienų (subendrinta pagal BK 147 ir 157 straipsnius), 2 metai ir 6 mėnesiai (subendrinta pagal BK 307, 147, 260 ir 199 straipsnius), 2 metai (pagal BK 147 straipsnį).

Taip pat buvo skirtos piniginės baudos: 3 000 Eur bauda (pagal BK 235 straipsnį), 16 947 Eur bauda (subendrinta pagal BK 302 ir 214 straipsnius), 22 596 Eur bauda (subendrinta pagal BK 302 ir 214 straipsnius, pagal BK 147 straipsnį – išteisintas), 27 115,20 Eur bauda (subendrinta pagal BK 25 ir 302 straipsnius, pagal BK 147 ir 214 straipsnius išteisintas), 80 000 Eur (subendrinta pagal BK 228 ir 231 straipsnius).

Be to, 2 asmenys buvo atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės (pagal BK 40 straipsnį) ir 1 asmuo išteisintas (pagal BK 21, 135 ir 167 straipsnius).

I DALIES IŠVADOS IR APIBENDRINIMAS

2023 m. Lietuvoje buvo vykdomi 26 ikiteisminiai tyrimai dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis.	2023 m. Lietuvoje buvo vykdoma 13 proc. mažiau ikiteisminių tyrimų dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis nei 2022 m.
2023 m. pradėta 13 naujų ikiteisminių tyrimų dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis	Pradėta 8 proc. daugiau ikiteisminių tyrimų dėl vidaus ir tarptautinės prekybos žmonėmis nei 2022 m. (12 naujų ikiteisminių).
2023 m. neatsirado naujų prekybos žmonėmis formų, tačiau daugiausia ikiteisminių tyrimų pradėta dėl prekybos žmonėmis priverstiniam darbui.	Pastarąjį penkmetį vyraujančiomis prekybos žmonėmis formomis išlieka tos pačios: seksualinis asmenų išnaudojimas, išnaudojimas priverstiniam darbui ir nusikalstamos veikoms.
2023 m. pradėti 3 ikiteisminiai tyrimai dėl prekybos vaikais	Pradėta 2 ikiteisminiais tyrimais daugiau dėl prekybos vaikais nei 2022 m.
2023 m. Lietuvos Respublikos piliečiai buvo išnaudojami užsienio valstybėse: Jungtinėje Karalystėje, Ispanijos Karalystėje, Belgijos Karalystėje ir Vokietijos Federacinėje Respublikoje.	Beveik 54 proc. pradėtų ikiteisminių tyrimų tikslo šalimi buvo Lietuva.
2023 m. nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis buvo pripažinti 15 asmenų (3 moterys ir 12 vyrų).	2023 m. prekybai žmonėmis išnaudota daugiau vyrų (75 proc.) nei moterų.
Lietuvoje išnaudoti šių trečiųjų šalių užsieniečiai: Venesuelos, Ukrainos, Kirgizijos ir Uzbekijos (5 asmenys).	67 proc. visų nukentėjusiųjų nuo prekybos žmonėmis sudarė Lietuvos Respublikos piliečiai.
Nuo prekybos žmonėmis nukentėję įvairaus amžiaus asmenys: vaikai, vidurinio ir vyresnio amžiaus grupės asmenys.	2023 m. ikiteisminiuose tyrimuose nukentėjusiais daugiausiai buvo pripažinti asmenys 21–30 amžiaus grupės
Prekybos žmonėmis aukomis dažniausiai tampa pažeidžiamos asmenų grupės.	Dažniausiai pasitaikantys valios palenkimo būdai: pažeidžiamumas, pvz. nemokėjimas kalbos ir apgaulė.
Ikiteisminių tyrimų vykdomų prekybos žmonėmis srityje skaičius sąlyginai vis dar išlieka mažas lyginant su 2018-2019 m.	Tobulintini įvairių institucijų ir įstaigų darbuotojų, specialistų ir pareigūnų gebėjimai tinkamai, kokybiškai bei laiku nustatyti prekybos žmonėmis aukas.
2023 m. pirmosios instancijos teismuose buvo išnagrinėtos 5 baudžiamosios bylos ir nuteisti 23 asmenys (2 moterys ir 21 vyras), visi – Lietuvos Respublikos piliečiai.	Išnagrinėta 55 proc. mažiau baudžiamųjų bylų, tačiau nuteista vienu asmeniu daugiau (22 asmenys) nei 2022 m.

II DALIS

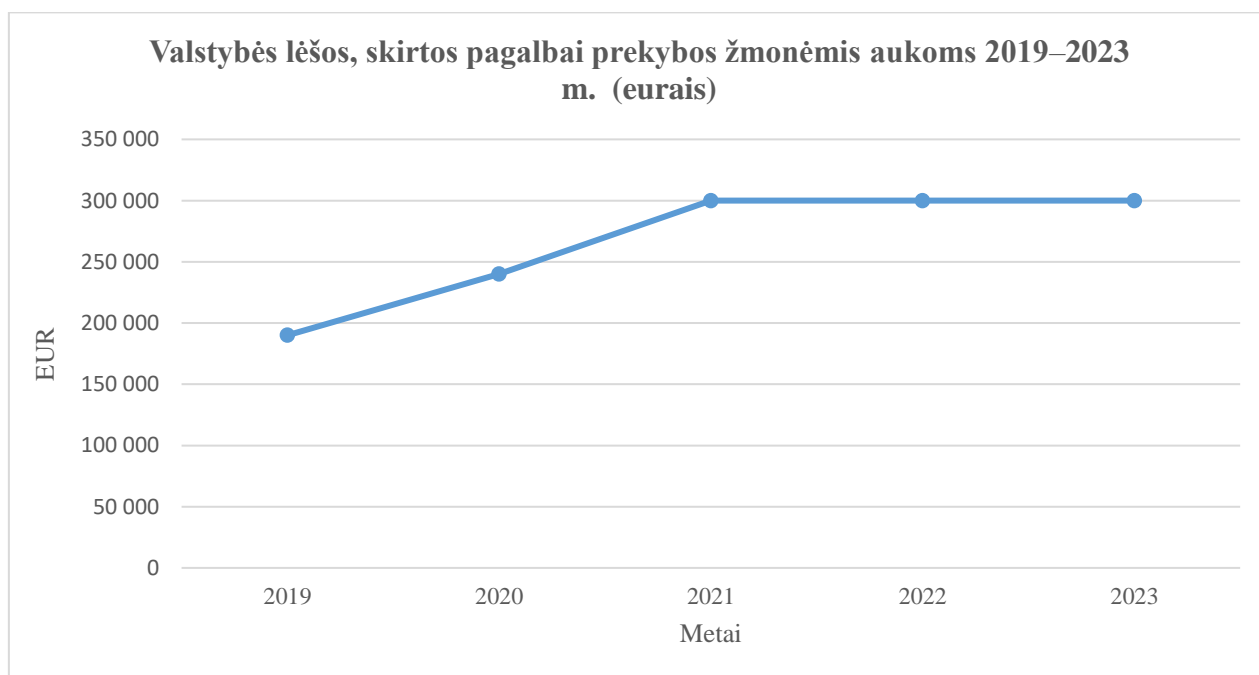
KOVOS SU PREKYBA ŽMONĖMIS PRIEMONIŲ IR VEIKSMŲ APŽVALGA

2023 m. Lietuvos institucijos, įstaigos ir organizacijos įgyvendino kovos su prekyba žmonėmis priemones iš bendrųjų asignavimų arba bendromis atsakingų institucijų ir organizacijų pastangomis be papildomų lėšų.

Pagalba nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, jų teisių apsauga

SADM, siekdama užtikrinti socialinės pagalbos asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikimą ir organizavimą, skatinant juos grįžti į visuomenę ir darbo rinką, pagalbos prieinamumą, kokybę ir koordinavimą visoje Lietuvoje, tęsė Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis (toliau – Asociacija), atrinkto konkurso būdu, projekto „Kompleksinė socialinė pagalba asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis“ (toliau – projektas) įgyvendinimą 2023 metais. 2023 m. skirtos lėšos projektui įgyvendinti – 300 000 eurų.

2019–2021 m. laikotarpiu SADM skiriamas finansavimas kompleksinei socialinei pagalbai asmenims nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis padidėjo 24 proc. (5 pav.), tačiau nuo 2021 m. išlieka toks pat, kaip kasmet.

5 pav. Valstybės lėšos, skirtos pagalbai prekybos žmonėmis aukoms 2019–2023 m.

2023 m. iš anksčiau minėto projekto buvo finansuojamos šios projektų veiklos:

✚ socialinių paslaugų teikimas ir (ar) organizavimas (konsultavimas, tarpininkavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniausiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, sociokultūrinės bei asmens higienos ir priežiūros paslaugos ir kt.) tikslinių grupių asmenims, jų laikinas apgyvendinimas;

- ✚ projekto tikslinei grupei teikiama ir (ar) organizuojama psichologinė, teisinė, sveikatos priežiūros, švietimo pagalba;

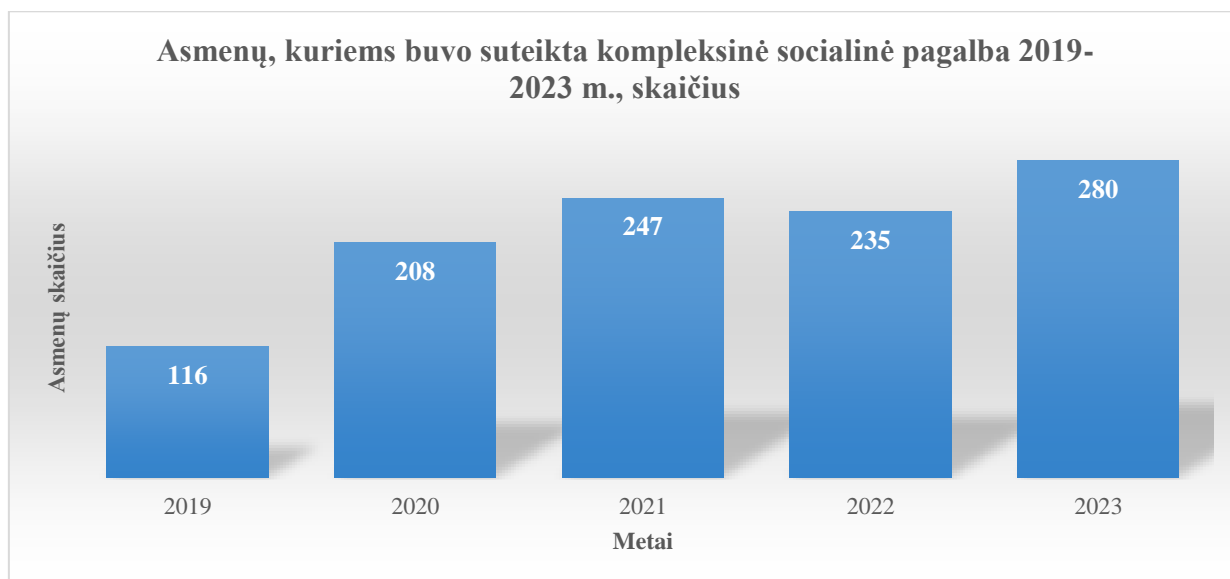
- ✚ kita teikiama ir organizuojama socialinė pagalba pagal asmenų poreikius, susijusi su pagalba ikiteisminio tyrimo ir teismo metu, įsidarbinant ir pradėjus dirbti, asmens dokumentų tvarkymu;

- ✚ prevencinė veikla (darbas su socialinę riziką patiriančiais asmenimis, darbas su vaikais, gyvenančiais vaikų globos institucijose, jaunimu, priklausomybių turinčiais asmenimis, socialinę riziką patiriančiomis šeimomis ir jose augančiais vaikais ir pan.), visuomenės informavimas ir švietimas.

SADM duomenimis, 2023 m. kompleksinė socialinė pagalba organizuota **280 asmenų** (iš kurių 158 vyrai ir 122 moterys), nukentėjusių ar galėjusių nukentėti nuo prekybos žmonėmis (19 proc. arba 45 asmenimis daugiau nei 2022 m.). Paminėtina, kad į šį nukentėjusiųjų skaičių įeina ne tik 2023 m. kreipęsi asmenys galėję nukentėti ar nukentėję nuo prekybos žmonėmis, tačiau ir tie, kuriems teikiama tęstinė kompleksinė pagalba iš ankstesnių metų. Atsižvelgus į tai, itin svarbu užtikrinti, kad nevyriausybinių organizacijų, teikdamos duomenis SADM apie suteiktą kompleksinę pagalbą aukoms, atskirtų einamaisiais metais nukentėjusius asmenis nuo tų, kuriems yra teikiama ilgametė pagalba. Toks atskyrimas padėtų geriau įvertinti, kiek naujų prekybos žmonėmis aukų kreipiasi į NVO kasmet ir, koks yra asmenų, gaunančių ilgalaikę (ilgametę) pagalbą skaičius, o taip pat, kiek asmenų nesikreipė į teisėsaugos institucijas. Tokie duomenys taip pat atskleistų realesnę prekybos žmonėmis paveikslą ir situaciją Lietuvoje.

Lyginant 2019–2023 m. duomenis apie asmenis, kuriems buvo suteikta kompleksinė socialinė pagalba, matyti, kad nukentėjusiųjų asmenų, gavusių tokią pagalbą skaičius minimu laikotarpiu augo (žr. 6 pav.).

6 pav. Asmenų skaičius, kuriems buvo suteikta kompleksinė socialinė pagalba 2019–2023 m.

Apibendrinus turimus duomenis galima teigti, kad nuo 2021 m. valstybės lėšų, skiriamų pagalbai prekybos žmonėmis aukoms suma išliko nepakitusi (300 tūkst. EUR), o asmenų, kuriems skirta kompleksinė socialinė pagalba išaugo (~13 proc.). Atsižvelgus į tai, o taip pat ir į kylantį

infliacijos lygį, svarstyti ateityje įvertinti galimybę didinti lėšų kompleksinei socialinei pagalbai skyrimą.

Paminėtina, kad iš visų asmenų, kuriems 2023 m. buvo suteikta kompleksinė socialinė pagalba:

- ✚ 62 asmenys buvo apgyvendinti laikino apgyvendinimo vietose;
- ✚ 13 asmenų buvo nepilnamečiai;
- ✚ 62 asmenys buvo ne Lietuvos Respublikos piliečiai (iš jų 59 – ne Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai);
- ✚ 135 asmenys nukentėjo ne Lietuvos Respublikoje;
- ✚ 171 asmuo bendradarbiavo su teisėsaugos institucijomis;
- ✚ 135 asmenys nustatyti NVO, likusieji – kitose įstaigose ir organizacijose;
- ✚ 6 asmenys (2 vyrai ir 4 moterys) turėjo negalią.

Pagal išnaudojimo prekybai žmonėmis formas nukentėję asmenys pasiskirstė tokiu būdu:

- ✚ 101 asmuo nukentėjo nuo priverstinio darbo;
- ✚ 81 asmuo nukentėjo nuo seksualinio išnaudojimo (priverstinės prostitucijos);
- ✚ 73 asmenys nukentėjo nuo išnaudojimo nusikalstamoms veikoms;
- ✚ 11 asmenys buvo išnaudojami namų ruošos darbams (tarnystei);
- ✚ 8 asmenys nukentėjo nuo sukčiavimo;
- ✚ 1 asmuo nukentėjo nuo organų donorystės;
- ✚ 5 asmenys nukentėjo nuo mišrių prekybos žmonėmis formų.

Nustatyta, kad daugiausiai tikslinės grupės asmenų buvo iš Vilniaus (95), Kauno (78) ir Klaipėdos (48) apskričių, o mažiausiai – iš Telšių (7), Marijampolės (5) ir Utenos (1) apskričių.

2023 m. nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims viso buvo suteiktos **992 pagalbos priemonės**. Šias sudarė: socialinės paslaugos (365), teisinė pagalba (184), kita pagalba (103), pagalba ieškant darbo/įsidarbinant (119), psichologinė pagalba (110), laikinas apgyvendinimas (58) ir medicinos pagalba (53).

2 lentelė. Suteiktų pagalbos priemonių pagal jų rūšį ir nukentėjusiųjų tipą skaičius

Pagalbos priemonės pavadinimas	Nukentėję nuo prekybos žmonėmis	Galėję nukentėti nuo prekybos žmonėmis	Pagalbos priemonės, iš viso
Socialinės paslaugos ⁵	238	127	365
Teisinė pagalba	137	47	184
Kita pagalba ⁶	93	10	103
Pagalba ieškant darbo/įsidarbinant	78	41	119

⁵ Socialinės paslaugos – informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas, atstovavimas, aprūpinimas būtiniaisiais daiktais, maitinimo organizavimas, socialinių įgūdžių ugdymas, kita socialinė pagalba.

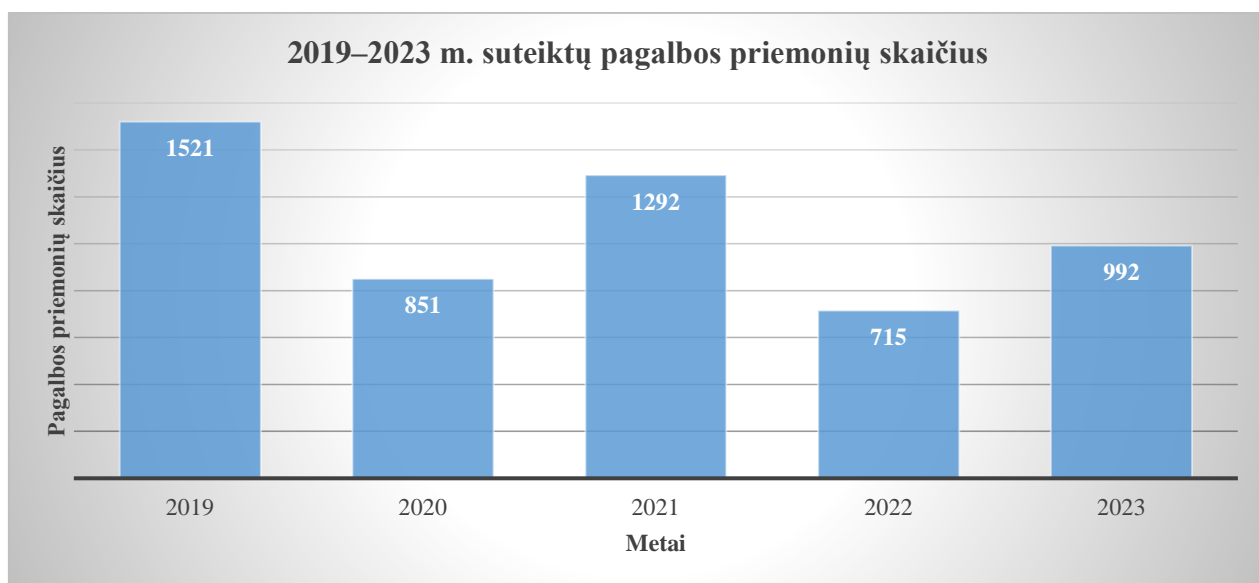
⁶ Kita pagalba – pagalba apima nukreipimą ir informacijos suteikimą dėl savanorystės, apmokamos praktikos, užsienio kalbų kursų organizavimą ir / ar nukreipimą į kitą organizaciją gauti tam tikras paslaugas, pagalbą ir kt.)

Psichologinė pagalba	70	40	110
Laikinas apgyvendinimas	32	26	58
Medicinos pagalba	27	26	53
Pagalbos priemonės, iš viso	675	317	992

Įdomu pastebėti, kad kasmet suteiktos pagalbos priemonių paketas šiek tiek skiriasi nuo ankstesnių metų, pvz., 2022 m. daugiausia suteikta paslaugų buvo integruojantis į visuomenę, o 2023 m. – teikiant socialines paslaugas. Pažymėtina, kad vertinant 2018–2023 m. duomenis, galima teigti, kad labiausiai prekybos žmonėmis aukoms yra reikalingos šios paslaugos: teisinė pagalba, medicinos paslaugos, laikinas apgyvendinimas, psichologinė pagalba ir integracija į darbo rinką.

Lyginant 2019–2023 m. suteiktų pagalbos priemonių duomenis tarpusavyje, pastebėtina, kad 2023 m. buvo suteikta ~39 proc. daugiau priemonių nei 2022 m., tačiau ~35 proc. mažiau nei 2019 m. Šį fenomeną, iš tiesų, sudėtinga paaiškinti, nes, pvz., 2021–2022 m. Asociacijos teigimu, paslaugų buvo suteikta mažiau dėl išaugusių paslaugų ir prekių kainų, tačiau 2023 m. paslaugų buvo suteikta 39 proc. daugiau nei 2022 m. išlaikant tokį patį valstybės finansavimą.

7 pav. 2019–2023 m. suteiktų pagalbos priemonių skaičius

Nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis teikta pagalba buvo pasiekama telefonu, el. paštu ar kitaip, 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę⁷. Pagrindinė prekybos žmonėmis aukoms, galimoms aukoms ir prevencijai skirta linija – 8 800 91119, veikia visą parą. Veikia regioninės pagalbos linijos: VšĮ „Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro“

⁷Visi į organizacijas patekę asmenys identifikuojami, nustatomos įvykio aplinkybės, pagalbos poreikis ir planuojama kompleksinė socialinė pagalba. Dėl to asmenys, nukentėję ar galėję nukentėti, turi galimybę gauti kompleksinę pagalbą pagal savo poreikius; gauti pagalbą, dalyvaujant ikiteisminiam tyrimui ar teisme; spręsti problemas, atstatyti savo socialinį gyvenimą, santykius su šeima ir artimaisiais. Nukentėjusieji ir galėjusieji nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenys, gavę tinkamą pagalbą, įgalinami patys spręsti savo socialines problemas – jie tampa pilnaverčiais visuomenės nariais, sumažėja rizika pakartotinai patekti į krizines situacijas, prekybą žmonėmis.

SOS pagalbos skambutis visą parą 8 679 61617; VšĮ „Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras“ visą parą 8 800 66366.

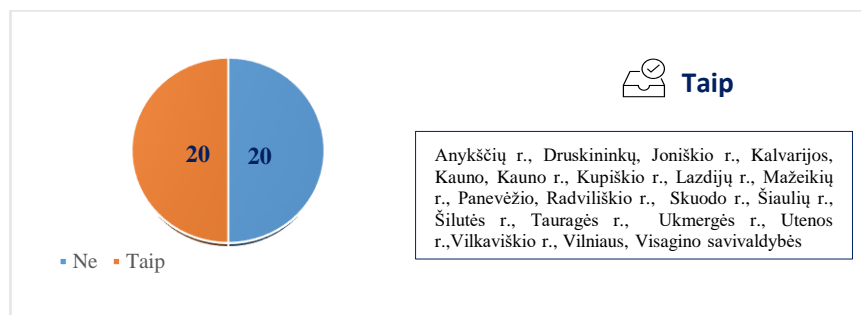
Savivaldybių apklausa dėl pagalbos teikimo prekybos žmonėmis aukoms ir prevencijos priemonių įgyvendinimo

2023 m. VRM parengė klausimyną ir kartu su Lietuvos savivaldybių asociacija išplatino savivaldybėms. Šia apklausa buvo siekiama nustatyti situaciją Lietuvos savivaldybių teritorijose dėl pagalbos teikimo prekybos žmonėmis aukoms ir prevencinių priemonių įgyvendinimo. Viso atsakymus pateikė 40⁸ savivaldybių.

Paminėtina, kad apklausą sudarė 10 įvairių su prekyba žmonėmis susijusių klausimų, kurių pagrindiniai aspektai yra apgyvendinimas, prevencinė veikla ir koordinavimas. Šie klausimai yra atrinkti tikslingai, siekiant gauti išsamesnį ir bendresnį vaizdą apie prekybos žmonėmis situaciją ir šios problemos sprendimą savivaldybių teritorijose.

Klausimyno rezultatai. Žemiau aptariami svarbiausi bei aktualiausi klausimyno klausimai ir gauti duomenys.

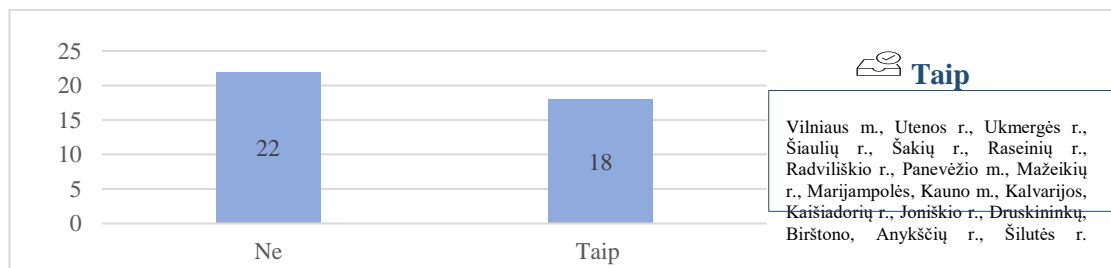
Koordinavimas. Iš pateiktų duomenų rinkinio, gauti rezultatai, rodo, kad 20-yje savivaldybių teritorijų yra savivaldybės įstaigų/organizacijų, teikiančių kompleksinę pagalbą asmenims nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis. O likusios 20 savivaldybių neturi tokių įstaigų/organizacijų (žr. 8 pav.). Pagrindinė teikiama pagalba bendrai iš visų savivaldybių: kompleksinė pagalba, laikinas apgyvendinimas, krizių įveikimo pagalba, teisinė bei psichologinė pagalba, sveikatos priežiūra, konsultavimas ir informavimas suteikimas.

8 pav. Ar Jūsų savivaldybės teritorijoje yra savivaldybės įstaigų / organizacijų, teikiančių kompleksinę pagalbą asmenims nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis?

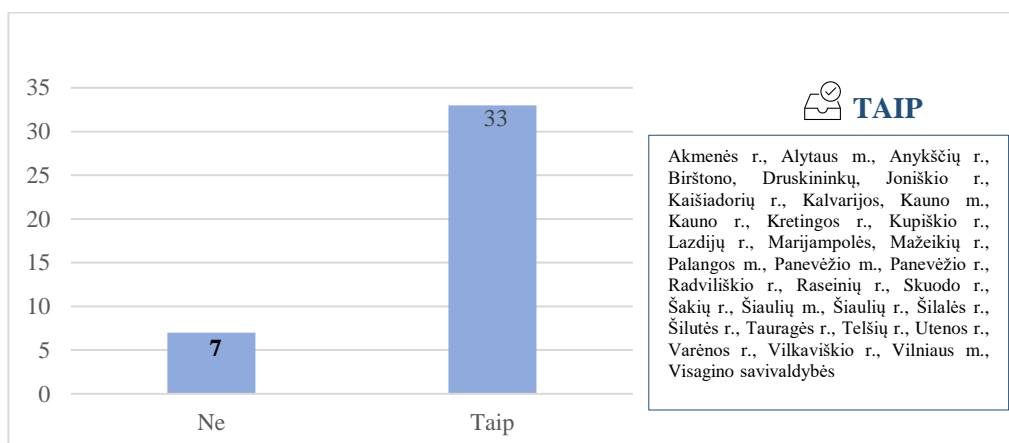
Daugiau „Ne“ negu „Taip“ atsakymų buvo klausime ar savivaldybėse yra sudaryta Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija (žr. 9 pav.). 22 savivaldybės tokios koordinavimo komisijos neturi ir tik 18 savivaldybių Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisiją turi.

⁸ Akmenės r., Alytaus, Anykščių r., Birštono, Biržų r., Druskininkų, Joniškio r., Kaišiadorių r., Kalvarijos, Kauno, Kauno r., Kazlų Rūdos, Kretingos r., Kupiškio r., Lazdijų r., Marijampolės, Mažeikių r., Pakruojo r., Palangos, Panevėžio, Panevėžio r., Pasvalio r., Radviliškio r., Raseinių r., Skuodo r., Šakių r., Šiaulių, Šiaulių r., Šilalės r., Šilutės r., Tauragės r., Telšių r., Ukmergės r., Utenos r., Varėnos r., Vilkaviškio r., Vilniaus, Visagino, Zarasų r.

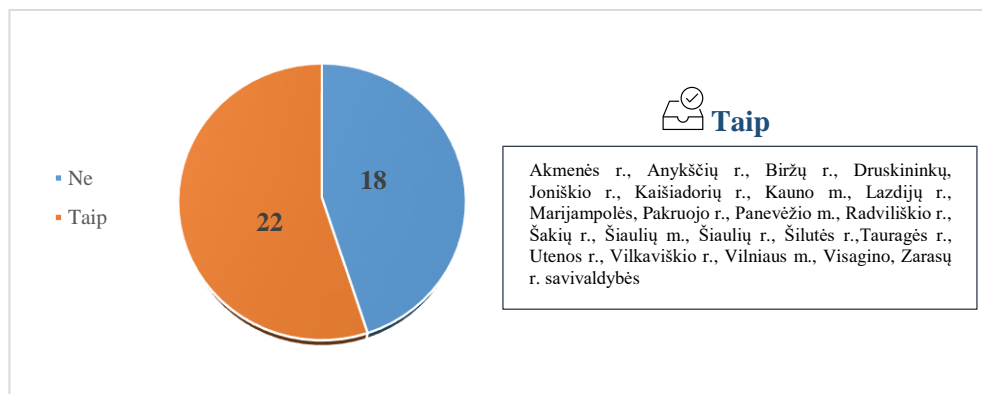
9 pav. Ar savivaldybėje yra sudaryta Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija?

Savivaldybių taip pat buvo klausiama ar savivaldybė, ar jos įstaigos bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis, teikiančiomis asmenims nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, ar vykdančiomis prevencinę kovos su prekyba žmonėmis srityje. Daugiausia atsakymų buvo teigiamų 33 savivaldybės ar jos įstaigos bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis ir 7 savivaldybės atsakė, jog nevykdo bendradarbiavimo (žr. 10 pav.). Pagrindinė nevyriausybines organizacijose vykdoma veikla, bendrai visose 33 savivaldybėse: socialinė kompleksinė pagalba, prevencinė veikla, informacijos sklaida bei konsultavimas.

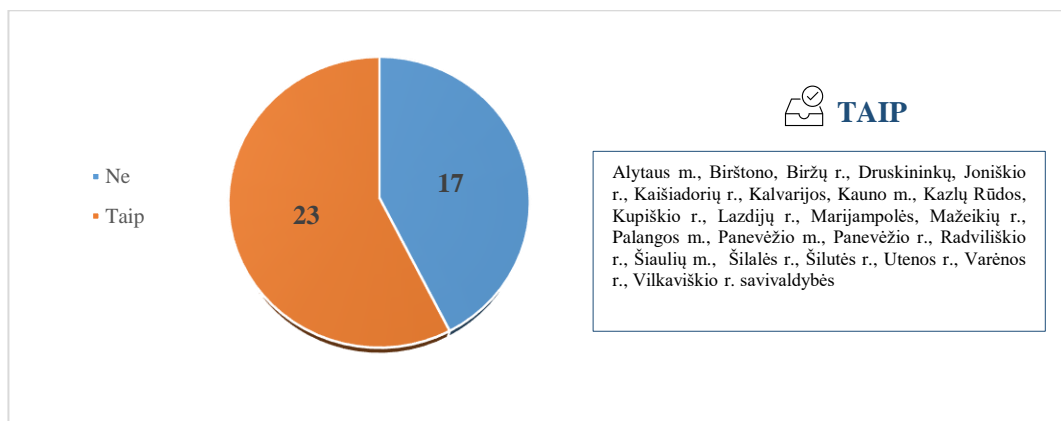
10 pav. Ar savivaldybė, ar jos įstaigos bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis, teikiančiomis asmenims nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, ar vykdančiomis prevencinę kovos su prekyba žmonėmis srityje?

Papildant aukščiau minėtą klausimą ir, siekiant labiau įsigilinti į kiekvienos savivaldybės situaciją, buvo klausiama, ar savivaldybė, ar jos įstaigos rengia ir įgyvendina prevencines prekybos žmonėmis mažinimo priemones. Gauti duomenys atskleidžia, jog 22 savivaldybėse, savivaldybės ar jos įstaigos rengia ir įgyvendina prevencines prekybos žmonėmis mažinimo priemones, o 18-oje savivaldybių mažinimo priemonės nėra taikomos (žr. 11 pav.). Daugiausia prevencinių priemonių rengia ir įgyvendina Kauno m. savivaldybė, Vilkaviškio r. savivaldybė ir Utenos r. savivaldybė. Įgyvendinamos prevencinės priemonės labai įvairios nuo konsultavimo, informavimo iki plakatų rengimo bei protmūšių, diskusijų mokyklose organizavimo.

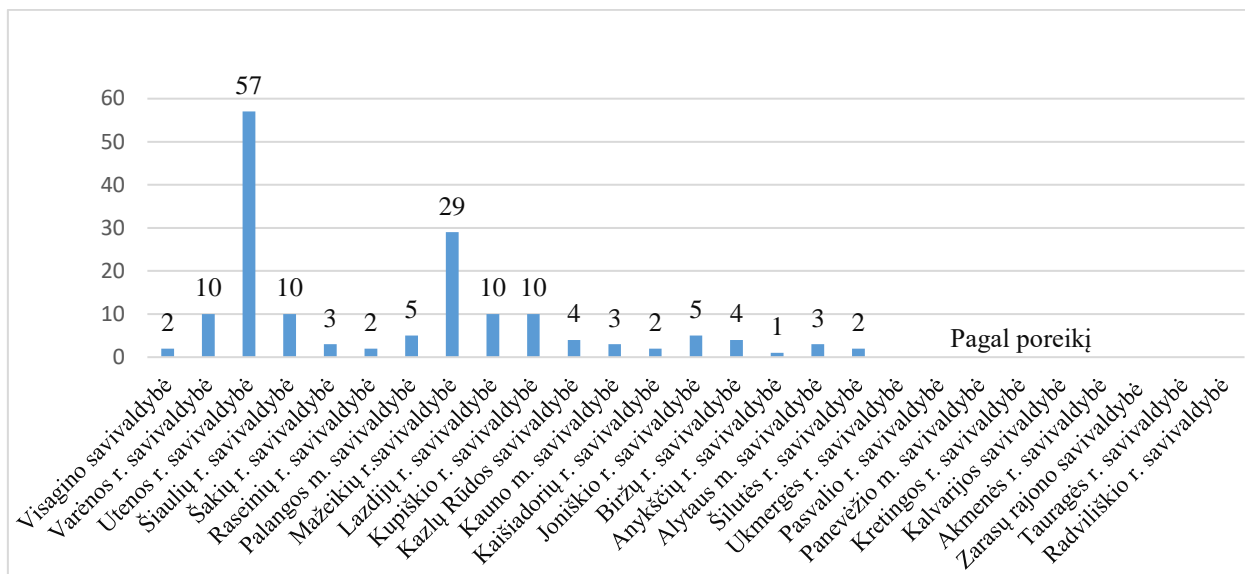
10 pav. Ar savivaldybė, ar jos įstaigos rengia ir įgyvendina prevencines prekybos žmonėmis mažinimo priemones?

Aiškinantis ar savivaldybės turi informacijos apie kitų įstaigų/organizacijų (ne savivaldybės) vykdomą veiklą prekybos žmonėmis prevencijos srityje savivaldybės teritorijoje, rezultatai parodo, jog 23 savivaldybės tokią informaciją turi, o 17 neturi (žr. 11 pav.). Savivaldybės, kuriuose yra šios įstaigos/organizacijos, iš atsakymų matoma, kad šių įstaigų vykdoma veikla atitinka ankstesniuose klausimuose vardintas veiklas.

11 pav. Ar turite informacijos apie kitų įstaigų/organizacijų (ne savivaldybės) vykdomą veiklą prekybos žmonėmis prevencijos srityje savivaldybės teritorijoje?

Apgyvendinimas. Svarbiausias šio klausimyno akcentas, buvo išsiaiškinti ar savivaldybės teritorijoje būtų galimybė apgyvendinti nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis asmenis. Iš rezultatų matoma (žr. 12 pav.), jog 27 savivaldybės turi galimybę apgyventi nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis asmenis, o likusios 13 savivaldybių tokios galimybės neturi. Daugiausia gali apgyvendinti Utenos r. savivaldybė, tai yra 57 nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis asmenis. Taip pat Mažeikių r. savivaldybė gali apgyvendinti 29 asmenis, o Varėnos r. savivaldybė, Šiaulių r. savivaldybė, Lazdijų r. savivaldybė bei Kupiškio r. savivaldybė turi galimybę apgyventi po 10 asmenų savo savivaldybių teritorijose. Likusiose savivaldybėse asmenų skaičius svyruoja nuo 1 iki 5. Bendras skaičius, kiek būtų galima apgyvendinti nukentėjusių asmenų, siekia 162 asmenis, tačiau gali būtų paklaida, nes 9 savivaldybės turi galimybę apgyventi nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis asmenis, tačiau nenurodė tikslaus skaičiaus, kiek galėtų priimti tokių asmenų.

12 pav. Savivaldybės teritorijoje būtų galimybė apgyvendinti nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis asmenų skaičius

Papildomi klausimai. Savivaldybių buvo prašoma, jei turi duomenų, pateikti asmenų, nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis skaičių, kuriems suteikta pagalba 2022 m. ir 2023 m. Beveik visos savivaldybės atsakė į klausimą, kad tokių duomenų neturi arba jų nerenka.

Taip pat, buvo užduotas klausimas kaip, Jūsų nuomone, reikėtų tobulinti pagalbos teikimą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims ir prevenciją smurto artimoje aplinkoje mažinimo srityje? Iš 40 savivaldybių savo nuomonę pateikė 26 savivaldybės, 14 savivaldybių nepateikė atsakymų (žr. priedo 2 lentelę).

Kvalifikacijos tobulinimas

2023 m. savo kvalifikaciją kovos su prekyba žmonėmis srityje kėlė specialistai ir teisėsaugos pareigūnai nacionaliniuose ir tarptautiniuose mokymuose. Kvalifikacijos kėlimo mokymus organizavo šios institucijos: ŠMSM, VRM, UT, VDI, MD, PD, VSAT, NTA, GP, VTAIT ir IOM. Toliau pateikiama informacija apie ministerijų, institucijų ir organizacijų organizuotus mokymus prekybos žmonėmis srityje.

Siekiant užtikrinti mokytojų pasirengimą vesti Gyvenimo įgūdžių pamokas nuo 2023 m. spalio 6 d. Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijoje, nuo lapkričio 15 d. – Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų institute pradėtos dėstyti nacionalinės kvalifikacijos tobulinimo programos, skirtos Gyvenimo įgūdžių programos mokytojams⁹. Vytauto Didžiojo universitete dalyvauja *211 klausytojų*, Vilniaus universitete – *28 klausytojai*. Vytauto Didžiojo universitetas jau pradėjo II srauto mokymus – dalyvauja *261 klausytojas*.

Įgyvendinant projektą „Pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimas“¹⁰ 116 specialistų prekybos žmonėmis bei patyčių ir smurto prevencijos srityse 2023 m. balandžio–rugpjūčio mėnesiais buvo organizuojamos supervizijos ir mokymai, kurių metu buvo atnaujintos žinios apie prekybos žmonėmis reiškinių ir naujausias darbo formas; supervizijų metu spręstos sunkios situacijos, kylančias tiesiogiai dirbant mokyklose ir konsultuojant temomis, susijusiomis su prekyba žmonėmis. Viso organizuoti 1 mokymai ir 3 supervizijos.

2023 m. birželio 1 d. VRM organizavo tarptautinę nuotolinę konferenciją „Kaip apsaugoti vaikus nuo seksualinio išnaudojimo?“ Šio renginio tikslas buvo suburti įvairių sričių ekspertus bendram dialogui ir įsivertinti jau padarytą pažangą; aptarti ir priimti konkrečius sprendimus, siekiant mažinti vaikų, nukentėjusių nuo seksualinio išnaudojimo, skaičių. Taip pat buvo aptarta vaikų seksualinio išnaudojimo problemos mastai Lietuvoje, nusikalsti prieš vaikus linkusio asmens ir aukos portretai, baudžiamojo persekiojimo iššūkiai, geriausi vaiko interesai ir jo teisių apsauga, pagalbos vaikams prieinamumas, efektyvi prevencija ir bendradarbiavimas. Konferencijoje dalyvavo apie 500 atstovų iš įvairių institucijų ir organizacijų.

2023 m. spalio 5–6 d. Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO) kartu su VRM organizavo seminarą/dirbtuves tema „Besąlyginė prieiga prie pagalbos paslaugų prekybos žmonėmis aukoms“. Minėto renginio tikslas – skatinti įgyvendinti „socialinio kelio“ metodą ir padėti identifikuoti praktinius žingsnius bei ilgalaikes politikos galimybes, kurių galėtų imtis nacionalinės valdžios institucijos, pagal ESBO parengtą ataskaitą „Auka pirmoje vietoje: „socialinis kelias“ į nustatymą ir pagalbą“¹¹, kurioje aptariama, kodėl ir kaip taikyti „socialinio kelio“ metodą nustatant prekybos žmonėmis aukas ir teikti pagalbą, nepaisant jų (ne)noro dalyvauti baudžiamajame procese. Renginyje dalyvavo 24 dalyviai.

2023 m. spalio 17 d. vyko konferencija Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti „Šiuolaikinės vergovės spąstai: tikri liudijimai ir patirtis keičiant situaciją“. Konferencijoje

⁹ Mokyklose dirbantiems asmenims mokymasis pagal šias programas nemokamas. Visas nacionalinių programų biudžetas – 5 058 048 Eur.

¹⁰ ESF projektas „Pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimas“ Nr. 09.2.2-ESFA-V-707-02-0001. Pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimas prekybos žmonėmis bei patyčių ir smurto prevencijos srityse.

¹¹ Putting victims first: The ‘social path’ to identification and assistance. Interneto nuoroda: <https://www.osce.org/files/f/documents/9/c/538452.pdf>

gyvai ir nuotoliu dalyvavo apie 400 dalyvių. Baudžiamojo persekiojimo institucijos pristatė prekybos žmonėmis bylų pavyzdžius, prekybos žmonėmis realijas ir kt.

2023 m. spalio 24 d. VRM kartu su eksperte organizavo nacionalinio dialogo dirbtuves „Prekybos žmonėmis aukomis galėjusių tapti vaikų identifikavimas, apsauga bei nukreipimas pagalbai – patirtis, iššūkiai ir galimybės“, kurių tikslas – aptarti daugiadalykį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą nacionaliniu lygmeniu, siekiant savalaikiai ir tinkamai identifikuoti prekybos žmonėmis aukomis galėjusius tapti vaikus, bei pateikti apibendrintus siūlymus Baltijos jūros valstybių tarybai, tarptautinių gairių dėl prekybos žmonėmis aukomis galėjusių tapti vaikų nustatymo, bei jų nukreipimo individualius poreikius atitinkančiai pagalbai gauti, mechanizmo tobulinimui. Dirbtuvių metu buvo dalinamasi institucijų, įstaigų bei organizacijų patirtimi ir praktika identifikuojant prekybos žmonėmis aukomis galėjusius tapti vaikus, nukreipiant juos pagalbai atitinkančiai individualius tokio nepilnamečio poreikius, bus aptariami praktiniai šių procesų aspektai, gerosios praktikos pavyzdžiai, teisės aktų, reglamentuojančių prekybos žmonėmis aukomis galėjusių tapti vaikų identifikavimą ir jų apsaugą, nukreipimą pagalbai ir jos suteikimą, tobulinimo poreikis; diskutuojama apie poreikį ir galimybes vaikams, nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų visų formų išnaudojimo tikslais (neapsiribojant seksualiniu išnaudojimu) teikti ir gauti geriausius vaiko interesus užtikrinančią kompleksinę pagalbą Vaikų, nukentėjusių nuo seksualinės prievartos, pagalbos centre „Užuovėja“ bei kiti diskusiniai klausimai, kurių metu bus aptartos galimybės pagerinti nacionalinį nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis vaikų identifikavimo bei pagalbos jiems suteikimo modelį.

2023 m. lapkričio 6-10 d. Lietuvos tarpinstitucinė delegacija¹² dalyvavo Baltijos jūros valstybių tarybos Kovos su prekyba žmonėmis darbo grupės kartu su ESBO Vokietijoje organizuojuose prekybos žmonėmis simuliaciniuose mokymuose *“Combating Trafficking in Human Beings: Sustaining Multi-Agency Collaboration through National Simulation-Based Training Exercises”*. Šie unikalūs simuliacinio pobūdžio mokymai orientuoti į tarpnacionalinių ir tarpsektorinių gebėjimų stiprinimą, kai kovos su prekyba žmonėmis ekspertai – praktikai iš įvairių valstybių, dalyvauja realiu laiku imituojamuose scenarijuose, siekdami nustatyti ir tirti prekybos žmonėmis atvejus bei padėti aukoms, kovoti su prekyba žmonėmis, taip gerinant pagrindinių suinteresuotųjų šalių sinergiją atkuriant ir saugant žmogaus teises ir pagrindines aukų laisves.

2023 m. spalio 19 d. UT organizavo mokymus Vilniaus klientų aptarnavimo departamento darbuotojams prekybos žmonėmis klausimais. Šių mokymų tikslas – stiprinti darbuotojų žinių lygį. Lektoriai: Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis atstovai. Kituose UT klientų aptarnavimo skyriuose su šia tikslu grupe dirbantiems specialistams 2023 m. mokymai organizuoti nebuvo.

VDI skyrių inspektoriai supažindinti su užsieniečių nelegalaus darbo bei galimomis prekybos žmonėmis darbo išnaudojimo tendencijomis, taip pat pasidalinta praktika dėl naujų technologijų pasitelkimo verbuojant potencialias aukas. Organizuoti 4 mokymai VDI skyriuose, kuriuose dalyvavo daugiau kaip 100 inspektorių.

VTAI, siekdama gilinti specialistų žinias ir praktinius įgūdžius, reikalingus identifikuojant galimas prekybos vaikais aukas, užtikrinant nepilnamečių, nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis, saugumą ir reikalingos pagalbos teikimą, organizavo: 2023 m. mokymus „Prekybos vaikais aukų atpažinimas bei pagalbos teikimas“. Mokymų temos:

¹²Lietuvos delegaciją sudarė: Lietuvos policijos (4 atstovai), MD (1 atstovas), VDI (1 atstovas) ir NVO (3 atstovai).

- ✚ prekybos žmonėmis formos, nusikalstamos veikos požymių atpažinimas;
- ✚ požymiai, iš kurių galima atpažinti potencialias prekybos vaikais aukas;
- ✚ patirto išnaudojimo pasekmės vaiko fizinei ir emocinei sveikatai;
- ✚ prekybos žmonėmis atvejo identifikavimo, perdavimo, nagrinėjimo bei pagalbos inicijavimo ir teikimo algoritmas;

- ✚ pagalbos prekybos vaikais aukai poreikio vertinimas bei teikimas (aptariant individualius ir bendrus įvairių specialistų veiksmus, bendradarbiavimą);

- ✚ vaiko, galimai nukentėjusio nuo prekybos žmonėmis, teisių ir interesų užtikrinimas ikiteisminio tyrimo metu. Įvairių institucijų specialistų atsakomybės bei bendradarbiavimas.

2023 m. mokymuose dalyvavo 68 *vaiko gerovės srityje dirbantys specialistai*, iš jų – 15 vaiko teisių apsaugos specialistų. Mokymuose taip pat dalyvauja globos centrų darbuotojai, socialinių paslaugų / socialinės paramos centrų socialiniai darbuotojai, vaikų globos namų darbuotojų, socialiniai pedagogai, bei policijos pareigūnai, probacijos pareigūnai, valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai, valstybinės darbo inspekcijos darbuotojai.

MD Vilniaus skyriaus (didžiausio klientų aptarnavimo skyriaus) atstovai dalyvavo Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūros (UNHCR), bendradarbiaujant su Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centru organizuotame seminare tema „Prekyba žmonėmis migracijos ir prieglobsčio kontekste“.

2023 m. IOM Lietuva komanda skaitė pranešimą Baltijos šalių dalyviams „Active Youth“ nevyriausybinių organizacijų organizuotuose mokymuose (10 dalyvių) bei vykdė IOM Lietuvos, Latvijos ir Estijos biurų ekspertų kvalifikacijos kėlimo kursą (6 dalyviai).

Baudžiamojo persekiojimo ekspertų kvalifikacijos kėlimas prekybos žmonėmis srityje 2023 m.:

Lietuvos policijos generalinio komisaro 2023 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. 5-V-270 „Dėl Specialiųjų modulių kvalifikacijos tobulinimo programos „Prekybos žmonėmis prevencija ir tyrimas“ patvirtinimo“ buvo patvirtinta Specialiųjų modulių kvalifikacijos tobulinimo programa „Prekybos žmonėmis prevencija ir tyrimas“, kurią sudaro trys moduliai: „Prekybos žmonėmis prevencija“, „Prekybos žmonėmis tyrimas“, „Prekybos žmonėmis psichologiniai ir psichosocialiniai aspektai“. 2023 m. mokymus pagal modulį „Prekybos žmonėmis tyrimas“ baigė 39 *policijos pareigūnai*.

2023 m. CEPOL organizuojamuose kursuose dalyvavo: „Trafficking in Human Beings – Labour Exploitation“ – 1 *policijos pareigūnas*, „Child trafficking, forced criminality and forced begging“ – 2 *policijos pareigūnai*, „Behaviour Analysis in the context of Migrant Smuggling“ – 1 *policijos pareigūnas*. Taip pat policijos darbuotojai turėjo galimybę prisijungti prie CEPOL organizuoto internetinio seminaro „CEPOL Exchange-bite on Trafficking in Human Beings“.

VSAT dirbantiems pasieniečiams periodiškai ir sistemingai rengiami kvalifikacijos tobulinimo kursai „Kova su prekyba žmonėmis“, kurių metu pasieniečiams suteikiamos specialios žinios, kaip efektyviai užkirsti kelią ir kovoti su prekyba žmonėmis. Kursų metu siekiama ugdyti pareigūnų gebėjimus identifikuoti galimas prekybos žmonėmis aukas ir įtariamus prekiautojus. 2023 m. organizuoti 3 mokymai (2 iš jų nuotoliniai), juose dalyvavo 60 VSAT darbuotojų. Nuo 2019 m., siekiant įgyvendinti GRETA rekomendacijas, papildomai organizuojami kvalifikacijos tobulinimo mokymai (seminarai) VSAT Užsieniečių registracijos centro (toliau – URC) darbuotojams dėl prekybos žmonėmis. 2023 m. mokymuose kovos su prekyba žmonėmis tema bei kitomis susijusiomis temomis (organizuotuose VSAT ir kitų institucijų / organizacijų) dalyvavo 69 *URC darbuotojai*¹³.

¹³Tas pats darbuotojas galėjo dalyvauti keliuose mokymuose 2021-2023 m. periodu.

Ruošiantis 2023 m. balandžio mėn. vykšančiam Šengeno vertinimui, siekiant pagerinti rizikos analizės žinias, buvo surengti specialūs mokymai VSAT pareigūnams, ypač tiems, kurie dirba su 1-osios ir 2-osios linijos patikrinimais pasienio kontrolės punktuose. Viena iš temų buvo kova su prekyba žmonėmis, kur buvo paaiškinti įvairūs konkretūs neteisėtos prekybos žmonėmis elementai ir pateikti praktiniai pavyzdžiai. Mokymų metu buvo nagrinėjamos tokios temos kaip: prekybos žmonėmis supratimas ir teisinis kovos su ja pagrindas; prekyba žmonėmis ir neteisėtas migrantų gabenimas, paskirties, tranzito ir kilmės šalys; pagrindiniai mitai ir stereotipai; priežastys, dėl kurių vykdoma prekyba žmonėmis; aukų portretai ir kt. Atsižvelgiant į darbo pamainomis principą ir siekiant užtikrinti aktyvų dalyvavimą, kad darbuotojai kuo labiau įsitrauktų, nuotoliniai (online) mokymai buvo organizuoti 6 kartus, skiriant po 2 atskiras dienas kiekvienai VSAT pasienio rinktinei. Iš viso apmokyta 660 pareigūnų.

Taip pat VSAT pareigūnai dalyvavo tarpžinybiniuose ir tarptautiniuose seminaruose (konferencijose) kovos su prekyba žmonėmis tema, CEPOL organizuose ir kituose mokymuose.

Paminėtina, kad VSAT pareigūnai kasmet dalyvauja Europos sienos ir pakrančių apsaugos agentūros (Frontex) koordinuojamose tarptautinėse operacijose, kurių metu išklauso pirminius apmokymus prekybos žmonių aukų atpažinimo tema. 2023 m. 1 VSAT atstovas dalyvavo Medininkuose Frontex organizuose specializuotuose mokymuose apie kovą su prekyba žmonėmis. Šiais mokymais FRONTEx mokymo skyrius siekia stiprinti pasienio ir pakrančių apsaugos bendruomenės tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir sąveiką, didinant informuotumą ir skatinant geriausią praktiką, susijusią su prekybos žmonėmis prevencija, nustatymu ir kova su ja, ypatingą dėmesį skiriant į auką orientuoto požiūrio įgyvendinimui.

GP ir jos apygardų prokuratūrų prokurorai, besispecializuojantys nusikalstamų veikų, susijusių su prekyba žmonėmis, tyrimų organizavime, dalyvauja mokymuose, skirtuose prokurorų kvalifikacijos kėlimui. Šiuose mokymuose dalijamasi prekybos žmonėmis bylų tyrimo ir teismo nagrinėjimo praktika užsienio valstybėse, aptariamoms prokurorams kylančios problemos, nustatant šios veikos teisinį vertinimą, problemos, kylančios dėl nukentėjusiojo parodymų teisme, aptariamai nukentėjusiojo parodymų patikimumo ir pakankamumo klausimai, o taip pat – tarptautinio bendradarbiavimo metu kylantys iššūkiai bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo svarba. Prokurorai taip pat dalyvauja įvairiuose renginiuose, kuriuose jie dalijasi žiniomis ir savo sukauptą patirtimi tiriant prekybos žmonėmis nusikaltimus su kitų institucijų, nevyriausybinių organizacijų atstovais. Keldami kvalifikaciją, 2021–2023 m. Generalinės prokuratūros ir apygardų prokuratūrų prokurorai dalyvavo šiuose su prekyba žmonėmis susijusiuose mokymuose:

2023 m. kovo 29 d. *1 prokuroras* dalyvavo PD Tarptautinio bendradarbiavimo valdybos organizuose nuotoliniuose mokymuose teisėsaugos pareigūnams, tema „Prosecuting THB“ (baudžiamasis persekiojimas prekybos žmonėmis byloje)“, kuriuos vedė lektorius J. Thaarup, Danijos Karalystės specialusis prokuroras.

2023 m. lapkričio 23 d. dalyvauta nuotoliniu būdu rengtame renginyje „Prekyba žmonėmis taikos ir karo kontekste, teikiant dėmesį prekybos žmonėms išnaudojimo darbui formai“.

2023 m. lapkričio 29 d. Moterų veiklos inovacijų centras organizavo mokymus, tema „Tarpinstitucinis bendradarbiavimas, sprendžiant prekybos žmonėmis problemą: galimybės ir iššūkiai“, kuriuose dalyvavo *2 prokurorai*.

2023 m. gruodžio 18–19 d. GP ir Asociacija organizavo nuotolinius mokymus prekybos žmonėmis tema, kuriuose dalyvavo *33 prokurorai ir 19 valstybės tarnautojų*.

2023 m. gruodžio 7–8 d. Baltijos jūros valstybių taryba ir Švedijos lyčių lygybės agentūra organizavo forumą prieš prekybą žmonėmis ir išnaudojimą priverstiniam darbui, kuriame dalyvavo *1 prokuroras*.

Aukščiau išvardintuose mokymuose prokurorai, besispecializuojantys prekybos žmonėmis srityje, gilina žinias prekybos žmonėmis bylų tyrimo srityje bei įgytas naujas žinias taiko tiek vertindami ikiteisminio tyrimo metu surinktus įrodymus, tiek sprenddami klausimus dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, nusikalstamų veikų kvalifikavimo, tiek priimdami galutinius sprendimus ikiteisminiame tyrime, taip užtikrinant efektyvesnį ir kokybiškesnį ikiteisminių tyrimų atlikimą ir jų organizavimą.

2023 m. balandžio 13 d. buvo vykdyti mokymai pagal ikiteisminio tyrimo teisėjų ir baudžiamąsias bylas nagrinėjančių teisėjų mokymo programą „Prekyba žmonėmis“. Jų tikslas – suteikti žinių apie prekybą žmonėmis teisėjams. Taip pat įtraukti į teisėjų mokymo programas temas apie bylų dėl prekybos žmonėmis nagrinėjimo aktualijas, problematiką ir sudaryti sąlygas teisėjams kelti kvalifikaciją tarptautiniuose mokymuose prekybos žmonėmis klausimais. Mokymų dalyvių skaičius – *11 asmenų*.

VRM patirtis organizuojant tarpinstitucinius kontaktinius renginius rodo, kad tik kartu analizuodami tuos pačius probleminius prekybos žmonėmis klausimus, skirtingų institucijų atstovai įgauna gilesnį, tikslesnį ir vienodą šio nusikaltimo supratimą. Atsižvelgus į tai, rekomenduotina organizuojant mokymus, kviestis įvairių institucijų ekspertus, neapsiribojant pvz. tik NVO, o taip pat analizuoti konkrečius prekybos žmonėmis atvejus ir kuo jie skiriasi nuo kitų savo sudėtimi panašių nusikaltimų ar nusižengimų.

Prekybos žmonėmis prevencinės priemonės

2023 m. prekybos žmonėmis prevencines priemones skirtas pažeidžiamoms asmenų grupėms Lietuvos ir užsienio šalių suaugusiems ir nepilnamečiams (informacinius renginius ir informacijos sklaidą įvairiomis priemonėmis) vykdė: SADM, ŠMSM, VRM, IOM, PD, VDI, VTAIT, UT.

SADM, siekdama užtikrinti socialinės pagalbos asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikimą ir organizavimą, skatinant juos grįžti į visuomenę ir darbo rinką, pagalbos prieinamumą, kokybę ir koordinavimą visoje Lietuvoje, tęsė Asociacijos, atrinkto konkurso būdu, projekto „Kompleksinė socialinė pagalba asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis“ įgyvendinimą 2023 m. bei finansavo įvairias NVO prevencines veiklas (darbas su socialinę riziką patiriančiais asmenimis, darbas su vaikais, gyvenančiais vaikų globos institucijose, jaunimu, priklausomybių turinčiais asmenimis, socialinę riziką patiriančiomis šeimomis ir jose augančiais vaikais ir pan.), visuomenės informavimą ir švietimą.

2023 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo NR. I-1489 pakeitimai, kurie įtvirtino švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliojimus nustatyti į mokyklas patenkančių prevencinių programų kriterijus ir tvirtinti rekomendacijas dėl prevencinių programų įgyvendinimo mokyklose. Taip pat įsigaliojo įpareigojimas savivaldybių vykdomosioms institucijoms užtikrinti prevencinių programų įgyvendinimą. Be to, Bendrųjų programų paketas buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1541. Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. pradėta įgyvendinti Gyvenimo įgūdžių programą, užtikrinsiančią bazinį ir nuoseklų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą nuo 1 iki 10 / II gimnazijos klases. Nuo 2023–2024 m. ši programa pradėta įgyvendinti 1, 3, 5, 7, 9 klasėse, o nuo 2024 m. – 2, 4, 6, 8, 10 kl. 2023 metais (nuo rugsėjo 1 d.). Biudžetas šiai programai įgyvendinti 2 034 tūkst. Eur. Integruotos Socialinio ir emocinio ugdymo, Patyčių ir smurto, Lytiškumo ugdymo, Psichinės sveikatos stiprinimo, Lyčių lygybės, Pagarbių santykių kūrimo, Žmogaus teisių ir kt. prevencinės programos į atnaujintą Gyvenimo įgūdžių programą. 2022 m. ŠMSM parengta metodinė medžiaga apie prekybos žmonėmis prevenciją (3 vnt.) ir metodinė filmuota medžiaga, iliustruojanti įvairias situacijas, susijusias su prekyba žmonėmis ir jos prevencija¹⁴. 2023 m. organizuotas šių filmukų pristatymas bei aptartos darbo formos mokykloje juos rodant vaikams.

2023 m. VRM finansavo Strasbūro lietuvių bendruomenės prevencinį projektą „Prekybos žmonėmis prevencija Prancūzijos lietuvių diasporoje“, kurio tikslas buvo sukurti efektyvią ir novatorišką prevencinę kampaniją, kovojant su prekyba žmonėmis, skirtą šviesti Prancūzijos lietuvių diasporą. Įgyvendinant šį projektą buvo sukurti 3 animaciniai vaizdo įrašai skirti skirtingoms prekybos žmonėmis formoms, organizuoti 2 nuotoliniai mokymai prekybos žmonėmis tema, sukurta internetinė svetainė¹⁵, sukurta 10 skirtingų vizualų, skirtų viešinti socialinėse medijose ir kt.

2023 m. IOM Lithuania Facebook paskyroje dalinasi naujienomis ir tekstais orientuotais į sąmoningumo didinimą apie prekybos žmonėmis pavojus migracijos procese. Vykdytas IOM Lietuva informacinio puslapio, skirto šviesti prekybos žmonėmis temomis atnaujinimas¹⁶. Šis puslapis bus baigtas atnaujinti 2024 m. Taip pat IOM Lietuvoje oficialiai atidarė Migracijos informacijos centrą skirtą užsieniečiams „MICenter“. Centro tikslas – teikti kuo platesnį paslaugų spektrą užsieniečiams

¹⁴Prekybos žmonėmis prevencija: <https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalba/prewencija/prekybos-zmonemis-prewencija/>

¹⁵Prekybos žmonėmis prevencija Prancūzijos lietuvių diasporoje: <https://stopisnaudojimui.fr/>

¹⁶IOM informacinis puslapis prieš prekybą žmonėmis: www.prekybazmonemis.lt

atvykstantiems į Lietuvą. Centre migrantai gali gauti teisinės, karjeros orientavimo, psichologines konsultacijas, čia galima lankyti įvairius užsiėmimus, vyksta užsieniečių bendruomenės renginiai. Prasidėjus karui Ukrainoje, IOM Lietuva aktyviai padeda ukrainiečiams (per tą laiką buvo išsiaiškinti pagrindiniai poreikiai, kurie atliepiami). Prekybos žmonėmis kontekste būtų galima išskirti MICenter teisininko teikiamas konsultacijas, kurių metu karo Ukrainoje pabėgėliai buvo konsultuojami įvairiais klausimais. Centro teisininkas susipažinęs su prekybos žmonėmis specifika bei išnaudojimo darbe problemomis, todėl esant poreikiui gali padėti apginti savo teises ir/arba kreiptis į atitinkamas institucijas. Taip pat galima pažymėti MICenter vykdytus Lietuvių kalbos kursus, kurių metų 104 pabėgėliai mokytų Lietuvių kalbos. Mokant vietinę kalbą stiprėja užsieniečio integracija bei savo teisių supratimas.

Lietuvos policija prisidėjo prie Europos Sąjungos mastu organizuojamų tarptautinių priemonių kovai su prekyba žmonėmis: 2023 m. gegužės 8–14 d., kurios pagrindinis tikslas – nusikalstamų atvejų, susijusių su prekyba žmonėmis dėl seksualinio išnaudojimo, dėl žmonių išnaudojimo nusikaltimams daryti, dėl priverstinio elgetavimo siekiant išnaudoti, nustatymas, prevencija ir kontrolė. 2023 m. birželio 10–17 d. Lietuvos policija kartu su VDI, organizavo patikrinimus žemės ūkio, statybos, apdirbamosios gamybos ir kitose rizikingose ekonominėse veiklose prekybos žmonėmis, nelegalaus (neteisėto) trečiųjų šalių piliečių darbo kontrolės klausimais. Šių patikrinimų pagrindinis tikslas – identifikuoti asmenis, išnaudojamus prekybos žmonėmis, priverstinio darbo tikslais, vergijos ar panašiomis į vergiją sąlygomis ir dirbančius nelegalų darbą. Akcijos metu buvo atlikti 100 neplaninių patikrinimų, kurių metu nustatyti 27 nelegaliai (neteisėtai) dirbę asmenys.

Nuo 2022 m. VSAT, reaguodama į pabėgėlių iš UA krizę, atliko transporto priemonių, atvykstančių iš Lenkijos (vėliau ir iš Latvijos), tikrinimus rizikos analizės pagrindu, siekdama užkirsti kelią prekybai žmonėmis. Pradžioje, įvažiavimo kelių (Lazdijų ir Kalvarijos savivaldybėse) vietose, kur buvo vykdomas pirminis atvykstančių Ukrainos piliečių informavimas ir nukreipimas į registracijos centrus, buvo pakabinti informaciniai plakatai dėl prekybos žmonėmis pavojų, dalijamos skrajutės su informacija apie prekybą žmonėmis transporto priemonių tikrinimo metu. Palapinių nelikus, informacinės skrajutės pareigūnai laiko patruliniuose automobiliuose ir, esant poreikiui, dalija atvykstantiesiems.

UT klientų aptarnavimo skyriai organizavo 72 renginius, aptariant prekybos žmonėmis aukų identifikavimo bei prevencijos priemones, kuriuose dalyvavo 742 darbo ieškantys asmenys. Pranešimus skaitė ne tik Užimtumo tarnybos specialistai, bet ir savivaldybių, policijos, Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro (KOPŽI), kitų nevyriausybinių organizacijų atstovai. Renginiai, vykę klientų aptarnavimo departamentuose, pasiekė tikslinę visuomenės dalį: jauni žmonės, besimokantys arba turintys ketinimų atlikti tiek praktikas užsienio valstybėse, tiek besiruošiantys įsidarbinti užsienio šalyse, kiti darbingo amžiaus asmenys, įvairius negalios sunkumus turintys asmenys, vienišos motinos auginančios mažamečius vaikus. 2023 m. vyko du nuotoliniai renginiai su KOPŽI apie pagalbą ukrainiečiams, patyrusiems arba galimai patyrusiems seksualinę prievartą/smurtą – dalyvavo 33 asmenys, renginys vyko ukrainiečių kalba. Su partneriais iš Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Sodros surengtas nuotolinis seminaras ukrainiečiams išmokų klausimais. Atsižvelgiant į karo UA aplinkybes ir UA piliečių srauto mūsų šalyje tendencijas, renginiuose akcentuojama ir dalijamasi prevencine informacija dėl prekybos žmonėmis pavojų bei pagalbos telefonais (ukrainiečių kalba).

VTAIŲ ir jos teritoriniai skyriai vykde prevencinę ir švietėjišką veiklą orientuotą į vaikus, kurie yra netekę tėvų globos t. y. globojami šeimoje ar institucijoje bei specialistų atsakingų už globos organizavimą žinių ir kompetencijų stiprinimą. 2023 m. buvo vykdomi šie susitikimai / renginiai:

- ✚ Susitikimas su Lietuvoje veikiančiais Globos centrų (66) atstovais, kuriame buvo aptarta tema „Vaikai šiuolaikinės vergovės pinklėse. Prekyba žmonėmis“. Viso dalyvavo apie 150 specialistų.

- ✚ Metinėje Globos centrų konferencijoje buvo pristatytas pranešimas ir vyko diskusija tema „Šiuolaikinės vergovės taikiklyje. Prekyba vaikais“. Konferencijoje dalyvavo virš 700 asmenų – Globos centrų darbuotojai ir vaiko gerovės srityje dirbantys asmenys / specialistai.

- ✚ Telšių apskrityje su šeimynoje globojamais vaikais tema „Prekyba žmonėmis, tendencijos, pavojai nepilnamečiams. Kaip atpažinti“.

- ✚ Utenos apskrityje bendruomeniniuose vaikų globos namuose globojamiems (rūpinamiems) vaikams tema „Prekybos žmonėmis: pavojai, rizikos grupės, atpažinimas, pagalba galimoms aukoms“.

- ✚ Utenos apskrityje vyko susitikimai su moksleiviais aptariant prekybos žmonėmis pagrindines formas, spėjamuosius požymius, aukų atpažinimą ir pagalbos nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis pagalbos organizavimą.

VTAIŲ viešina informaciją apie prekybą vaikais bei galimus pagalbos būdus VTAIŲ svetainėje www.vaikoteises.lrv.lt bei Vaiko teisių linijos svetainėje¹⁷ www.pagalbavaikams.lt ir Facebook paskyroje. Informacija apie prekybą žmonėmis (vaikais) bei pagalbos būdus pateikiama vaikams suprantamai ir aiškiai, be to, pasiekama kiekvienam, kuris turi prieigą prie interneto. Taip pat VTAIŲ parengė informavimo priemonę (lankstinuko elektroninę versiją) apie prekybą žmonėmis, skirtą Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dieni paminėti (spalio 18 d.). Ši priemonė viešinama VTAIŲ svetainėje ir Facebook paskyroje.

MD, vykdydamas patikrinimus¹⁸, 39 įmonėms uždraudė teikti tarpininkavimo raštus, siekiant įdarbinti užsieniečius Lietuvoje. Nuo 2023 m. lapkričio mėn. MD atlieka išankstinę, per išorės paslaugų teikėją teikiamų prašymų, peržiūrą. Peržiūrėti 33 936 prašymai, po peržiūros atmesta 45 proc. prašymų. Dėl piktnaudžiavimų migracijos taisyklėmis šiais metais atsakyta išduoti, pakeisti laikinus leidimus gyventi Lietuvoje arba jie apskritai panaikinti 6112 asmenų. Augantis užsieniečių srautas lemia didesnį pažeidimų skaičių. Užsieniečių, kurie atvyksta į Lietuvą darbo pagrindu, kvalifikacija ne visada atitinka darbdavio keliamus kvalifikacijos reikalavimus, todėl darbdaviai neįdarbina arba nutraukia darbo santykius su užsieniečiu. Darbdaviams nutraukus darbo sutartis su užsieniečiais, nesirūpinama jų išvykimu iš Lietuvos Respublikos. Likę be pajamų ir neturintys tinkamos kvalifikacijos užsieniečiai gali tapti potencialiomis prekybos žmonėmis aukomis.

¹⁷ Vaiko teisių linija – konsultacinių skambučių centras, kuriame vaiko teisių gynėjai yra pasirengę atsakyti į vaikų ir suaugusiųjų klausimus apie vaiko teisių įgyvendinimą šalyje, pakonsultuoti ir nukreipti pagalbai. Skambučiai tel. 8 800 10 800; iš kitos šalies +370 520 32799; parašant konsultacijos@vaikoteises.lt pokalbių langelyje, ar <https://vaikoteises.lrv.lt>

¹⁸ Vykdamas Lietuvoje dirbančių užsieniečių patikrinimus nustatyta rimtų nusižengimų:

<https://vrm.lrv.lt/lt/naujienuos/vykdamas-lietuvoje-dirbanciu-uzsienieciu-patikrinimus-nustatyta-rimtu-nusizengimu/>

Lietuvos savivaldybių atsakas į prekybą žmonėmis

Galima pasidžiauti, kad palyginus su 2022 m., 2023 m. Lietuvos savivaldybės intensyviau pateikė informaciją apie kovos su prekyba žmonėmis vykdomą veiklą. Tokia informacija gauta iš 50¹⁹ savivaldybių. Iš jų kovos su prekyba žmonėmis priemonių nevykdė 8 savivaldybės: Alytaus r., Pagėgių, Elektrėnų, Pakruojo, Pasvalio r., Neringos, Kretingos r., bei Rokiškio.

Savivaldybėse vyrauja plati įvairovė priemonių kovai su prekyba žmonėmis, pradedant nuo informacinio pobūdžio skelbimais, mokymais savivaldybės teritorijose iki prevencinių priemonių, įvairių projektų įgyvendinimo, kovos su prekyba žmonėmis komisijos koordinavimo. Iš vykdytų prevencinių priemonių paminėtinos šios:

- ✚ savivaldybės svetainėje viešinama informacija;
- ✚ prevencinės paskaitos, pamokos mokyklose;
- ✚ informacijos sklaida: informaciniai plakatai įmonėse, platinami lankstinukai ir brošiūros;
- ✚ informaciniai vaizdo klipai lauko ekranuose ar savivaldybių patalpose, pvz., Vilniuje buvo per dieną buvo parodyta po 120-150 kartų kiekviename iš 11 ekranų;
- ✚ informaciniai straipsniai socialiniuose tinkuose;
- ✚ mokymai tikslinėms grupėms (seniūnijų darbuotojams, socialiniams, seniūnaičiams, mokytojams, vietos bendruomenių atstovams ir kt.);
- ✚ organizuoti susitikimai su nuo karo bėgančiais Ukrainos piliečiais prekybos žmonėmis prevencijos tema;
- ✚ minima spalio 18 d. – Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis diena. Viena išskirtinių priemonių buvo vykdyta Vilkaviškyje, pareigūnai ir specialistai vykdė gyventojams performansą palapinėje šios dienos proga. Savivaldybės gyventojai buvo supažindinti su kovos su prekyba žmonėmis formomis, požymiais, apsaugojimo būdais.

Nuotraukos iš Vilkaviškio savivaldybės performanso.

¹⁹ Visagino, Vilniaus m., Vilkaviškio r., Trakų r., Šilutės r., Šilalės r., Šiaulių r., Šiaulių m., Šakių r., Raseinių r., Radviliškio r., Prienų r., Panevėžio r., Palangos m., Mažeikių r., Marijampolės, Kupiškio r., Klaipėdos r., Klaipėdos m., Kėdainių r., Kazlų Rūdos, Kauno m., Kalvarijos, Kaišiadorių, Jonavos r., Druskininkų, Biržų, Birštono, Akmenės r., Švenčionių r., Skuodo r., Širvintų r., Plungės r., Anykščių r., Vilniaus r., Panevėžio m., Lazdijų r., Jurbarko r., Joniškio r., Kauno r., Utenos r., Alytaus r., Pagėgių, Elektrėnų, Pakruojo, Pasvalio r., Neringos, Kretingos r. bei Rokiškio.

Priedų skyrelyje, 1 lentelėje, *Kovos su prekyba žmonėmis priemonės*, pateiktos visos priemonės, vykdytos savivaldybėse. Tikslinga, pateikti šias priemones, kad savivaldybės galėtų pasisemti patirties iš kitų savivaldybių ir plėsti įvairesnes priemones savo teritorijose.

Pagrindinė priežastis, kodėl savivaldybės savo teritorijoje nevykdo kovos su prekyba žmonėmis veiksmų, išlieka ta pati – įsitikinimas, kad prevencinės priemonės nereikalingos, nes prekybos žmonėmis atvejų nebuvo nustatyta. Pastebtina, kad prevencinės priemonės ir veiksmai pradedamos įgyvendinti tik tada, kai savivaldybėje inicijuojamas ikiteisminis tyrimas.

Tarpinstitucinis ir tarptautinis bendradarbiavimas

2023 m. savo tarpinstitucinę veiklą toliau vykdė Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija. Komisija svarstė eilę klausimų susijusių su prekyba vaikais, UA karo pabėgėlių situaciją Lietuvoje, taip pat prekybos žmonėmis aukų apgyvendinimo ir vaikų migrantų teisių užtikrinimo problemas. Ministerijoms, institucijoms ir organizacijoms pagal kompetenciją pavesta spręsti iškilusius probleminius klausimus.

2023 m. birželio 21 d. GP buvo organizuojamas prokurorų ir policijos atstovų susitikimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, kurios dirba su UA pabėgėliais, siekiant aptarti galimą bendradarbiavimą, tiriant karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmoniškumui, identifikuojant liudytojus ir nukentėjusius asmenis. Susitikimo metu taip pat kalbėta apie prekybos žmonėmis aukų atpažinimą UA pabėgėlių tarpe.

Lietuvos policija prevencines priemones organizuoja ir vykdo kartu su VDI atsakingais darbuotojais, taip pat bendradarbiauja su savivaldybių administracijos socialiniais darbuotojais, kurie rūpinasi socialinę riziką patiriančiais asmenimis, taip pat su kitų institucijų ar NVO darbuotojais.

2023 m. Lietuvos policija bendradarbiavo ir dalyvavo steigiant Vilniuje Tarpinstitucinio bendradarbiavimo centrą, kuris įsteigtas siekiant optimizuoti darbą ir operatyviau išaiškinti su nelegaliu, nedeklaruotu, priverstiniu darbu susijusius teisės aktų pažeidimus, taip pat užsieniečių įdarbinimo bei įvairius kitus piktnaudžiavimus, kuriais siekiama išvengti su darbo santykiais susijusių mokesčių ir įmokų mokėjimo. Šio centro veikla taip pat padidins galimybes identifikuoti asmenis išnaudojamus prekybos žmonėmis priverstinio darbo tikslais, vergijos ar panašiomis į vergiją sąlygomis ir dirbančius nelegalų darbą. Minėtas centras įsteigtas 6 institucijų iniciatyva – VDI, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie VRM, PD ir VSAT, Tarpinstitucinio bendradarbiavimo centro veiklos pradžia numatyta 2024 m. vasario 1 d. Nors minėtas centras steigiamas Vilniuje, jo veikla apims visą Lietuvos teritoriją.

Lietuvos policija su užsienio teisėsaugos institucijomis daugiausia bendradarbiauja Interpolo, SIRENE ir Europolo kanalais. Pagal poreikį keičiamasi informacija nusikaltimų tyrimo ir užkardymo srityse, kreipiamasi su teisinės pagalbos prašymais ir Europos tyrimo orderiais. Inicijuojamos bendros operacijos ir jose dalyvaujama. Taip pat aktyviai bendraujama ir su specialiaisiais atašė.

Europos migracijos tinklas, kuriame IOM atstovauja Lietuvai, išleido tyrimą „Nuo prekybos žmonėmis nukentėję trečiųjų valstybių piliečiai: aptikimas, identifikacija ir apsauga²⁰“, prie kurio rengimo prisidėjo VRM, IOM Lietuva ir kitos Lietuvos Respublikos institucijos. Studija suteikia galimybę rasti subendrintą informaciją Europos Sąjungos lygmeniu ir susipažinti su kitų šalių praktika.

2018 m. birželio 18 d. buvo pasirašytas tarpinstitucinio (VTAIT, GP, Policijos, SADM, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos) bendradarbiavimo susitarimas, kuriuo siekiama kuo efektyviau užtikrinti vaikų teises ir apsaugoti juos įvairiose kritinėse situacijose. Ši sutartis buvo atnaujinta ir nauja jos redakcija įsigaliojo nuo 2023 m. spalio 1 d. Vienas iš šios sutarties pakeitimų susijęs su tikslu užtikrinti geresnę apsaugą vaikų, nukentėjusių nuo seksualinio smurto (įskaitant

²⁰Tyrimas „Nuo prekybos žmonėmis nukentėję trečiųjų valstybių piliečiai: aptikimas, identifikacija ir apsauga <https://www.emn.lt/naujienos/del-prekybos-zmonemis-nukenteje-treciuju-valstybiu-pilieciai-aptikimas-identifikacija-ir-apsauga/>

prekybą žmonėmis seksualiniam išnaudojimui). Sutarta, kad kiekviename ikiteisminiame tyrime dėl galimo seksualinio smurto prieš vaiką susirinks koordinacinė grupė (VTAIT specialistai ir teisėsaugos pareigūnai), kad pasidalintų informacija apie vaiką, užtikrintų geresnį bendradarbiavimą.

Taip pat atnaujintoje sutartyje numatytas veiksmų algoritmas dingusio nepilnamečio atvejais. Algoritmas aiškiai apibrėžia Lietuvos policijos ir VTAIT pareigas, siekiant užtikrinti sklandesnį bendradarbiavimą ir aiškų funkcijų pasiskirstymą. Taip pat parengtos algoritmą papildančios reagavimo į vaiko dingimą ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo, vykdant vaiko paiešką bei teikiant pagalbą vaikui ir (ar) jo atstovams pagal įstatymą ar kitam, už vaiko priežiūrą atsakingam asmeniui rekomendacijos. Rekomendacijose išskirtos pagrindinės dingusių vaikų kategorijos, galimos vaikų pabėgimo priežastys (viena iš jų – galimi prekybos žmonėmis atvejai) ir veiksmai, dalyvaujančiųjų dingusio vaiko paieškos, siekiant operatyvaus dingusio vaiko suradimo, pagalbos vaikui ir (ar) jo atstovams pagal įstatymą ar kitam, konkrečiu laikotarpiu už vaiko priežiūrą atsakingam fiziniam ar juridiniam asmeniui teikimo, vaikų dingimo prevencijos procesuose.

Nacionalinio kovos su prekyba žmonėmis klausimais pranešėjo pateiktų pasiūlymų ir rekomendacijų įgyvendinimo apžvalga

3 lentelėje pateikiama išsami informacija apie tai, kaip Lietuvos ministerijos ir institucijose sekėsi įgyvendinti 2023 m. pateiktas nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis klausimais pateiktas rekomendacijas dėl tolesnės Lietuvos pažangos kovojančios su prekyba žmonėmis.

3 lentelė. Nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis klausimais pasiūlymų ir rekomendacijų įgyvendinimo rezultatai

Rekomendacija	Institucijos	Rezultatai
Suderinus su Seimo kontrolierių įstaiga, iki 2023 m. spalio 1 d. pateikti Vyriausybei teisės aktų projektus dėl Vidaus reikalų ministerijoje atliekamų Lietuvos Respublikos nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis funkcijų perdavimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai	VRM	VRM parengė ir pateikė institucijoms derinti „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo Nr. VIII-950 1, 3 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 193 straipsniu ir priedu įstatymo projektą ²¹ “
Organizuoti (institucinius, tarpinstitucinius) praktinius mokymus, apimančius prekybos žmonėmis aukos nustatymo, prekybos žmonėmis nusikalstamos veikos požymių nustatymo ir ikiteisminio tyrimo veiksmus iki galutinio sprendimo užbaigti ikiteisminį tyrimą priėmimo, taip pat dalyvauti tarptautiniuose mokymuose šiais klausimais.	PD, VSAT, VDI, VTAIT	ĮGYVENDINTA. Informacija apie šios rekomendacijos įgyvendinimą pateikta skyriuje „Kvalifikacijos tobulinimas“
Dalyvauti praktiniuose mokymuose ir prisidėti prie jų organizavimo.	GP	ĮGYVENDINTA. Informacija apie šios rekomendacijos įgyvendinimą pateikta skyriuje „Kvalifikacijos tobulinimas“
Pagal kompetenciją prisidėti prie spalio 18 d., kaip Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienos, minėjimo 2023 metais, viešinant prekybos žmonėmis problematiką ir skleidžiant gerą patirtį apie sėkmingai atliekamus ikiteisminius tyrimus bei prekybos žmonėmis aukų laimėtas bylas, taip pat informuoti socialiai pažeidžiamų asmenų grupes apie prekybos žmonėmis pavojus.	Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijoje, sudarytoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 785	ĮGYVENDINTA. 2023 m. spalio 17 d. vyko konferencija Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti „Šiuolaikinės vergovės spąstai: tikri liudijimai ir patirtis keičiant situaciją“. Konferencijoje gyvai ir nuotoliu dalyvavo apie

²¹Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo Nr. VIII-950 1, 3 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 193 straipsniu ir priedu įstatymo projektas:
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/72418922ecd911eeb736c68ed0f15a33?jfwid=-aqb7glmr6>

	„Dėl kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo“, dalyvaujančioms institucijoms ir organizacijoms	400 dalyvių. Baudžiamojo persekiojimo institucijos pristatė prekybos žmonėmis bylų pavyzdžius, prekybos žmonėmis realijas ir kt. Kitos institucijos, pvz. savivaldybės, prisijungė prie minėjimo įgyvendindamos savo priemones pvz. performansus.
Paraginti visų savivaldybių administracijas organizuoti prevencines priemones prieš prekybą žmonėmis.	LSA	2023 m. liepos 7 d. LRS savivaldybėms persiuntė LR Vyriausybės 2023 m. liepos 5 d. pasitarimo protokolą Nr. 23 ir paragino visų savivaldybių administracijas organizuoti prevencines priemones prieš prekybą žmonėmis.

II DALIES IŠVADOS IR APIBENDRINIMAS

2023 m. Lietuvos institucijos, įstaigos ir organizacijos įgyvendino kovos su prekyba žmonėmis priemones iš bendrųjų asignavimų arba bendromis atsakingų institucijų ir organizacijų pastangomis be papildomų lėšų.

Siekiant numatyti institucijų atsakomybės sritis kovos su prekyba žmonėmis klausimais, užtikrinti stabilų priemonių bei veiksmų įgyvendinimą ir finansavimą, svarstyti Prekybos žmonėmis įstatymo inicijavimas.

Parengtas „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo Nr. VIII-950 1, 3 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 193 straipsniu ir priedu įstatymo projektas dėl Lietuvos Respublikos nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis funkcijų perdavimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai.

Šios funkcijos atskyrimas nuo VRM atliekamų politikos formavimo funkcijų užtikrintų gilesnę situacijos prekybos žmonėmis analizę, ministerijų, institucijų ir organizacijų veiksmų bei priemonių įgyvendinimo objektyvesnį įvertinimą.

2023 m. kompleksinė socialinė pagalba organizuota 280 asmenų²² (iš kurių 158 vyrai ir 122 moterys), nukentėjusių ar galėjusių nukentėti nuo prekybos žmonėmis.

Suteikta pagalbos 19 proc. arba 45 asmenimis daugiau nei 2022 m.

2023 m. nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims viso buvo suteiktos 992 pagalbos priemonės. Šias sudarė: socialinės paslaugos, teisinė pagalba, kita pagalba, pagalba ieškant darbo/įsidarbinant, psichologinė pagalba, laikinas apgyvendinimas ir medicinos pagalba.

2023 m. buvo suteikta ~39 proc. daugiau pagalbos priemonių.

Specialistų kvalifikacijos kėlimo priemonės organizavo šios institucijos: ŠMSM, VRM, UT, VDI, MD, PD, VSAT, NTA, GP, VTAĮT ir IOM.

2023 m. įgyta mokymų patirtis rodo, kad itin reikšmingi mokymai, kuriuose kartu dalyvauja įvairių institucijų specialistai – tokiu būdu atrandamas bendras prekybos žmonėmis nusikaltimo supratimas.

2023 m. prekybos žmonėmis prevencines priemones, skirtas pažeidžiamoms asmenų grupėms, Lietuvos ir užsienio šalių suaugusiems ir nepilnamečiams (informacinius renginius ir informacijos sklaidą įvairiomis priemonėmis), vykdė: SADM, ŠMSM, VRM, IOM, PD, VDI, VTAĮT ir UT.

Pastebėtina, kad fiksuotų datų tokių, kaip pvz. Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienos (spalio 18 d.) minėjimas, sutelkia ir skatina institucijas bei organizacijas tikslingai planuoti prevencinę veiklą, o taip pat kooperotis bendriems renginiams ir informacijos sklaidai.

²²Iš pateiktų duomenų sunku nustatyti, kiek iš viso buvo naujai nukentėjusių asmenų 2023 m.

Atliktas savivaldybių tyrimas, kurio rezultatai rodo, kad ne visos savivaldybės yra pasirengusios suteikti pagalbą nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis asmenims, neturi tam skirtų apgyvendinimo vietų, ne visos bendradarbiauja su NVO. Prevencinių priemonių įgyvendinimas priklauso nuo asmeninės specialisto motyvacijos ir institucinio požiūrio į prekybą žmonėmis.

70 proc. savivaldybių įgyvendino prekybos žmonėmis prevencijos ir/ar koordinavimo ir/ar specialistų kvalifikacijos kėlimą.

Tik 30 proc. savivaldybių veikia Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos.

III DALIS
PASIŪLYMAI IR REKOMENDACIJOS DĖL TOLESNĖS LIETUVOS PAŽANGOS
KOVOJE SU PREKYBA ŽMONĖMIS

Siekiant užtikrinti Lietuvos kovos su prekyba žmonėmis tolimesnę pažangą siūlytina:

✚ SADM, ŠMSM, VRM, PD, VTAIT, VDI, UT, MD pagal kompetenciją ir toliau stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą, organizuoti dvišalius ir (ar) daugiašalius susitikimus, siekiant efektyviau nustatyti ir užkardyti prekybos žmonėmis nusikaltimus.

✚ URM bendradarbiaujant su VRM organizuoti diplomatų ir valstybės tarnautojų, išvykstančių į Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas vykdyti konsulines funkcijas mokymus, pasitelkiant Baltijos jūros valstybių tarybos Kovos su prekyba žmonėmis darbo grupės (ar kitų tarptautinių organizacijų) atstovus pristatyti atnaujintą Ambasadų ir diplomatinės atstovybių vadovą, kaip padėti ir apsaugoti prekybos žmonėmis aukas.

✚ PD, VSAT, VTAIT, UT, MD ir VDI rekomenduotina organizuoti pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, mokymus ir į šiuos mokymus kviestis įvairių sričių kovos su prekyba žmonėmis ekspertus, siekiant užtikrinti kuo platesnį prekybos žmonėmis nusikaltimų suvokimą ir atpažinimą, į nurodytų mokymų turinį įtraukiant ne tik temas apie prekybos žmonėmis formas ar požymius, bet ir praktines užduotis apie realius prekybos žmonėmis atvejus ir, kuo jie skiriasi nuo kitų, savo sudėtimi panašių nusikaltimų ar nusižengimų.

✚ SADM, siekiant įvertinti tikslų nukentėjusiųjų ar galėjusių nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenų skaičių, iki 2025 m. sausio 30 d. Vidaus reikalų ministerijai pateikti duomenis apie 2024 m. nukentėjusius ar galėjusius nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenis, kuriems pirmą kartą tais metais buvo suteikta psichosocialinė kompleksinė pagalba.

✚ ŠMSM, įgyvendinant Gyvenimo įgūdžių programą ugdymo įstaigose, mokiniams organizuoti dėstymą apie prekybos žmonėmis pavojus.

✚ ŠMSM organizuoti socializacijos centruose dirbančių asmenų mokymus prekybos žmonėmis tema, ypač dėl prekybos žmonėmis atvejų nustatymo paauglių tarpe, o taip pat organizuoti prevencinius renginius prekybos žmonėmis tema socializacijos centruose besimokantiems nepilnamečiams.

✚ LSA rekomenduoti Lietuvos savivaldybių administracijoms:

a. inicijuoti Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijų steigimą ir jų veiklos organizavimą;

b. numatyti jų teritorijose vietas nukentėjusiųjų nuo prekybos žmonėmis aukų apgyvendinimui;

c. paskatinti savivaldybes pasirašyti bendradarbiavimo sutartis su nevyriausybinėmis organizacijomis besispecializuojančiomis prekybos žmonėmis srityje.

PRIEDAI

Savivaldybių atsakymai į apklausos klausimą „Jūsų nuomone, reikėtų tobulinti pagalbos teikimą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims ir prevenciją smurto artimoje aplinkoje mažinimo srityje?“

Savivaldybės pavadinimas	Atsakymai
Vilniaus miesto savivaldybė	Didinti specialistų kompetenciją, visuomenės supratimą ir gebėjimus atpažinti atvejus, skleisti informaciją apie pagalbos gavimo galimybes, sudaryti ir viešinti pagalbos teikimo algoritmą, į prevencijos įgyvendinimą įtraukti visų sričių atstovus ir ją organizuoti bei adaptuoti pagal asmenų amžiaus grupes bei galimai jiems kylančias grėsmes.
Vilkaviškio r. savivaldybė	Susitikimus ir į prevencinius pokalbius kuo daugiau įtraukti smurtą patiriančius asmenis ir pačius smurtautojus. Turėtų būti atsakingas žmogus (-ės), organizacija, į kuriuos galėtų kreiptis pagalbos nukentėjęs žmogus. Reikalinga informacijos sklaida visuomenėje apie patį faktą ir teikiamą pagalbą aukoms (kas teikia, kur teikia, kada teikia). Vykdyti aktyvias prevencines veiklas. Siekiant mažinti smurtą artimoje aplinkoje, reikia ne tik švietėjiško darbo, bet ir realios specialistų pagalbos sprendžiant emocinio (psichologinio) smurto klausimus. Tinkamai vertinti fizinį smurtą artimoje aplinkoje, o ne formaliai suteikiant nukentėjusiems pagalbą. Daugeliu atvejų vertėtų spręsti klausimą dėl smurtautojo ir nukentėjusių asmenų smurto pasekmių sveikatai. Tobulinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Visuomenei ir nuo smurto nukentėjusiems asmenims teikti daugiau informacijos. Organizuoti seminarus švietimo įstaigų darbuotojams, teikti aktualią informaciją šeimoms. Nėra aiškiai pateiktos informacijos apie pagalbą teikiančias institucijas. Didinti informacijos apie tikslinės pagalbos teikimo galimybes prieinamumą.
Utenos r. savivaldybė	Vykdyti aktyvią socialinę reklamą, kad kreiptis nukentėjus dėl prekybos žmonėmis būtų taip pat natūralu, kaip kreipimasis patyrus smurtą.
Ukmergės r. savivaldybė	Manytina, kad derėtų keisti kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo modelį, kadangi dabartinis modelis nėra nei efektyvus, nei rezultatyvus. Komisijoms tvarkos aprašu suteikti įgaliojimai nesuteikia prielaidų išsamiai ir kokybiškai analitinei veiklai, didžioji dalis funkcijų sukuria perteklinius biurokratinius mechanizmus (pavyzdžiui, „koordinuoja savivaldybėje pagalbą prekybos žmonėmis aukoms, prireikus dalyvauja rengiant ir įgyvendinant pagalbos prekybos žmonėmis aukoms planą“), kai tą galėtų daryti (daro) kitos institucijos betarpiškai ir tiesiogiai (pavyzdžiui, pagalbą teikiančios institucijos sudaro pagalbos planą). Siūlytina tokias komisijas sudaryti prie apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų, kadangi policija turi galimybę taikyti kriminalinės žvalgybos priemones, kurios suteiktų kur kas platesnes galimybes analitinei veiklai ir kovai su prekyba žmonėmis. Taip pat žr. Lietuvos savivaldybių asociacijos pateiktą 2023-03-02 atsiliepimą Nr. (11)-SD-148 ir jame pateiktus pastebėjimus (https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/7be85811b8d611ed924fd817f8fa798e).
Šiaulių r. savivaldybė	Šiaulių rajono savivaldybė siūlo į Patarėjo, koordinuojančio lygių galimybių, moterų ir vyrų lygybės ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje politikos formavimą ir įgyvendinimą pareigybės aprašymą įrašyti funkciją, kurioje būtų numatytas pagalbos teikimas nuo prekybos žmonėmis

	nukentėjusiems asmenims ir prevencija smurto artimoje aplinkoje mažinimo srityje.
Šiaulių miesto savivaldybė	Siekiant prevencijos smurto artimoje aplinkoje, reikalinga nuolat stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą.
Šakių r. savivaldybė	Naudingi mokymai specialistams.
Raseinių r. savivaldybė	Rengti ir įgyvendinti ilgalaikes iš Savivaldybės/Valstybės/ES lėšų finansuojamas programas; tobulinti prekybos žmonėmis prevencijoje dirbančių asmenų kvalifikaciją.
Pasvalio r. savivaldybė	Vykdyti efektyvią prevencinę, visuomenės informavimo ir švietimo veiklą kaimų, miestelių ir miestų bendruomenėms bei labiausiai pažeidžiamų jaunuolių grupėms: vaikams, gyvenantiems globos namuose, specialiosiose mokyklose besimokantiems vaikams, iš socialinę riziką patiriančių šeimų, t.p. bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviams.
Panevėžio miesto savivaldybė	Informacijos keitimasis ir bendradarbiavimas su nevyriausybėmis organizacijomis, teikiančiomis asmenims nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, ar vykdančiomis prevenciją kovos su prekyba žmonėmis srityje. Ypač tobulintina iniciatyva iš šių organizacijų pusės.
Palangos miesto savivaldybė	Manytume, jog didesnę reikėtų skirti smurto atpažinimui, nes žmonės, ypatingai asmenys turintys psichikos sutrikimų, nežino/nesupranta psichologinio, seksualinio, ekonominio smurto apraiškų.
Pakruojo r. savivaldybė	Kuo daugiau dalintis informacija su visuomene.
Marijampolės savivaldybė	Stiprinti prevencines priemones bei organizacijas, kurios tiesiogiai teikia paslaugas aukoms, bei stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą.
Kazlų Rūdos savivaldybė	Informacijos viešinimas, mokymai.
Kauno r. savivaldybė	Siūlytume šalyje įvesti vieningą prekybos žmonėmis koordinavimo modelį bei pagalbos teikimo mechanizmą, neatsižvelgiant į asmens deklaruotą vietą, pagalbos teikimo funkciją deleguojant nevyriausybių organizacijų atstovams.
Kauno miesto savivaldybė	Siūlytina Lietuvos Respublikos Vyriausybei priimti nutarimą dėl „Lėšų krepšelio nukentėjusiems/galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis“ t. y. nustatyti lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarką, skiriant Valstybės biudžeto lėšas prekybos žmonėmis aukai (galimai aukai), kad tos lėšos keliautų kartu su nukentėjusiu asmeniu. Savivaldybėje susiduriama su problema, kai siekiant apsaugoti asmenį, norint užtikrinti jam teikiamų paslaugų tęstinumą, asmuo, kuris yra deklaruotas vienoje savivaldybėje, yra perkeliamas į kitą savivaldybę, tačiau savivaldybės biudžeto formavimas yra numatytas tik toje savivaldybėje deklaruotiems asmenims, todėl iškyla problema dėl paslaugų teikimo tęstinumo. LRV nutarimu siūlytina pavesti Vidaus reikalų ministerijai numatyti biudžetą tokioms aukoms, kurį būtų galima naudoti nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis asmenims. Reikia daugiau įdomesnio turinio apie prekybą žmonėmis ir jo pateikimo formų. Pvz. naudoti QR kodo galimybes mokyklose, kino teatruose, pasienio tarnybos punktuose, nukreipiant asmenis į svetainę su prevencine medžiaga.

Kaišiadorių r. savivaldybė	Siekiant efektyvios pagalbos teikimo nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims dėmesys turėtų būti skiriamas prevencinėms programoms/projektams ir paslaugoms, kurios padėtų užkirsti kelią smurtiniams įvykiams. Tikslinga išplėsti teikiamų paslaugų spektrą ir pagerinti paslaugų kokybę. Dėmesys turi būti skiriamas ir bendradarbiavimui, nes tik koordinuota ir tikslinga pagalba į kurią bus įtraukta kuo daugiau įvairių specialistų gali pademonstruoti gerus rezultatus.
Joniškio r. savivaldybė	Vykdyti aktyvų informacijos viešinimą, mokymų organizavimą.
Druskininkų savivaldybė	Tinkamai paruošti pagalbą nukentėjusiems teikiantys specialistai (bent po vieną); Daugiau informuoti visuomenę apie pagalbos nukentėjusiems priemones, dalintis gerąja patirtimi.
Biržų r. savivaldybė	Nacionaliniu lygmeniu reikalinga reklaminė kampanija įgalinanti nukentėjusiuosius kreiptis pagalbos, nukentėjusiųjų artimuosius, draugus, pažįstamus, kurie įtaria, kad galimai šalia jų esantis žmogus nukentėjo nuo prekybos žmonėmis ar smurto, įgalinti atpažinti ir padrasinti, nukreipti, palydėti į pagalbą teikiančias organizacijas, įstaigas.
Birštono savivaldybė	Stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą.
Anykščių r. savivaldybė	Prie ligoninių įkurti atskirą skyrių, veikiantį visą parą, kur dirbtų specialistai paruošti teikti pagalbą asmenims patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje ir nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, tam turi būti paruošti ir policijos pareigūnai, turi turėti psichologinių žinių kaip bendrauti su smurtą patyrusiais asmenimis. Prevencija – žmonių švietimas ir informavimas apie tai kokios yra smurto rūšys, kas yra smurtas, kaip jį atpažinti ir kur kreiptis pagalbos. Informacija turi būti paruošta įvairių negalią turintiems asmenims pagal jų negalios pobūdį.
Alytaus miesto savivaldybė	Esminė problema-apgyvendinimas, kai ši pagalba nepatenka po jokia įstatymine baze, bet pagalbos poreikio lygis yra labai aukštas. Specialistų poreikis teikiant pagalbą susijusią su ilgalaikėmis nukentėjusiųjų problemomis, psichoterapeuto, advokato poreikis.
Akmenės r. savivaldybė	Atsižvelgiant į tai, kad duomenų apie asmenis nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis negauname, manome, kad reikėtų tobulinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Gavus duomenis apie asmenis galimai nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis galėtume padėti jiems gauti pagalbą. Prevencija smurto artimoje aplinkoje mažinimo srityje numatyta Priklausomybių, smurto, savižudybių, prekybos žmonėmis prevencijos ir pagalbos priemonių Akmenės rajone 2023 metų programoje, todėl pasiūlymų ką tobulinti neturime.
Šilutės r. savivaldybė	Šviesti visuomenę ir mokinti atpažinti prekybos žmonėmis reiškinius.
Zarasų r. savivaldybė	Nepateikta
Visagino savivaldybė	Nepateikta
Varėnos r. savivaldybė	Nepateikta

Telšių r. savivaldybė	Nepateikta
Tauragės r. savivaldybė	Nepateikta
Šilalės r. savivaldybė	Nepateikta
Skuodo r. savivaldybė	Nepateikta
Radviliškio r. savivaldybė	Nepateikta
Panevėžio r. savivaldybė	Nepateikta
Mažeikių r. savivaldybė	Nepateikta
Lazdijų r. savivaldybė	Nepateikta
Kupiškio r. savivaldybė	Nepateikta
Kretingos r. savivaldybė	Nepateikta
Kalvarijos savivaldybė	Nepateikta
Alytaus r. savivaldybė	Nepateikta

2 lentelė. *Kaip, Jūsų nuomone, reikėtų tobulinti pagalbos teikimą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims ir prevenciją smurto artimoje aplinkoje mažinimo srityje?*

Savivaldybės pav.	Priemonė, veiksmas	Trumpas apibūdinimas	Rezultatai
Visagino savivaldybės administracija	Konkursų ir projektų organizavimas ir įgyvendinimas	Įgyvendinant priemonę bus įgyvendinamos priemonės, kurių tikslas informuoti visuomenę apie nuostatas, įtvirtinančias lyčių lygybės, lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ir kitų diskriminacinių motyvų). Taip pat bus organizuojamos prevencinės priemonės (metodinės ir konsultacinės) dėl smurto artimoje aplinkoje (įskaitant pagalbos priemonės), lygių galimybių, kovos su prekyba žmonėmis srityje.	5 Priemonės per metus
	„Projekto „Pabėgėlių iš Ukrainos priėmimas ir ankstyva integracija“ įgyvendinimas	"Projektas finansuojamas iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo priemonės „Pagalba ekstremaliosios situacijos atveju“ lėšų. Pagrindinės projekto veiklos individualios psichologų konsultacijos; teisinės konsultacijos / informacijos teikimo paslaugos; savitarpio pagalbos ir streso valdymo grupės; psichotropinių medžiagų vartojimo, nelegalaus darbo mažinimo, prekybos žmonėmis prevencinės priemonės; kūrybinių dirbtuvių ukrainiečiams ir vietos bendruomenės nariams organizavimas; verslumo ugdymo ir įdarbinimo skatinimo seminarai ir individualios konsultacijos moterims ir merginoms; sporto ir sveikatingumo užsiėmimai; edukacinės programos sociokultūrinei ir pilietinei užsieniečių integracijai. Projekto partneriai: BĮ Visagino šeimos ir vaiko gerovės centras, NVO Visagino šeimos krizių centras, NVO LRKD Visagino skyrius, NVO Visagino ukrainiečių bendrija, VšĮ Visagino ekonomikos plėtros agentūra, NVO Trečiojo amžiaus universitetas, BĮ Visagino viešoji biblioteka."	Bendras asmenų skaičius 261 Bendrojo ugdymo įstaigose registruoti mokiniai – 82 Užimtumo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bedarbio statusu registruotų ukrainiečių skaičius -68
Vilniaus m. savivaldybė	01.02.01 Organizuoti informacinius renginius ir (ar) parengti ir platinti informacinę medžiagą apie prekybą žmonėmis savivaldybės gyventojams	Informacinių video klipų viešinimas ACM ekranuose, Vilniaus miesto savivaldybės pirmame aukšte bei pasidalinta informacija su kitais savivaldybės padaliniais bei įstaigomis ir partneriais, skatinant juos skleisti informaciją.	Rodoma buvo 11 ekranų Vilniuje: https://www.acm.lt/ekranai Per dieną buvo parodyta po 120-150 kartų kiekviename iš ekranų.
	01.03.03 Stiprinti pagalbą nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims:	Organizuoti pagalbą nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims: 2023-08-01 paskelbtas NVO projektų atrankos ir finansavimo konkursas https://konkursai.vilnius.lt/konkursai/neyvriausybinu-organizaciju-teikianciu-paslaugas-prekybos-zmonemis-prevencijos-srityje-uzsienieciams-projektu-atrankos-ir-finansavimo-konkursas . Konkursą laimėjusi organizaciją projektą įgyvendina nuo 2023 m. spalio iki 2024 m. kovo mėn.	Siektnas rezultatas 245 asmenis (ne ES piliečiai). 2023 m. paslaugos suteiktos 133 asm.

	01.03.03 2 veiksmas. Užmegzti ryšius ir stiprinti bendradarbiavimą su institucijomis, teikiančiomis pagalbą nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims.	Palaikomas ryšys su organizacijomis teikiančiomis pagalbą nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenimis.	Palaikomas kontaktus su VšĮ „Dingusių žmonių šeimų paramos centru“, Vilniaus arkivyskupijos Caritas padaliniu, Policija, ministerijomis ir kitais. Bendradarbiaujama organizuojant prevencines akcijas, užsakant ir rengiant straipsnius, platinama asociacijos bendra informacija, tarpininkaujama dėl renginių/mokymų organizavimo savivaldybės patalpose ar teritorijoje, dalyvaujama bendruose mokymuose, seminaruose, darbo grupėse.
Vilkaviškio r. savivaldybės administracija	Vilkaviškio PK pareigūnų ir Vilkaviškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro organizuotas performansas	2023-10-17 Savivaldybės J. Basanavičiaus aikštėje pareigūnai ir specialistai vykdė gyventojams performansą palapinėje	Savivaldybės gyventojai buvo supažindinti su kovos su prekyba žmonėmis formomis, požymiais, apsisaugojimo būdais
	Specialistų (seniūnių atstovai, socialiniai pedagogai, užimtumo tarnybos atstovai) dalyvavimas mokymuose, seminaruose, konferencijose	Specialistai dalyvavo mokymuose, seminaruose, konferencijose kovos su prekyba žmonėmis temomis	Gebėti atskirti prekybos žmonėmis formas, stebėti prekybos žmonėmis aktualijas, domėtis ir gilintis prekybos žmonėmis tendencijomis bei prevencija.
	Mokyklose vykdomos klasių valandėlės apie prekybą žmonėmis. Gyvenimo įgūdžių programa 5–6, 7–8 klasėse (sąvokos, prevencijos būdai).	Prekybos žmonėmis prevencija įgyvendinama per formalųjį ugdymo turinį, ugdant bendrąsias mokinių kompetencijas, per atnaujintą Socialinio emocinio, sveikatos, lytiškumo, rengimo šeimai ugdymo ir žmogaus saugos bendrąją programą.	Mokiniai susipažįsta su galimais pavojais internete ir ne tik.
Trakų r. savivaldybė	Prevencija ir kūrybinės dirbtuvės 8-9 kl. moksleiviams	Kuo vaikų dingimas/bėgimas iš namų gali sietis su prekyba žmonėmis; Saugumas elektroninėje erdvėje ir koks socialinių tinklų vaidmuo mūsų gyvenime; Kur kreiptis pagalbos; Kūrybinės dirbtuvės.	Užsiėmimo dalyvavo apie 40 moksleivių
	Mokymai specialistams	Vaikų dingimo/ bėgimo iš namų problemos sprendimas: Vaikų dingimo prevencija, intervencija ir parama	Mokymuose dalyvavo atvejo vadybininkai, socialiniai darbuotojai, ugdymo įstaigų socialiniai pedagogai, jaunimo specialistai
Šilutės rajono savivaldybė	Viešinti Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės veiklą.	Informuoti visuomenę apie prekybos žmonėmis tendencijas ir pavojus, kovos su prekyba žmonėmis iniciatyvas, skleisti informaciją apie galimybes gauti socialinę, psichologinę pagalbą nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo šių nusikalstamų veikų.	<u>Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Šilutės rajono policijos komisariato bendruomenės pareigūnai nuolat</u>

			<p> <u>susitinka su vietos bendruomenėmis, kuriose gyventojus supažindina su prekybos žmonėmis nusikaltimų formomis. Europos Komisijos kovos su prekyba žmonėmis dienai (spalio 18 d.) paminėti Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Šilutės rajono policijos komisariato bendruomenės pareigūnai dalyvavo Šilutės Šv. Kryžiaus bažnyčioje vykusiose šv. Mišiose. Po jų bendravo su tikinčiais, pristatė pagrindines prekybos žmonėmis formas, papasakojo, kaip atpažinti situacijas, kada gresia pavojus tapti prekybos žmonėmis auka, patarė, kur galima kreiptis pagalbos. Šilutės rajono savivaldybės interneto svetainėje yra informacija apie Dingusių žmonių šeimų paramos centro administruojamą nemokamą pagalbos liniją, kuri priima skambučius iš Lietuvos ir užsienio šalių, teikia pirminę pagalbą, informavimą, konsultavimą, emocinę paramą ir esant poreikiui nukreipia asmenį tolimesnei kompleksinei pagalbai į pagal savivaldybės dirbančias organizacijas. Kad ši vergovės forma būtų stabdoma, reikia didinti psichikos sveikatos raštingumą, stiprinti psichologinę gerovę visose amžiaus grupėse, mokyti visuomenę socialinės atsakomybės kovoje su prekyba žmonėmis, mokėti laiku atpažinti pavojus, tinkamai reaguoti ir</u> </p>
--	--	--	---

			<u>žinoti, kur ieškoti / nukreipti pagalbos.</u>
	Organizuoti informacinės kampanijas apie prekybą žmonėms socialinę atskirtį patiriantiems savivaldybės gyventojams, bendrojo ugdymo ir profesinio ugdymo mokyklų mokiniams.	Nustatyti, apsaugoti ir remti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusius asmenis. Stiprinti prekybos žmonėmis prevenciją.	Siekiant apsaugoti vaikus ir jaunimą nuo prekybos žmonėmis rizikos, didesnis dėmesys skirtas prekybos žmonėmis prevencijai ugdymo įstaigose, organizuotos teminės klasės valandėlės, paskaitos. Šilutės rajono savivaldybėje ugdymo įstaigose, socialinėse įstaigose, gydymo įstaigose, policijoje, seniūnijose išplatinti lankstinukai apie prekybos žmonėmis formas. 2023-03-02 Šilutės rajono policijos komisariato bendruomenės pareigūnai Šilutės profesinio mokymo centro mokinius supažindino su prekybos žmonėmis samprata, dažniausiai pasikartojančiomis nusikaltimo formomis ir rūšimis, dalijo patarimus, kaip elgtis gavus pasiūlymą greitai užsidirbti, suteikė informaciją apie pagalbą nukentėjusiems teikiančias įstaigas. Šilutės rajono savivaldybės interneto svetainėje paskelbtas visą parą veikiančios pagalbos telefonu linijos numeris +370 616 91119 pranešimams apie prekybos žmonėmis atvejus ir (arba) aukas. Šilutės pirminės sveikatos priežiūros centro laukiamųjų ekranuose periodiškai demonstruojami Vidaus reikalų ministerijos vaizdo klipai, skirti prekybos žmonėmis prevencijai. Jie padeda visuomenę informuoti apie prekybos žmonėmis formas ir pavojus.

	<p>Keistis informacija apie nustatytus teisės pažeidimus ar nusikalstamas veikas, susijusias su prekyba žmonėmis</p>	<p>Laiku suteikti informaciją ir laiku sureaguoti į galimas grėsmes, suteikti reikalingą pagalbą prekybos žmonėmis aukoms.</p>	<p>Savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės nariai, socialines paslaugas teikiantys darbuotojai, su nevyriausybėmis organizacijomis dirbantys specialistai 2023-12-06 buvo pakviesti į Mykolo Romerio universiteto organizuotą informacinį-prevencinį renginį „Fotoparodos: Paslėptos istorijos“ atidarymą ir konferenciją „Prekybos žmonėmis tekstai, potekstės ir paraštės“. 2023 metais Savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupė negavo informacijos apie gyventojus, nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis nusikalstamų veikų, kuriems būtų reikalinga pagalba. Nuolat bendradarbiaujama su seniūnijų seniūnais, socialiniais darbuotojais, policija, medicinos įstaigomis, nevyriausybėmis organizacijomis, reabilitacijos centrais, kurie pirmieji gali pastebėti galimai išnaudojamus žmones. Aptarti spėjamieji požymiai, kada asmuo gali tapti prekybos žmonėmis auka. Tęsiantis karui Ukrainoje, Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimo centras 2023-12-21 pakvietė Savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės narius dalyvauti mokymuose „Ukrainiečiai Lietuvoje: pažeidžiami ir išnaudojami“. Renginyje dalyvavo ir specialistai,</p>
--	--	--	---

			dirbantys su pabėgėliais ir migrantais iš Ukrainos.
	Įvertinti pagalbos prekybos žmonėmis aukoms teikimo praktiką, organizuojant pasitarimus, prireikus inicijuoti teisės aktų projektų parengimą	Tinkamai organizuoti ir teikti pagalbą nukentėjusiems bei turintiems didelę riziką nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims.	2023 metais negauta pranešimų apie asmenis, galimai nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis. Todėl pagalbos prekybos žmonėmis aukoms teikimo praktikos įvertinti nėra galimybių. Vaiko gerovės ir globos centras bei Šilutės socialinių paslaugų centras teikia psichologinę, intensyvią krizių įveikimo pagalbą asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų. Savivaldybės interneto svetainėje pateikta informacija gyventojams apie galimybes gauti socialinę, teisinę, medicininę ir kitą reikalingą pagalbą nukentėjusiems. Suteikti reikiamą pagalbą Šilutės rajono gyventojams taip pat pasirengęs VšĮ Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras. Esant poreikiui, Šilutės socialinių paslaugų centras turi galimybę apgyvendinti nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis asmenis. Savivaldybės atstovai didelį dėmesį ir pagalbą teikia ukrainiečiams, apsigyvenusiems savivaldybės teritorijoje.
	Organizuoti pasitarimą švietimo pagalbos specialistams, pedagogams supažindinant juos su prekybos žmonėmis problematika, mastais, formomis, švietimo pagalbos organizavimo būdais	Užtikrinti švietimo įstaigų darbuotojų kompetenciją ir gebėjimą vykdyti prekybos žmonėmis nusikaltimų prevenciją ir laiku teikiamą pagalbą.	Švietimo įstaigų darbuotojai nuolat dalyvauja informaciniuose renginiuose, kaip atpažinti ir apsaugoti vaikus nuo nusikalstamų veikų. 2023-12-06 visoms Savivaldybės ugdymo įstaigoms mero raštu Nr. R3-5886 „Dėl pareigos pranešti apie galimą vaiko teisių pažeidimą“ dar kartą priminta prievolė, kad turint pagrįstos

			informacijos apie daromą ar galimai padarytą nusikalstamą veiką vaiko atžvilgiu, būtina nedelsiant apie tai informuoti policiją ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrį.
	Koordinuoti ir stebėti, kaip švietimo įstaigose vykdomos prevencinės priemonės dėl prekybos žmonėmis.	Suteikti dalykinę, metodinę ir konsultacinę paramą prevenciniam darbui švietimo įstaigose.	Vadovaujantis Švietimo įstatymu, visos savivaldybės švietimo įstaigos vykdo prevencines programas (kartu ir prekybos žmonėmis prevencijos programą), kuriose dalyvauja visi savivaldybės mokiniai. Iš švietimo įstaigų 2023 m. spalio mėnesį surinkta informacija apie socialinės rizikos veiksnius, socialinio emocinio ugdymo programų vykdymą ir prevencinių programų įgyvendinimą. Savivaldybės švietimo įstaigose nenustatyta prekybos žmonėmis (verbavimo, įtraukimo) atvejų.
Šilalės r. savivaldybė	Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienos paminėjimas	Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Šilalės rajono policijos komisariato bendruomenės pareigūnė paminint Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dieną susitiko su Šilalės miesto ir rajono mokiniais, jaunimo užimtumo tarnyba, bendruomenėmis. Aktuali informacija buvo viešinama viešinama tinkluose ir visuomenės informavimo priemonėse. Dalyvauta konferencijoje.	Susitikimo metu ir viešinant informaciją, visuomenė supažindinta supažindinama su prekybos žmonėmis formomis, būdais apsaugoti ir suteikta informacija kur gali kreiptis, kai nukenčiama.
Šiaulių rajono savivaldybė	Paskaita	2023-02-06 Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijos tėvų susirinkimas	Dalyvavo 80 žmonių
	Filmo peržiūra-diskusija	2023-02-20 Atvirame Šiaulių rajono jaunimo centre vyko susitikimas su įstaigą lankančias jaunuoliais. Rodytas filmas „Viskas bus gerai“. Aptartos matytos situacijos, diskutuota, atsakyta į klausimus	Dalyvavo 30 paauglių. Aptartos prekybos žmonėmis formos, verbavimo būdai, pristatyta kaip elgtis, kad išvengti tokių pinklų.
	Paskaita	2023-05-17 susitikimas su Šiaulių r. Trečio amžiaus universiteto Gruzdžių skyriaus lankytojais. Jiems pristatyta prevencinė informaciją apie prekybos žmonėmis pavojus	Dalyvavo 20 senjorų
	Susitikimas	2023-09-10 dalyvauta Gegužių kaimo bendruomenės renginyje. Dalyviams pristatyta prevencinė informaciją apie prekybos	Dalyvavo 70 žmonių

		žmonėmis pavojus.	
	Paskaita	2023-10-23 susitikime su Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijos dešimtokais pristatyta prevencinė informaciją apie prekybos žmonėmis pavojus.	Dalyvavo 80 mokinių
	Paskaita	2023-11-14 ŠTMC Kuršėnų skyriaus mokiniams pristatyta prevencinė informaciją apie prekybos žmonėmis pavojus.	Dalyvavo 60 mokinių
	Susitikimas	2023-11-24 lankytasi Meškuičių kaimo saugios kaimynystės grupėje ir jos dalyviams pristatyta prevencinė informaciją apie prekybos žmonėmis pavojus	Dalyvavo 20 žmonių
Šiaulių miesto savivaldybės administracija	Šiaulių miesto savivaldybės nusikaltimų prevencijos 2023–2025 metų programos Priemonių plano Uždavinio Nr. 3. „Šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje, prekybos žmonėmis prevencijos klausimais“ priemonė Nr. 3.2. „Prekybos žmonėmis prevencijos organizavimas“ Atsakingi vykdytojai: Šiaulių apskrities vyriausiasis policijos komisariatas; nevyriausybinių organizacijų; Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie VRM Pagėgių pasienio rinktinės Šiaulių pasienio užkarda	Organizuoti prevencinę veiklą miesto gyventojams aktualiame ir 2023 m. Šiaulių m. savivaldybės nusikaltimų prevencijos veiklos plane numatytoje saugaus elgesio, teisės pažeidimų viešose vietose, smurto artimoje aplinkoje, turtinių nusikaltimų, nepilnamečių ir jaunuolių teisės pažeidimų prevencijos srityse, vykdyti bendruomenės teisinį švietimą, stiprinti pilietiškumą ir atsakingumą, įtraukti bendruomenę į saugios aplinkos savivaldybėje kūrimą.	Organizuoti renginiai, mokymai, suteiktos psichologo konsultacijos. Mokymai „Tarpinstitucinis bendradarbiavimas, sprendžiant prekybos žmonėmis problemą: galimybės ir iššūkiai“ Prevenciniai susitikimai, informaciniai renginiai, akcijos skirtos prekybos žmonėmis prevencijai, prekybos žmonėmis problemos suvokimo didinimui: Įvyko 11 renginių: susitikimai, paskaitos, seminarai, diskusijos. Pasiiekta 470 asmenų.
Šakių rajono savivaldybė	Šakių rajono savivaldybės taryba 2023 m. rugsėjo 22 d. Nr. T-270 patvirtino kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo tvarkos aprašą. 2023 m. spalio 12 d. MT-261, sudaryta Šakių rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis komisija.	2023 m. spalio 25 d. vyko pirmasis komisijos posėdis - išrinktas pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir komisijos sekretorius. Situacijos apžvalga Šakių rajono savivaldybės teritorijoje.	Sudarytas prevencijos priemonių planas. 1. Informacijos dėl pagalbos galimybių/ atpažinimo viešinimas Šakių rajono savivaldybės interneto svetainėje. 2. Stendo parengimas - socialinė reklama nuo 2023 m. lapkričio 11 - 2024 m. kovo 1 d. Parengta informacinių prevencinių plakatų bei lankstinukų, kurie išdalinti po švietimo, socialines paslaugas ir gydymo įstaigas, rajono seniūnijas bei bendruomenes
	2023 m. gegužės 25 d. organizuoti mokymai skirti „Kovai su prekyba	Organizuoti mokymai skirti socialiniams darbuotojams, socialiniams pedagogams, atvejo vadybininkams, vaiko teisių tarnybos	Profesinių žinių atnaujinimas, informacijos dėl

	žmonėmis	specialistams, savivaldybės administracijos darbuotojams.	pagalbos galimybių pasidalinimas
Rokiškio savivaldybė	Neturi informacijos apie prekybos žmonėmis atvejus savivaldybėje		
Raseinių rajono savivaldybėje	2023 m. organizuoti trys Raseinių r. savivaldybės nuolatinės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės posėdžiai.	Aptarta praeitų metų veiklos ataskaita, šių metų veiklos prioritetai ir numatomos vykdyti priemonės. Surengtas pasitarimas dėl Europos Sąjungoje minimos Kovos su prekyba žmonėmis paminėjimo renginių spalio 18 d.	Vykdytos veiklos pagal plane numatytas priemones.
	Tobulinta kvalifikacija 2023-12-6 vykusiame prevenciniame renginyje fotoparodos „Paslėptos istorijos“ pristatyme ir konferencijoje „Prekybos žmonėmis tekstai, potekstės ir paraštės“.	Igyta naujų žinių, pasisemta idėjų 2024 m. veiklai.	Parengtas 2024 m. Grupės veiklos planas.
	Paruoštas informacinis plakatas „ATPAŽINK. REAGUOK. PADĖK“	Iš viso buvo išleista 10 informacinių plakatų (informuota, kas yra prekyba žmonėmis, kur kreiptis konsultacijos ir (ar) pagalbos).	Informaciniai plakatai iškabinti Raseinių rajono ugdymo įstaigose
	Prevencinės pamokos 7-12 kl. mokiniams: filmo „Sugauti tinklą“ peržiūra ir diskusija, skirta Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti.	Ši prevencinė priemonė skirta paaugliams ir jaunuoliams šviesti apie prekybos žmonėmis reiškinį, apimančią tokias temas kaip prekybos žmonėmis sampratą, rizikos faktorius, pavojus ir kaip jų išvengti, reagavimą ir pagalbą.	Surengta 16 pamokų rajono ugdymo įstaigose. Renginiuose iš viso dalyvavo 322 mokiniai.
	2023-01-13 vykdyta tikslinė prevencinė priemonė „Saugią aplinką kurkime kartu“ (Raseinių lopšelyje-darželyje „Saulutė“).	Suteikta informacijos apie rizikas tėvams ir jų vaikams papulti į prekybą žmonėmis pinkles. Suteikta patarimų, kaip nepatekti į verbuotojų pinkles, kokių atsargumo priemonių imtis.	Prevencinėje veikloje dalyvavo 35 dalyviai.
	2023 m. sausio – vasario mėn. visose rajono ugdymo įstaigose vykdytos tikslinės prevencinės priemonės „Dėl teisinės atsakomybės“	Parodytas mokamasis filmukas apie prekybą žmonėmis „Žmogus ne prekė“ bei pristatytos galimos grėsmės jiems netikėčiausiose gyvenimo situacijose. Pristatytos žmonių verbavimo schemos, jų formos, supažindinta su prekybos žmonėmis formomis, galimomis rizikomis. Rodytas prevencinis filmas „Visa tiesa apie nuotraukų (ne)saugumą internete: siųsti ar nesiųsti?“	Prevencinėse paskaitose dalyvavo 666 nepilnamečiai, jų tėvai ir pedagogai.
	2023-09-29 vykdyta tikslinė prevencinė priemonė „Dėl saugios aplinkos kūrimo Berteškių kaimo bendruomenėje“	Kaimo šventės dalyviai galėjo susipažinti su galimomis grėsmėmis prekybos žmonėmis srityje, konsultuota dėl pagalbos suteikimo telefono numeriu 112. Renginyje žmonės kvieisti dalyvauti viktorinose, atsakinėta į užduodamus klausimus, teiktos konsultacijos.	Renginyje dalyvavo 250 žmonių.
	2023-10-19 vykdyta tikslinė prevencinė priemonė „Dėl nusikaltimų, susijusių su prekyba žmonėmis, prevencijos užimtumo tarnybos Raseinių skyriuje“	Prevencinio darbo metu dalyvauta susitikime su skyriuje registruotais darbo ieškančiais asmenimis, jiems rodyti prevenciniai filmukai „Prekyba žmonėmis“, „Darbas užsienyje“, „Žmogus-ne prekė“.	Užimtumo tarnyboje buvo skirtas papildomas laikas atėjusiems žmonėms, kuriems buvo teikti priminimai ir konsultacijos prekybos žmonėmis srityje.
Radviliškio	Atnaujinta informacija	Savivaldybės svetainėje patalpinta informacija	Pateikta informacija

rajo savivaldybės administracija	savivaldybės internetiniame puslapyje www.radviliskis.lt	apie tai, kas vadinama prekyba žmonėmis, naudingos nuorodos, prevencinis filmukas. https://radviliskis.lt/naujienos/kas-yra-prekyba-zmonemis/	visuomenei.
Prienų rajono savivaldybė	Informacinio pobūdžio teksto paskelbimas savivaldybės interneto svetainėje	Skelbiama ir dalijamasi informacija prekybos žmonėmis prevencijos tema, atmintinė mokykloms, metodinė medžiaga skirta bendrojo ugdymo mokyklų klasių vadovų, švietimo pagalbos specialistų bei mokytojų darbui su įvairaus amžiaus vaikais (video medžiaga, metodinė medžiaga mokytojams „Kaip pamokoje kalbėti apie prekybą žmonėmis ir jos prevenciją“. Specialistai, konsultuojantys prekybos žmonėmis, patyčių bei smurto prevencijos klausimai (jų kontaktai).	Moksleiviai supažindinti su prekybos žmonėmis būdais, rūšimis, teikiama pagalba nukentėjus.
	Paminėta Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis diena. (spalio 18 d.)	Išskirti informaciniai plakatai, informaciniai vaizdo klipai savivaldybės svetainėje ir patalpose	Atkreiptas dėmesys, pakartotinai priminta apie galimas prekybos žmonėmis formas, teikiama pagalba nukentėjus.
Panėvėžio r. savivaldybė	Tarpinstitucinės grupės susirinkimai	stiprinti kovos su prekyba žmonėmis koordinavimą	Savivaldybės tarpinstitucinėje grupėje įstaigos dalinasi patirtimi, aptarė kiekvienos institucijos indėlį ir galimybes organizuojant pagalbos priemones, derino veiksmus ir informacijos sklaidą.
	Seniūnijų tarpinstitucinių grupių susirinkimai	stiprinti pagalbos nukentėjusiems ir turintiems didelę riziką nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims teikimo sistemą	ieškojo bendrų sprendimų ir numatė prevencines priemones.
	Organizuoti informacines kampanijas apie prekybą žmonėmis mokyklose	Pokalbiai prekybos žmonėmis tema. Filmų apie prekybą žmonėmis peržiūra ir aptarimas. Diskusijos	Jaunimas gavo informacijos apie prekybą žmonėmis, galės laiku atpažinti esančias rizikas, pavyks jų išvengti.
	Organizuoti informacines kampanijas apie prekybą žmonėmis Ramygalos Atviro jaunimo centre	Pokalbiai prekybos žmonėmis tema.	Jaunimas gavo informacijos apie prekybą žmonėmis, galės laiku atpažinti esančias rizikas, pavyks jų išvengti.
Palangos miesto savivaldybės administracija	<u>2023 m.</u> Mokymų organizavimas	Bendradarbiaujant su VšĮ Klaipėdos psichologinės ir socialinės pagalbos centru vyko nuotoliniai mokymai savivaldybės administracijos ir savivaldybės įstaigų darbuotojams -kaip atpažinti prekybą žmonėmis ir kur gauti pagalbą, esant poreikiui.	Mokymų metu suteikta išsami informacija kaip atpažinti prekybos žmonėmis riziką bei galimus atvejus ir kur gauti pagalbą, esant poreikiui, atsakyta į rūpimus klausimus.
	<u>2022 m.</u> Informacinių priemonių apie prekybą žmonėmis rengimas bei sklaida ugdymo įstaigose	Dėl 2020 metais COVID-19 pandemijos sukeltų suvaržymų (izoliacijos, judėjimo tarp šalių apribojimų) prekyba žmonėmis prisitaikė prie kintančių aplinkybių bei persikėlė ir į	Parengtų plakatų tikslas buvo suteikti ir pagilinti ugdymo įstaigose

		skaitmeninę erdvę. Nepilnamečių praleistas laikas be priežiūros skaitmeninėje erdvėje kėlė įvairių grėsmių. Atsižvelgiant į tai, buvo parengti ir paruošti informaciniai plakatai „Saugumas elektroninėje erdvėje“ bei vykdyta jų sklaida tikslinėse grupėse: ugdymo bei švietimo įstaigose.	esančių nepilnamečių žinias apie saugumą elektroninėje erdvėje bei skatinti būti budriems nepilnamečiams komunikuojant su išoriniu pasauliu: draugais, mokytojais ir kt.
	<u>2021 m.</u> Mokymų organizavimas	Nuotoliniai mokymai „Prekyba žmonėmis: teisiniai, identifikavimo ir pagalbos aukoms teikimo aspektai“, kuriuose dalyvavo socialiniai darbuotojai ir atvejo vadybininkai.	Pristatyti teisiniai, identifikavimo ir pagalbos aukoms teikimo aspektai prekybos žmonėmis atžvilgiu.
Mažeikių r. savivaldybė	Įstaigų, institucijų, organizacijų specialistų ir jaunimo gebėjimo atpažinti prekybos žmonėmis aukas ir grėsmes stiprinimas.	Dalyvavimas: Konferencija „Šiuolaikinės vergovės spąstai: tikri liudijimai ir institucijų patirtis keičiant situaciją“.	Institucijų, įstaigų, organizacijų, galinčių susidurti su prekyba žmonėmis aukomis ir grėsmėmis, atstovai bei jaunimas supažindinti su prekyba žmonėmis nusikaltėlių portretu, elgesio modeliais. Sustiprintas gebėjimas atpažinti nukentėjusius ar galėjusius nukentėti nuo prekybos žmonėmis ar išnaudojimo.
	Informacijos apie prekybos žmonėmis grėsmes ir kontaktinius pagalbos duomenis sklaida	2023 m. spalio 18 d. Europos Sąjungos Kovos su prekyba žmonėmis diena paminėti Mažeikių rajone 2023 m. spalio 18 aktyviai platinami kontaktiniai pagalbos duomenys: Mažeikių rajono savivaldybės administracijos internetinėje svetainėje ir socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje. 2023 m. spalio 18 d. kartu su Mažeikių rajono policijos komisariato bendruomenės pareigūnais surengtas renginys kaimiškosios vietovės gimnazijoje Europos Sąjungos Kovos su prekyba žmonėmis diena paminėti.	Informacijos sklaida. Nepilnamečių smenų informavimas apie galimas grėsmes ir kontaktinių pagalbos duomenų pateikimas.
Marijampolės savivaldybė	VšĮ „Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro“ ir Marijampolės savivaldybės administracijos organizuoti mokymai "Ukrainiečiai Lietuvoje: pažeidžiami ir išnaudojami"	Mokymuose dalyvavo Marijampolės savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupės nariai bei įvairių sričių darbuotojai NAGRINĖTA Ukrainos piliečių, atvykusių į Lietuvą, išnaudojimo problematika darbinėje aplinkoje, prostitucijoje, aptartos pagalbos teikimo galimybės	Įvairių sričių atstovai buvo supažindinti su šia problema.
	Marijampolės savivaldybės administracijos finansuotas VšĮ socialinės	Komiksų gaminyje dalyvavo Mokolų progimnazijos moksleiviai.	Projekto dalyviai netradiciniu būdu įgavo žinių, išmoko elgesio modelių, kaip jaustis ar

	integracijos centro "Mes kartu" komiksų knygos „Smurtui ir prekybai žmonėmis ne“ sukūrimas		elgtis kitaip smurto ar prekybos žmonėmis atvejais.
Kupiškio r. savivaldybė	Lankstinukai, plakatai, Informacijos sklaida bibliotekose, bendruomenės namuose, Kupiškio rajono savivaldybės administracijoje.	Informaciniai leidiniai padalinami seniūnijos patalpose, bibliotekose, skalbimų lentose skelbiama informacija su Nacionalinės asociacija prieš prekybą žmonėmis kontaktiniu numeriu, bendradarbiaujama su bendruomenės pareigūnais.	Kupiškio rajono savivaldybės administracija nėra gavusi informacijos iš policijos ar kitų įstaigų apie asmenis, nukentėjusius ar galėjusius nukentėti nuo prekybos žmonėmis ir prekybos žmonėmis aukų.
Klaipėdos rajono savivaldybė	Klasės valandėlės, pamokos mokyklose.	Pokalbiai apie prekybą žmonėmis pasaulyje, Lietuvoje.	Statistikos pateikimas, mokinių nuomonės formavimas. Kovos formų aptarimas.
	Minima „Saugaus interneto diena“	1–4 kl. mokiniams užsiėmimas, kurį vedė Klaipėdos rajono policijos bendruomenės pareigūnė. Mokiniam buvo pasakojama apie pavojus, kurie tyko socialinėse erdvėse.	Suteikta žinių apie pavojus internete ir saugų elgesį
	Pamoka „Saugus elgesys vasara“	Socialinis pedagogas priešmokyklinės grupės vaikams ir 1–4 kl. mokiniams priminė, kaip saugiai elgtis namuose, kieme ir t.t. per vasaros atostogas.	Mokiniai supažindinti kaip elgtis, kai lieka vieni namuose ar žaidžia kieme.
	Pokaltis „Mano nuotrauka“	Socialinis pedagogas 1–4 kl. mokiniams paaiškino, kokiomis nuotraukomis galima dalintis su draugais ir kokių nuotraukų bei informacijos apie save nederėtų kelti į socialinius tinklus.	Ugdomas mokinių sąmoningumas. Ugdomi bendravimo įgūdžiai.
	Pamoka „Kokie pavojai tyko internete“	Socialinis pedagogas vaikus mokė suprasti pagrindinius saugaus elgesio internete principus ir apsaugos nuo galimų pavojų.	Mokiniams primenama, kad internetinėje erdvėje bendravimas turi būti lygiai toks pat, kaip ir realybėje, gerbiant vienas kitą ir kito nuomonę, nevartojant necenzūrinių žodžių
	Pokalbiai, diskusijos su mokinių grupėmis	Apie prekybą žmonėmis vyksta prevenciniai pokalbiai su mokiniais šių užsiėmimų metu: 2-4 kl. „Gerosios ir blogosios paslaptys“, 5 kl. „Atsakingai elgiamės“, 6 kl. „Suprasti ir pasitikėti“, 7 kl. „Gyvenimo sunkumai“, „Ar verta rizikuoti?“, 8 kl. „Kodėl reikia būti atsargiam?“, „Čia ir svetur“, 9-10 kl. „Laisvas pasirinkimas ir atsakomybė“.	Mokiniai supažindinami su galimais pavojais ir atsakomybe priimant sprendimus.
	Atviras jaunimo centras. Individualūs pokalbiai	Individualaus pokalbio metu identifikuojama, kada jaunuolis per daug susižavėjęs gautu(-ais) pasiūlymu(-ais), užduodami patikslinamieji, mąstymą skatinantys klausimai, skatinama kritiškai mąstyti. Kartu analizuojama informacija, ieškoma papildomos informacijos.	Jaunuolis identifikuoja ir numato rizikas - kiek tai yra galimybė, o kiek būdas juo pasinaudoti?
	Darbas grupėse	Darbo grupėse metu, jaunuoliai supažindinami su prekyba žmonėmis formomis ir grėsmių	Jaunuolių grupė bendromis jėgomis

		požymiais, suteikiama informacija, kur kreiptis pagalbos, siekiant padėti sau ir kitiems. Jaunuoliams suteikiama žinių apie prekybos žmonėmis pavojus išvykstant į užsienį ir išnaudojimą seksualiniais tikslais.	analizuoja galimas grėsmes.
	Meno terapijos	Meno terapijų metu jaunuoliams suteikiama galimybė atskleisti savo vidinius patyrimus per piešimą. Lektorius, turėdamas reikiamas kompetencijas, gali įžvelgti jaunuolio rizikas būti paveiktam. Meno terapijos metodu galima analizuoti ir stebėti jaunuolius, taip paliečiant šią temą ir apie ją diskutuojant. Kitas etapas kreipti į darbą grupėse, individualų pokalbį arba savitarpio grupes.	Mažiau kalbantis jaunuolis gali atsiskleisti per piešimą.
	Savitarpio palaikymo ir pagalbos grupių organizavimas	Savitarpio palaikymo ir pagalbos grupę bei veiklą joje moderuoja psichologė. Susitikimuose jaunuoliai atlieka psichologės paruoštas užduotis, skatinančias pažinti, analizuoti jausmus, emocijas bei asmenybę.	Per įvairias užduotis jaunuoliams suteikiama terpė atsiskleisti.
	Informavimas ir konsultavimas	Paskaitos, renginiai ir simuliaciniai užsiėmimai orientuoti į tam tikras temas (KOPŽI, mobilioji programėlė "Neužkibk, o užsidirbk")	Didinamas jaunuolių informuotumas žinant kur kreiptis pagalbos, atsparumas psichologiniam spaudimui.
	Stovyklos	Stovyklų metu sukuriami terpė specialistams užmegzti artimą ryšį su jaunuoliais.	Užmegztas ryšys suteikia galimybę ir saugią aplinką jaunuoliui dalintis patyrimais ir galimomis rizikomis.
	Informacinės paskaitos	Informacinėmis paskaitomis siekiama supažindinti jaunuolius su prekybos žmonėmis ir išnaudojimo formomis, teikiama pagalba ir prevencija.	Jaunuoliai geba atpažinti prekybos žmonėmis ir išnaudojimo formas. Jaunuoliai geba atpažinti prekybos žmonėmis rizikos veiksnius. Jaunuoliai yra supažindinti su pagalbos ir prevencijos priemonėmis.
Klaipėdos miesto savivaldybės administracija	Sudaryti (atnaujinti) Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės savivaldybėse ir organizuoti jų veiklą ar paskirti koordinuojančius asmenis	Klaipėdos miesto savivaldybėje 2016 m. patvirtinta Pagalbos nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis koordinavimo grupė (Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. AD1-1695 „Dėl Pagalbos nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis koordinavimo grupės sudarymo“)	Koordinavimo grupės sudėtis atnaujinta administracijos direktoriaus 2022 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. AD1-637.
	Pagalbos nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis užtikrinimas visą parą	Teikiama psichosocialinė pagalba (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, bendravimas, psichologinė pagalba, sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas, teisinė pagalba, laikinas apnakvindinimas iki 10 parų) ar intensyvi krizių įveikimo pagalbos paslauga teikiama visą parą (informavimas, konsultavimas,	Suteikta psichosocialinės pagalbos paslauga nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis.

		tarpininkavimas ir atstovavimas, apgyvendinimas pagal poreikį, bendravimas, psichologinė, teisinė pagalba, sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas, darbinių bei kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas, parama rūbais, avalyne, maisto produktais) asmenims nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis pagal poreikį.	
Organizuoti informacinius renginius ir (ar) parengti ir platinti informacinę medžiagą apie prekybą žmonėmis savivaldybės gyventojams	Merginų grupių vedimas. Metodo tikslas: stiprinti paauglių pasitikėjimą savimi, asmenybės tobulėjimas, ugdymas. Lyčių lygybės, prekybos žmonėmis, prostitucijos temų analizė.	2023 m. kovo – gegužė mėn. praveisti merginų grupės užsiėmimai Klaipėdos Gedminų progimnazijoje 15 asmenų.	
	2023-06-16 išdalinta 30 vnt. kojinių su tekstu „ <i>Sakau NE prekybai žmonėmis</i> “, skatinančiu keisti jaunimo požiūrį į prekybą žmonėmis.	Susitikimo ir diskusijos metu su Klaipėdos turizmo mokyklos moksleiviais išdalintos kojnės paskaitos dalyviams, su tikslu keisti moksleivių požiūrį į prekybos žmonėmis, mažinti rizikos veiksnių įtaką, didinti jų sąmoningumą prekybos žmonėmis, prostitucijos temomis.	
	2023-06-26 išdalinti 60 vnt. USB su užrašu „ <i>Žmogus – ne prekė</i> “, skatinančiu keisti požiūrį į prekybą žmonėmis.	Išdalinti krovinių gabenimo, ekspedijavimo bendrovėje UAB „Arijus“ ir Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje su tikslu pasiekti tikslinės grupės asmenis.	
	2023-09-27-28 d. išdalinti 100 vnt. sąsiuviniių, su atmintine kaip netapti prekybos žmonėmis auka.	Klaipėdos Martyno Mažvydo ir Klaipėdos Gedminų progimnazijose su 8 kl. moksleivėmis diskusijos prekybos žmonėmis tematika, akcentuojant seksualinio išnaudojimo riziką internete, metu, išdalinti sąsiuviniai su atmintine, kurioje išdėstyti pagrindiniai rizikos veiksniai, į ką reikėtų atkreipti dėmesį bendraujant su nepažįstamu asmeniu internetinėje erdvėje, tikslu pasiekti galimos rizikos asmenis.	
	2023-09-30 d. išdalinti 100 vnt. automobilių oro gaiviklių su užrašu „ <i>Pirk daiktus, o ne žmones</i> “. skatinančiu keisti požiūrį į prekybą žmonėmis	Degalinėse išdalinti automobilių oro gaivikliai su tikslu pasiekti tikslinės grupės	

			asmenis, siekiant mažinti seksualinio išnaudojimo mastą.
		2023-10-18, minint Europos kovos su prekyba žmonėmis dieną Klaipėdos dienraštyje "Vakarų ekspresas" (laikraštyje ir elektroninėje versijoje) patalpintas straipsnis "Prekyba žmonėmis niekur nedingo".	Informuojant visuomenę apie prekybos žmonėmis formas, verbavimo būdus, jo atpažinimą ir išvengimą bei pagalbos galimybes, pasiekti galimos rizikos grupės asmenys.
		2023-10-18 minint Europos kovos su prekybos žmonėmis dieną, vedama prevencinė pamoka moksleiviams prekybos žmonėmis tema, su tikslu suteikti informaciją, gilinti paauglių žinias ir sąmoningumą prekybos žmonėmis problemos srityje.	Klaipėdos m. Turizmo mokykloje moksleiviams pravesta prevencinė pamoka, kurios metu kartu su moksleiviais diskutuota apie prekybos žmonėmis reiškinių, formas, verbavimo būdus, pagalbos galimybes.
Kėdainių rajono savivaldybės administracija	Individualios konsultacijos	Teisininko, psichologo konsultacijos	Įvyko 140 konsultacijų įvairiais klausimais, įskaitant ir prekybos žmonėmis
	Seminarai/mokymai	Suorganizuoti 2 seminarai prekybos žmonėmis temomis	2 šviečiamieji seminarai, kuriuose dalyvavo po 35 asmenis
Kazlų Rūdos Savivaldybė	Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienos minėjimas (spalio 18 d.)	Prevencinių priemonių ir aktualios informacijos viešinimas socialiniuose tinkluose ir visuomenės informavimo priemonėse.	Problemos aktualizavimas visuomenei.
	Bendrųjų prevencijos priemonių vykdymas – visuomenės švietimas. Situacinių prevencijos priemonių vykdymas	Prevencinių priemonių ir aktualios informacijos viešinimas socialiniuose tinkluose ir visuomenės informavimo priemonėse, paskaitų skaitymas, suaugusiems ir nepilnamečiams. Konkretų prevencinių priemonių, užkertančių prekybą žmonėmis, organizavimas, bendradarbiavimas su kitomis institucijomis.	Problemos aktualizavimas visuomenei. Konkretų prekybos žmonėmis atvejų užkardymas ir atskleidimas.
Kauno m. savivaldybė	Stiprinti kovos su prekyba žmonėmis koordinavimą	Sudaryti (atnaujinti) Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupę savivaldybėje ir organizuoti jos veiklą	Sudaryta (atnaujinta) koordinavimo grupė
	Tobulinti prekybos žmonėmis prevenciją ir ikiteisminį tyrimą Organizuoti tikslines prevencines priemones rizikos grupėms, galinčioms nukentėti nuo prekybos žmonėmis Organizuoti tikslines prevencines priemones apie prekybą žmonėmis ugdymo įstaigose	Organizuoti prevenciją visuomenei įvairaus formato priemonėmis	Kauno miesto socialinių paslaugų centras organizavo vaizdinės medžiagos peržiūrą su įvairiomis prekybos žmonėmis situacijomis ir jų prevencija. Platinta informacinė medžiaga (lankstinukai, plakatai). Kauno miesto socialinių paslaugų centro Laikino apgyvendinimo skyriaus paslaugų gavėjams pateikta informacija: prekybos žmonėmis požymiai, nukentėjusių

			nuo šio nusikaltimo asmenų teisės, kontaktai pranešti apie tokius nusikaltimus ir kreiptis pagalbos.
	<i>Kauno miesto savivaldybės ugdymo įstaigos</i>		
1. Kauno Montesori mokykla-darželis „Žiburėlis“. Integruotos temos vaikams dėl prekybos žmonėmis.	Vadovaujamas 2022 m. metodine medžiaga skirta bendrojo ugdymo mokyklų klasių vadovų, švietimo pagalbos specialistų bei mokytojų darbui su įvairaus amžiaus vaikais. Remiantis prevencinių prekybos žmonėmis užsiėmimų pavyzdžiai 1–4 klasei, integruojamos temos apie prekybą žmonėmis ir jų išnaudojimą. Prevencinių filmukų dėl prekybos žmonėmis peržiūra, aptarimas.	Vaikai, tėvai (globėjai) ir visa bendruomenė sužino, kaip netapti prekybos žmonėmis auka ir kaip padėti tokiems žmonėms.	
Mokymai mokytojams, specialistams, vadovams. Informacija tėvams, (globėjams) TAMO dienyne.	Vadovėlyje tėvams „Išlik saugus“ http://www.staysafe.ie/PDFs/Parents/Stay%20Safe-Parents%20Guide%20-%20Lithuanian.pdf Metodinėje medžiagoje tėvams „Įveikiame Kartu“, https://www.vaikolabui.lt/wp-content/uploads/2019/01/IK_Brosiura-tevams-ir-vaikams-namuose_Tekstas_PDF.pdf Kontaktai: Skubiosios pagalbos tarnybų telefono numeriu 112, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SAMO miesto / apskrities Vaiko teisių apsaugos skyriaus VšĮ Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centras, Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Lietuvos ambasados užsienio valstybėse.		
2. VDU „Atžalyno“ progimnazija Integruoti užsiėmimai į klasės valandėlių veiklas	Filmų peržiūra, vaidybos naudojimas, klasių projektai	Mokiniai geba atpažinti prekybos žmonėmis formas	
Specialistai, konsultuojantys prekybos žmonėmis klausimais	Pagal poreikį organizuojamos psichologo ir socialinio pedagogo individualios bei grupinės konsultacijos	Igyjamas mokinių pasitikėjimas	
Teikiama informacija apie galimą specializuotą pagalbą už mokyklos ribų	Vaikų dienos centras, jaunimo erdvės	Pažeidžiamų grupių moksleivių identifikavimas	
3. Kauno Kazio Griniaus progimnazija Prevenciniai užsiėmimai 1-8 kl. klasės valandėlių metu.	Naudojama metodinė medžiaga iš Nacionalinės švietimo agentūros. Nacionalinė švietimo agentūra - » Prekybos žmonėmis prevencija (smm.lt)	Pravestos 38 prevencinės klasės valandėlės.	
Piešinių paroda mokykloje „Mes prieš prekybą žmonėmis“ 5- 8 kl.	Dailės mokytojos, kartu su socialine pedagoge ir psichologe organizavo mokinių piešinių parodą.	Surengta 5-8 kl. mokinių piešinių paroda.	
Filmo „Laisvės garsas“ peržiūra.	Dorinio ugdymo pamokose 8 kl. mokiniai žiūrėjo filmą „Laisvės garsas“. Peržiūrėję diskutavo grupės mokytojų iškeltas klausimais.	Filmą peržiūrėjo 134 mokiniai.	

	4. Kauno „Ryto“ pradinė mokykla Programos LIONS QUEST „Laikas kartu“ įgyvendinimas 1–4 kl. mokiniams.	Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas klasės valandėlių metu.	Mokiniai mokomi atpažinti sudėtingas situacijas ir gebėti priimti atsakingus sprendimus.
	Prevenciniai užsiėmimai „Saugumo įgūdžių formavimas, stiprinant psichologinį atsparumą, smurto atpažinimo įgūdžius“ 2 kl. mokiniams.	Mokiniai sužinojo kas yra saugumas, susipažino su smurto formomis.	Mokiniai susipažino kas yra saugumas, mokėsi atpažinti smurto formas (fizinio, psichologinio, seksualinio) ir sužinojo kur gali kreiptis pagalbos, kai yra pavojus jų saugumui.
	Renginių ciklas „Kurkime geresnį internetą kartu“ 1–4 kl. mokiniams.	Užsiėmimų metu mokiniai diskutavo apie pavojus elektroninėje erdvėje (draugų pasirinkimas, asmeninės nuotraukų, informacijos viešinimas).	Mokiniai sužinojo apie pavojus su kuriais jie gali susidurti elektroninėje erdvėje.
	5. Kauno Maironio universitetinė gimnazija Tarptautinės kovos su prekyba žmonėmis dienos paminėjimas – susitikimas su Kauno VPK VP Bendruomenių policijos skyriaus viršininke A. Greblikaite ir filmas „Viskas bus gerai“ (2023-10-18), dalyvauja III–IV klasių mokiniai.	Policijos pareigūnė pristato prekybos žmonėmis problemą pasauliniu ir Lietuvos mastu, supažindina su statistika, kartu su mokiniiais žiūri vaizdo filmą „Viskas bus gerai“, aptaria ir komentuoja jį.	Mokiniai supažindinami su prekybos žmonėmis ir išnaudojimo formomis išvykus į užsienį, ugdomas kritinis mąstymas ir gebėjimai priimti tinkamus sprendimus probleminėse situacijose.
	Konkursas „Mes prieš prekybą žmonėmis“ 2023 (I–II klasių mokiniai).	Kūrybinis vaizdo filmukų konkursas skirtas atkreipti mokinių dėmesį į prekybos žmonėmis problemą, mokyti atpažinti grėsmes, siekiant apsaugoti save ir bendraamžius.	Mokiniai supažindinami su prekybos žmonėmis problema kuriant prevencinius vaizdo įrašus tema „Mes prieš prekybą žmonėmis“.
	Kovos su prekyba žmonėmis temos integruojamos į dalyko (etikos, pilietiškumo pagrindų) ugdymo turinį.	Dalykų pamokose, klasių valandėlių ar neformaliojo švietimo užsiėmimų metu organizuojamos diskusijos, vaizdo filmų peržiūra ir aptarimas.	Mokiniai supažindinami su prekybos žmonėmis problema, kovos su ja (KOPŽI) būdais.
	6. Kauno mokykla-darželis „Šviesa“ Gyvenimo įgūdžių pamokos	Mokytojos su vaikais aptaria, kaip laikytis saugaus atstumo ir saugoti save, kalbantis su nepažįstamais žmonėmis. Saugumas viešose vietose.	Visi pradinė klasių mokiniai supažindinti su asmens saugumo taisyklėmis.
	7. Kauno Kovo 11-osios gimnazija Prekybos žmonėmis ir vaikų išnaudojimo temų integravimas į pamokas (etikos, biologijos, užs.k., gyvenimo įgūdžių)	Informavimas apie prekybos žmonėmis pavojus ir tų pavojų išvengimo būdus.	Sudaromos sąlygos sumažinti naujų asmenų įtraukimą į prekybą žmonėmis
	Stendiniai pranešimai, lankstinukai, plakatai, skrajutės.	Informacijos sklaida	Žino, kur ieškoti pagalbos, į ką kreiptis.
	Žmogaus teisių paminėjimo diena (gruodžio 1d.)	Gilina žinias.	Žino savo teises.

	Skrajučių dalijimas gimnazijos bendruomenėje		
	Klasės valandėlės 9-12 kl.	Mokiniai supažindinti su prekybos žmonėmis pavojais, atpažinimo kriterijais, apsaugos būdais.	Savarankiško sprendimų priėmimo gebėjimų stiprinimas.
	Kvalifikacijos kėlimas prekybos žmonėmis klausimais	Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro organizuojami mokymai miesto VGK nariams. Prekyba žmonėmis - atpažinimas, formos, pagalba nukentėjusiems	bendras supratimas apie prekybos žmonėmis problemą.
	8. Kauno Tado Ivanausko progimnazija Klasės valandėlės mokiniams „Neapsigauk“	Socialinė pedagogės parengtų klasės valandelių metu mokiniai supažindinami su prekybos žmonėmis sąvoka, aptariamos prekybos žmonėmis formos, analizuojamos rizikingos situacijos ir aptariama, kaip galima jų išvengti, kur ieškoti pagalbos.	Mokiniai supažindinami su prekybos žmonėmis reiškiniu, pavojais, galimomis pasekmėmis, pagalbos galimybėmis.
	9. Kauno suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras Etikos pamokos, užsiėmimai prekybos žmonėmis tema	Seksualinis moterų, vaikų ir vyrų išnaudojimas prostitucijos ir pornografijos pramonėje, apgaule sudaromos santuokos, bet kokio amžiaus ir lyties asmenų įtraukimas į nusikaltimų darymą ir elgetavimą, pasipelnymas iš žmogaus atliekamo darbo ar tarnystės vergiškomis sąlygomis.	Trumpalaikis ir ilgalaikis poveikis.
	Bendruomenės pareigūnų organizuojami prevenciniai pranešimai	Seksualinis moterų, vaikų ir vyrų išnaudojimas prostitucijos ir pornografijos pramonėje, apgaule sudaromos santuokos, bet kokio amžiaus ir lyties asmenų įtraukimas į nusikaltimų darymą.	
	10. Kauno „Varpelio“ pradinė mokykla Tema „Prekyba žmonėmis“ integruota į pradinio ugdymo pamokas	Pradinio ugdymo pamokose kalbama apie saugų elgesį gatvėje, bendraujant su pašaliniais, nepažįstamais asmenimis	Didinamas vaikų sąmoningumas bendraujant su nepažįstamais asmenimis
	11. Kauno Motiejaus Valančiaus mokykla-darželis Pravestos klasėse valandėlės	Valandelių metu vaikai buvo supažindinti su prekybos žmonėmis grėsmėmis bei sužinojo kaip apsisaugoti iškilus pavojui. Esant poreikiui sužinojo kur kreiptis pagalbos.	Vaikai sužinojo saugumo priemones ir apsisaugojimo būdus.
	12. Kauno kurčiųjų ir neigirdinčiųjų ugdymo centras Kovos su prekyba žmonėmis dienos paminėjimas 2023-10-18 – prevencinių filmų peržiūra ir aptarimas („Viskas bus gerai“ 8 kl., „Sekso kaina“ 9-10 kl.)	Filmo peržiūra ir aptarimas buvo integruota į klasės valandėlės pamoką 8-10kl. mokiniams. Remiantis filmais ir metodine medžiaga, mokiniai susipažino su prekybos žmonėmis problema ir išmoko ją atpažinti	Mokiniai įgijo žinių apie: -prekybą žmonėmis, įvairias jos formas; susipažino, kaip nepakliūti į prekeivių žmonėmis pinkles. -Įgijo žinių, kur kreiptis pagalbos atsitikus nelaimei
	13. Kauno Aleksandro Stulginskio mokykla Klasės valandėlės.	Klasės valandelių metu vyko prevencinių filmų peržiūra, aptarimas, diskusijos ir užduočių atlikimas.	Vaikai sužinojo kas tai yra prekyba žmonėmis, kokios yra jos formos, kokie yra rizikos grupės žmonės, kur kreiptis pagalbos, kokia yra teisinė bazė.
	14. KTU inžinerijos licėjus (S. Lozoraičio g. 13) Prevencinė priemonė: paskaita-diskusija.	8, I-II gim. kl. mokiniams pravesta prevencinė paskaita apie Lietuvoje paplitusias prekybos žmonėmis formas, priežastis, pagalbos galimybes.	Mokiniai žinos pagalbos galimybes; ugdomas psichologinis atsparumas bendraujant (mokėjimas pasakyti „ne“), formuojama atsakomybė

			už savo elgesį.
	Licėjyje iškabinti plakatai, dalinami lankstinukai.	Mokiniais prieinamos informacinės priemonės.	Mokiniai žinos pagalbos galimybes; pasidalins informacija su kitais bendraamžiais.
	Integruotos pagalbos specialistų ir klasių vadovų pamokos apie pasitikėjimo svarbą ir gebėjimą įvertinti rizikingus santykius.	5 – 8, I – I – IV gimnazijos. Klasių mokiniams pamokos iš socialinio emocinio ugdymo programos.	Mokiniai praktinių užsiėmimų dėka suvokė skirtumą tarp pasitikėjimo grįstų santykių ir santykių, kurie veda į išnaudojimą.
	Dorinio ugdymo pamokos	Dorinio ugdymo pamokose integruotos temos apie prekybą žmonėmis ir seksualinį išnaudojimą.	Jaunimas supažindintas su prekybos žmonėmis ir seksualinės prievartos pavojais.
	15. KTU inžinerijos licėjus. (Vaidoto g. 11) Susitikimas su mokiniais organizacijos „Wake up“ atstovais	Dalyvavo 8 – 12 kl. mokiniai. Moderavo sveikatos priežiūros specialistė Ema Jackevičiūtė.	Į socialinę pedagogę kreipėsi 12 mokinių konsultacijai. Į organizacijos atstovus kreipėsi 4 mokytojai ir 9 mokiniai pokalbiui.
	Tarptautinės dingusių vaikų dienos paminėjimas	Licėjaus prieigose organizuota meninės raiškos paroda. Užsiėmimai su visų klasių mokiniais per klasės valandėles.	Pagamintos gėlės simbolizavo dingusį vaiką, taip patyrimo būdu vaikai asmeniškai išgyveno prevencinę reikšmę.
	16. Kauno Prano Daunio ugdymo centras Socialinė pedagogė ir psichologė dalyvavo trumpalaikiuose mokymuose, turi informaciją su gairėmis, ką reikėtų daryti. Leidžiamas aktyvus stendas „Vieša/privatu“; „Mūsų emocijos“. Tematika integruojama į vyresnių mokinių klasių valandėles, pilietiškumo pagrindų programos ugdymo turinį	Centro ugdytiniai yra nuolat lydimi suaugusiųjų, mokomi, kad su nepažįstamais žmonėmis reikia elgtis atsargiai. Tėvai skatinami stebėti, ką vaikas veikia internete, riboti naudojimąsi internetu, siekiant apsaugoti vaikus nuo seksualinio pobūdžio prekybos žmonėmis.	-
	17. Kauno Milikonių progimnazija Klasės valandėlės	„Tinkami-netinkami prisilietimai“. Supažindinama su pagrindinis kūno saugumo taisyklėmis, kurios labai svarbios, siekiant išvengti prekybos žmonėmis pavojų.	Išmoksta atpažinti tinkamus ir netinkamus prisilietimus, nustatyti asmenines ribas.
	Klasės valandėlės	„Man taip nenu tiks: prekyba žmonėmis“. Pristatomos prekybos žmonėmis reiškinių pavojai ir formos, nagrinėjami žiniasklaidos straipsniai.	Susipažins su realiomis Lietuvos žiniasklaidoje aprašytomis prekybos žmonėmis istorijomis, bausmėmis už nusikaltimą
	Klasės valandėlės	„Geros ir blogos paslaptys“. Aptariama kas yra geros ir blogos paslaptys bei koks netinkamas kitų žmonių elgesys. Kada ir kam reikėtų pasakoti apie blogą paslaptį.	Sugebės pasakyti ne prašant saugoti netinkamą paslaptį, labiau supras savo

			jausmus, kai kiti asmenys jų ko nors prašo.
18. Kauno Simono Daukanto progimnazija Tarptautinės kovos su prekyba žmonėmis dienos paminėjimas	Piešinių paroda „STOP prekybai žmonėmis“; informacinių filmų žiūrėjimas		Mokiniais priminta, ką reikia žinoti, kad netaptų nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis.
Klasės valandėlės	Pamoka „Saugus elgesys internete: virtualių draugų keliamos grėsmės, neatsakingas nuotraukų skelbimas ir kt. pavojai“		Turės žinių apie saugų elgesį internete.
Gyvenimo įgūdžių pamoka	Filmuko „Prieš važiuodamas – žinok“ peržiūra ir aptarimas		Praplės žinias apie prekybos žmonėmis formą – išnaudojimą darbe
Etikos pamoka	Mobilios programėlės NOU išbandymas pamokoje		Simuliuojančio žaidimo metu mokiniai įvertins savo galimybes saugiai užsidirbti. Įgis žinių apie galimą pagalbą susidūrus su prekyba žmonėmis.
19. Kauno Tirkiliškių mokykla-darželis Minima spalio 18 diena „Kovos su prekyba žmonėmis diena“	Vyresnėse klasėse integruota tema į pasaulio pažinimo pamoką. Pristatyta, kas tai yra, lengvais pavyzdžiais aptarta, kaip žmonės su tuo susiduria.		Mokiniai geba paaiškinti kas yra prekyba žmonėmis, pateikti pavyzdžių.
20. Kauno Martyno Mažvydo progimnazija Užsiėmimai-paskaitos	Kelis kartus per metus mokyklos socialinis pedagogas Dovydas Paslauskas ir psichologė Vaiva Daniūnaitė veda užsiėmimus – paskaitas – pranešimus 7–8 kl. mokiniams apie prekybą žmonėmis.		Socialinis pedagogas ir mokyklos psichologė rengia mokinius įvairiems Kauno m. arba kituose miestuose organizuojamiems konkursams šia tema
Bendruomenės pareigūnų organizuojami prevenciniai pranešimai	Į Kauno Martyno Mažvydo progimnaziją šiais mokslo metais pakviesta Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Viešosios tvarkos valdybos Bendruomenės pareigūnų veiklos skyriaus vyresnioji tyrėja Jovita Pakeltienė skaityti paskaitą mokiniams apie prekybą žmonėmis		-
21. Prezidento Valdo Adamkaus gimnazija Renginyje skirtas Tarptautinei dingusių vaikų dienai (gegužės 25 d.)	Mokiniai klasėse kalbasi apie situacijas, kurių metu dingsta žmonės, kokių priemonių reikia imtis. Gamina raktelius kaip simbolį ir kabina viešose erdvėse. Mokosi gyvenimo įgūdžių apie elgesį su nepažįstamais žmonėmis.		Mokiniai tampa pastabesni savo aplinkoje, supranta apie savo elgseną
Saugaus interneto savaitė vasario mėnesį	Su mokiniais kalbama apie saugų elgesį internete		Mokiniai atpažins internetinių aplinkų keliamas grėsmes
Mėnuo prieš seksualinį smurtą, socialinė kompanija balandžio mėnesį „Nesiteisink“	Su mokiniais vykdomos akcijos, diskusijos		Mokiniai gebės seksualinį smurtą atpažinti
Klasės valandėlės ir pokalbiai su pagalbos specialistais „Ką žinai apie prekybą žmonėmis?“ naudojant metodines rekomendacijas	Auklėtojas su vaikais aptaria: kas tai yra prekyba žmonėmis, kas tam priskiriama.		Plačiau sužino apie prekybą žmonėmis, žino kur kreiptis.

	„Prekybos žmonėmis ir jų išnaudojimo prevencija“		
	Pranešimas klasių vadovams, pagalbos specialistams ir mokytojams tiek vykdant prekybos žmonėmis prevenciją, tiek reaguojant į išnaudojimo atvejus.	Parengta el. pateiktis, kurios pagalba bendruomenės nariai supažindinti su prekybos žmonėmis prevencija	Bendruomenės nariai šia tema gali organizuoti diskusijas, tinkamai atpažinti ir reaguoti
	Pagalbos teikimas nukentėjusiems ir teisėsaugos institucijų informavimas	Pagalbą teikia gimnazijos pagalbos specialistai, aptariamas veiksmų planas Vaiko gerovės komisijoje	Mokinys gauna pirminę pagalbą, numatomas pagalbos teikimo veiksmų planas
	22. Kauno Šv. Kazimiero progimnazija Klasės valandėlės, prevenciniai užsiėmimai: 3-4 klasių mokiniams „Prisilietimų pasaulis“ Filmukas „Kiko ir ranka“	Užsiėmimų metu mokiniai supažindinami kaip atskirti gerus ir blogus prisilietimus, nustatyti asmenines ribas, turėti patikimą suaugusį asmenį, pasijutus nesaugiai.	Mokiniai gavo žinių apie prisilietimų svarbą, nusistatė savo asmenines ribas, aptarė, kas gali būti patikimu suaugusiu mokykloje.
	5-8 klasių mokiniams: „Prekyba žmonėmis: ką turėčiau žinoti?“, „Prekyba žmonėmis: mitai ir faktai“.	Mokiniai susipažino su prekybos žmonėmis problema šiandien. Mokiniai Aptarė su šia tema susijusius mitus ir faktus, pasidalino savo pastebėjimais.	Mokiniai sužinojo apie esamą prekybos žmonėmis problemą „čia ir dabar“.
	23. Kauno Petrašiūnų progimnazija LIONS QUEST „Paauglystės kryžkelės“ socialinio ir emocinio ugdymo programos įgyvendinimas progimnazijoje (5-8 kl.).	Klasių valandėlių vedimas, informacijos skleidimas mokytojams, tėvams (globėjams, rūpintojams).	Aktyvus 5-8 klasių mokinių dalyvavimas užsiėmimuose, socialinių įgūdžių ugdymas.
	Socialinio pedagogo užsiėmimai klasės valandėlių metu.	Integruotų klasės valandėlių organizavimas, dalyvaujant socialinei pedagogi. Mokinių supažindinimas su prekybos žmonėmis grėsmėmis, informacijos kaip to išvengti, bei kur kreiptis teikimas.	1-2 užsiėmimų per mokslo metus organizavimas.
	Užsiėmimai 5-8 kl. mokiniams „Saugus internete“	Etikos pamokose mokiniai sužino apie galimus pavojus, susijusius su prekyba žmonėmis, saugumo internete taisyklės, galimus apsaugojimo būdus.	Skatinamas kritinis mąstymas, sąmoningumas, suteikta žinių apie prekybos žmonėmis būdus ir formas.
	24. Kauno technologijos universiteto Vaižganto progimnazija Dingusių be žinios vaikų dienos minėjimas, gegužės 25 d.	<ul style="list-style-type: none"> Atminimo našlaičių (gėlių) sodinimo mokyklos kieme akcija Klasės valandėlės 1-5 kl. mokiniams. (Medžiagą parengia specialistai) Bendradarbiavimas su Bendruomenės pareigūnais organizuojant edukacijas Bendradarbiavimas su mikrorajono ugdymo socialiniai pedagogais 	https://www.facebook.com/ktuvaizgantopr/posts/pfbid02YdnB7xDcpUKifGsijk8WjsqN2uiBtkLGHTDdowqKE1ZD66ThnAWYmmgpV2N31MG1ql https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0Ws86kffdasxLdNdwdxHcpiEP8ZAogBHzcBH4RKJesWScdWFgagKMcGjkWkEvemvSl&id=100078154781913
	Mokinių saugumo,	<ul style="list-style-type: none"> Klasės valandėlės tema „Kaip pasakyti ne?“ 	

atsparumo neigiamai įtakai ugdymas	<p>(Specialistų parengtos skaidrės, plakatas) 1-4 kl., 5-8 kl. mokiniams.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atmintinės mokiniams, mokytojams ir tėvams saugaus interneto prevencijos tema. • Bendruomenės pareigūnės paskaita saugaus interneto tema. • Plakatas „Saugaus elgesio internete taisyklės“ • Etikos pamokos <p>3. Etikos programoje, visose klasėse, yra pasiekimo sritis „Aš ir kitas“, šią sritį sudaro keturios temos, kuriose analizuojama kaip elgtis susidūrus su grėsme keliančiu svetimu žmogumi, kaip atpažinti įvairias grėsmes, kurias gali sukelti kitas žmogus. Taip pat, atnaujintoje etikos programoje daug dėmesio skiriama grėsmėms virtualioje erdvėje, kaip atpažinti melagienas, ugdyti kritinį mąstymą, saugoti savo asmeninius duomenis.</p>	
25. Kauno Jono Jablonskio gimnazija Preveninės paskaitos I-II klasių mokiniams klasių valandėlių metu apie prekybos žmonėmis mitus	Paskaitos, susitikimai, diskusijos, vaidinimai	Mokiniai pagilina žinias apie prekybos žmonėmis sampratą, suvokia, jog ne visuomet taikomasi tik į nepasiturinčius asmenis, jog aukomis gali tapti kiekvienas; sužino būdus, kaip apsaugoti nuo galimų spąstų, kokius sutartinius ženklus reikėtų turėti su namiškiais, kas svarbu ir į ką atkreipti dėmesį ieškant darbo užsienyje ir pan.
Forumo teatras II-ą klasių mokiniams „Spąstai“		
Bendruomenės pareigūno paskaita III-ą klasių mokiniams „Prekyba žmonėmis“		
<i>Valstybinė darbo inspekcija prie SADM, Kauno teritorinis skyrius</i>		
1. Patikrinimai pagal neplaninę ND prevencinę akciją „Prekyba žmonėmis“	1. Vykdyta neplaninė ND prevencinė akcija prieš prekybą žmonėmis ir priverstiniam darbui	1. Vykdyta EUROPOLO koordinuota nelegalaus darbo prevencinė akcija prieš prekybą žmonėmis priverstiniam darbui. Atliktas 31 patikrinimas. 8 asmenims taikyta atsakomybė pagal LR ANK 150 str. 3 d. (Komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimas, vykdant nedeklaruotą savarankišką veiklą) 2 asmenims pagal LR ANK

	<p>2. Krovinio kelių transporto įmonių tiksliniai patikrinimai dėl užsieniečių, trečiųjų šalių piliečių įdarbinimo</p> <p>3. Teminiai patikrinimai užsieniečių (trečiųjų šalių piliečių) nelegaliam darbui ir galimos prekybos žmonėmis, priverstinio darbo atvejams nustatyti.</p>	<p>2. Atlikti patikrinimai dėl galimų nustatytos tvarkos pažeidimų įdarbinant užsieniečius, trečiųjų šalių piliečius</p> <p>3. Atlikti patikrinimai dėl galimo užsieniečių, trečiųjų šalių piliečių nelegalaus įdarbinimo, dėl komandiravimo ir jų darbo kontrolės.</p>	<p>95 str. (Nelegalus darbas) 1 d. ir LR UĮ 56 str. (Nelegalus darbas ir atsakomybė už jį) 1 d. 1 p. (darbdavys nesudaro darbo sutarties raštu arba nepraneša Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai mažiausiai prieš vieną darbo dieną iki darbo pradžios apie darbuotojo priėmimą į darbą.</p> <p>2. Vykdyti tiksliniai patikrinimai dėl užsieniečių, trečiųjų šalių piliečių įdarbinimo atitikimų LR teisės aktams. Atlikti 6 patikrinimai. Taikyta administracinė atsakomybė keturiems juridiniams asmenims pagal LR užimtumo įstatymo 57 straipsnio 1, 2 dalis (užsieniečių įdarbinimo ir informavimo apie įdarbintus arba komandiruojamus laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsieniečius tvarkos pažeidimai ir atsakomybė už juos).</p> <p>3. Vykdyti teminiai patikrinimai užsieniečių (trečiųjų šalių piliečių) nelegaliam darbui ir galimos prekybos žmonėmis, priverstinio darbo atvejams nustatyti. Atlikti 57 teminiai patikrinimai. Nustatyta 16 pažeidimų, taikyta administracinė atsakomybė (atvejai): pagal LR ANK 96 str. 2 d. (darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų pažeidimas) – 4; pagal LR ANK 100 str. (darbo laiko apskaitos pažeidimas) 1 d. – 1; pagal LR ANK 95 str. (Nelegalus darbas) 1 d. – 5; pagal LR UĮ 56 str. (Nelegalus darbas ir</p>
--	---	---	--

			atsakomybė už jį) 1,2 d. – 5; pagal LR UĮ 57 str. (užsieniečių įdarbinimo ir informavimo apie įdarbintus arba komandiruojamus laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsieniečius tvarkos pažeidimai ir atsakomybė už juos) 2 d. – 15.
	<i>Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos Organizuoto nusikalstamumo tyrimo valdybos 2-ojo skyrius</i>		
Joint action days	2023-04-26 Nr. 20-IL-10191 parengtas prevencinių priemonių planas dėl bendrų veiksmų (angl. Joint action days (JAD)), kurio tikslai – nusikalstamų atvejų, susijusių su prekyba žmonėmis dėl seksualinio išnaudojimo, dėl priverstinio elgetavimo siekiant išnaudoti, nustatymas, prevencija ir kontrolė. Priemonė vykdyta 2023 m. gegužės 8-14 dienomis. Ataskaitos teiktos LKPB apibendrinimui.	Patikrinimuose dalyvavo 73 policijos pareigūnai, 4 policijos rėmėjai, 2 darbo inspekcijos darbuotojai. Patikrinta 244 asmenys, iš kurių 50 įvairių užsienio valstybių piliečiai. Nustatyti 5 administracinės teisės pažeidimų atvejai. Prekybos žmonėmis ar išnaudojimo atvejų nenustatyta.	
Joint action days	2023-05-30 Nr. 20-IL-12308 parengtas prevencinių priemonių planas dėl bendrų veiksmų (angl. Joint action days (JAD)), kurio tikslai – identifikuoti asmenis, išnaudojamus prekybos žmonėmis, priverstinio darbo tikslais, vergijos ar panašiomis į vergiją sąlygomis ir dirbančius nelegalų darbą. Priemonė vykdyta 2023 m. birželio 10-17 dienomis. Ataskaitos teiktos LKPB apibendrinimui.	Patikrinimuose dalyvavo 54 policijos pareigūnai, 6 darbo inspekcijos darbuotojai, 2 socialiniai darbuotojai. Patikrinta 109 asmenys, iš kurių 9 įvairių užsienio valstybių piliečiai, 9 transporto priemonės, 29 ūkio subjektai. Nustatyta 15 administracinės teisės pažeidimų atvejų. Išnaudojimo darbui, prekybos žmonėmis, nelegalaus darbo atvejų neužfiksuota.	
Prevencinė priemonė „Plaštakė“	2023-09-12 Nr. 20-IL-19806 parengtas priemonių planas dėl prevencinės priemonės plano „Plaštakė“ vykdymo. Prevencinės priemonės „Plaštakė“ tikslas patikrinti adresus, kuriais galimai yra teikiamos seksualinės paslaugos su tikslu nustatyti prekybos žmonėmis ir išnaudojimo atvejus. Priemonė vykdyta nuo 2023-09-25 iki 2023-10-27. Priemonėje dalyvavo Kauno apskrities VPK	Patikrinimo metu nustatyta 14 vertimosi prostitucija atvejų (LR ANK 487 str.). Visais atvejais seksualines paslaugas teikė moterys, kurios tvirtino tai darančios savo valia, niekieno neverčiamos,	

		VTV Prevencijos poskyrio specialistai.	dėl ekonominių priežasčių. Visais atvejais moterys buvo informuotos apie galimybę gauti pagalbą iš valstybinių ir visuomeninių organizacijų.
	<i>Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Viešosios tvarkos valdybos Prevencijos skyrius</i>		
	Teisinis švietimas	Kauno apskr. VPK Bendruomenės veiklos skyriaus pareigūnai švietimo įstaigose skaito paskaitas, teikia metodines rekomendacijas, kaip netapti prekybos žmonėmis aukomis.	Moksleiviai susipažįsta su prekyba žmonėmis formomis, suvokia, kad prekyba žmonėmis yra ne tik vertimasis prostitucija, bet yra ir kitos prekybos žmonėmis formos.
	Preveninės priemonės, siekiant nustatyti asmenis, teikiančius bei besinaudojančius seksualinėmis paslaugomis už pinigus	Vykdoma viešoje ir virtualioje erdvėje informacijos, susijusios su prostitucijos apraiškomis stebėseną.	Surinkta informacija apie galimai vertinamą prostituciją perduodama pagal kompetenciją tolimesniam tyrimui.
	Preveninių priemonių planai „Plastakė“	Siekiant nustatyti asmenis, besiverčiančius prostitucija, nuolat organizuojamos preveninės priemonės. Preveninėse priemonėse dalyvauja Kauno apskr. VPK Kriminalinės policijos Organizuoto nusikalstamumo tyrimo valdybos, Viešosios tvarkos valdybos Prevencijos skyriaus ir teritorinių komisariatų pareigūnai.	Nustatyti asmenys, kurie verčiasi prostitucija, bei asmenys, kurie už atlygį naudojami prostitucijos paslaugomis, yra traukiami administracinė atsakomybėn.
	<i>Šv. Mortos iniciatyva prie Lietuvos Caritas</i>		
	Preveninės priemonės	Vasario 8 d. minėjo Pasaulinę maldos ir apmąstymo prieš prekybą žmonėmis dieną - „KARAS UKRAINOJE IR NELEGALI MIGRACIJA - ROJUS PREKYBAI ŽMONĖMIS? KAIP APSAUGOTI PAŽEIDŽIAMIAUSIUS“. Renginyje buvo kalbama apie Bažnyčios bendruomenės darbus šiame lauke, apie pajėgas prevencijos srityje. Valstybinės darbo inspekcijos atstovai dalinosi apie nelegalų darbą ir kitokio išnaudojimo grėsmes. O profesinių sąjungų Aljanso vadovas pasakojo realius atvejus. Policijos atstovai apžvelgė žmonių išnaudojimo situaciją mūsų šalyje bei kalbėjo ar pakanka pastangų prevencijos įgyvendinime. Savo patirtimi ir turimais atvejais dalinosi atstovai iš nevyriausybinių sektoriaus, teikiant pagalbą nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis.	Renginį stebėjo/peržiūrėjo daugiau kaip 500 žmonių (negalime išskirti Kauno miesto gyventojų).

	<i>Kauno miesto savivaldybės administracija</i>		
Stiprinti pagalbos nukentėjusiems ir turintiems didelę riziką nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims teikimo sistemą. Organizuoti pagalbą nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims	Organizuotas viešasis tarptautinis pirkimas dėl intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugų teikimo asmenims nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Paslaugų teikimo tikslas – intensyvi krizių įveikimo pagalba asmeniui, siekiant atkurti asmens savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę.	Paslaugos teikiamos 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę. Kovos su prekyba žmonėmis savivaldybėje koordinavimo modeliui užtikrinti, Kauno miesto savivaldybės administracija ir VšĮ Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centras yra sudarę Intensyvios krizių įveikimo pagalbos asmenims, nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, pirkimo sutartį Nr. SR-186.	
	Projektas „Pabėgėlių iš Ukrainos priėmimas ir ankstyva integracija“ vykdomas Kauno miesto savivaldybės kartu su socialiniais partneriais Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Kauno skyrius ir Kauno arkivyskupijos Caritas. Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo priemonės „Pagalba ekstremaliosios situacijos atveju“ metinės skirtos lėšos 384.858,40 Eur	Vykdamas projektą 2023 m. buvo konsultuoti, dalyvavo seminaruose/mokymuose 578 asmenys Buvo konsultuoti, dalyvavo seminaruose/mokymuose 331 asmuo	
	Sveikatos priežiūros paslaugos	2023 m. priemonei 02.03.01.011. Neapdraustų privalomuoju sveikatos draudimu asmenų sveikatos stiprinimas, kurios viena iš veiklų yra sveikatos priežiūros paslaugos prekybos žmonėmis aukoms arba potencialioms aukoms, buvo numatyta 9792 Eur. Iš jų prekybos žmonėmis aukoms ar potencialioms aukoms pagal sudarytą paslaugų teikimo sutartį maksimali per metus panaudotina suma – 792,00 Eur.	
Saugios aplinkos užtikrinimas, suteikiant laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo nakvynės namuose paslaugas,	<i>Kauno miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga Kauno miesto socialinių paslaugų centras.</i> Paslaugos teikiamos 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę. Benamystę patiriančių asmenų informavimas.	Kauno miesto socialinių paslaugų centro Laikino apgyvendinimo skyriaus paslaugų gavėjams pateikiama informacija:	

	<p>intensyvios krizių įveikimo paslaugas, psichosocialinės pagalbos paslaugas.</p> <p>Informacinės medžiagos platinimas.</p>	<p>Platinta informacinė medžiaga (lankstinukai, plakatai).</p>	<p>prekybos žmonėmis požymiai, nukentėjusių nuo šio nusikaltimo asmenų teisės, kontaktai pranešti apie tokius nusikaltimus ir kreiptis pagalbos.</p> <p>Intensyvi krizių įveikimo pagalba (teikia padalinys Šeimos krizių centras) - paslauga teikiama, kuomet yra nepilnamečių vaikų; psichosocialinė pagalba.</p> <p>Kauno miesto socialinių paslaugų centras, esant poreikiui gali organizuoti aprūpinimą būtiniausiais drabužiais ir avalyne, suteikti asmeninės higienos bei priežiūros paslaugas.</p>
	Bendradarbiavimas	<p>Organizuoti susitikimai su įvairiomis įstaigomis, institucijomis ir bendruomenėmis prekybos žmonėmis prevencijos ir pagalbos aukoms klausimais.</p>	<p>Įvyko Kauno miesto socialinių paslaugų centro Laikino apgyvendinimo skyriaus darbuotojų susitikimai su Kauno probacijos tarnyba, Kauno arkivyskupijos Caritas dienos priežiūros centro darbuotojais, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Kauno teritorinio padalinio darbuotojais, teisėsaugos atstovais siekiant stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą teikiant pagalbą.</p>
	Prevencinis darbas.	<p>Organizuoti susitikimai paslaugų gavėjams su teisėsaugos atstovais.</p>	<p>Ugdytos Kauno miesto socialinių paslaugų centro Laikino apgyvendinimo skyriaus paslaugų gavėjų žinios tema „Prekyba žmonėmis – kaip apsisaugoti“, „Prekyba žmonėmis – kaip netapti auka“.</p>
	<p>Didinti valstybės institucijų ir įstaigų darbuotojų, kuriems gali tekti bendrauti su prekybos žmonėmis aukomis, kompetencijas ir gebėjimus</p>	<p><i>Kauno apygardos prokuratūra</i></p>	

	<p>2023-01-10 dalyvauta Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis organizuose mokymuose „Prekyba žmonėmis: tyrimas ir trauma grįsto požiūrio taikymas teisiniame procese“, kuriuos vedė teisėja ir prekybos žmonėmis srities/problematikos ekspertė iš JAV Virginia Mary Kendall.</p>	<p>Mokymų metu aptarta prekybos žmonėmis unikali viktimizacija ir jos poveikis aukos gebėjimui duoti parodymus. Daugiausia dėmesio skirta tam, kad tyrimo ir įrodymų pateikimo metu būtų taikomi metodai, kuriais pripažįstama ši unikali trauma ir gerbiama aukos teisės. Aptarti būdai kaip veiksmingai ir efektyviai nagrinėti šias bylas teisme. Nagrinėtas Lietuvos atsakas į šią problemą ir aptariama, kaip bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu pasitelkiant daugiašales sutartis ir kitus tarptautinius įrodymų rinkimo ir pateikimo procesus.</p>	<p>Susipažinta su prekybos žmonėmis unikalia viktimizacija ir jos poveikiu aukos gebėjimui duoti parodymus, taip pat susipažinta su tarptautinio bendradarbiavimo galimybėmis tarpvalstybiniu mastu pasitelkiant daugiašales sutartis ir kitus tarptautinius įrodymų rinkimo ir pateikimo procesus.</p>
	<p>2023-03-29 dalyvauta Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo valdybos organizuose nuotoliniuose mokymuose teisėsaugos pareigūnams tema „Prosecuting THB“ (baudžiamasis persekiojimas prekybos žmonėmis bylose). Mokymus vedė lektorius Jacob Thaarup, Danijos Karalystės specialusis prokuroras.</p>	<p>Mokymų metu aptarta prekybos žmonėmis bylų tyrimo ir teismo nagrinėjimo praktika Danijoje, taip pat aptartos prokurorui kylančios problemos nustatant šios veikos teisinį vertinimą, problemos kylančias dėl nukentėjusiojo parodymų teisme, aptarti nukentėjusiojo parodymų patikimumo ir pakankamumo klausimai.</p>	<p>Pasidalinta patirtimi, nuomonėmis atliekant šios kategorijos ikiteisminius tyrimus; Gerosios ir blogosios praktikos pavyzdžių aptarimas</p>
	<p>2023-10-17 nuotoliniu būdu dalyvauta Vidaus reikalų ministerijos organizuotoje konferencijoje skirtoje Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti „Šiuolaikinės vergovės spąstai: tikri liudijimai ir institucijų patirtis keičiant situaciją“.</p>	<p>Renginio metu pristatyti realūs prekybos žmonėmis atvejai, aptartos skirtingos prekybos žmonėmis formos bei institucijų patirtis dirbant su šiuo nusikaltimu ir teikiant pagalbą šio nusikaltimo aukoms. Patirtimi dalinosi Lietuvos policijos, Generalinės prokuratūros, teismų atstovai.</p>	<p>Susipažinta su realiais prekybos žmonėmis atvejais, skirtingomis prekybos žmonėmis formomis bei institucijų patirtimi dirbant su šiuo nusikaltimu ir teikiant pagalbą šio nusikaltimo aukoms.</p>
	<p>2023-11-23 dalyvauta nuotoliniu būdu rengtame renginyje „Prekyba žmonėmis taikos ir karo kontekste, teikiant dėmesį prekybos žmonėms išnaudojimo darbui formai“.</p>	<p>Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotojas pasidalijo savo žiniomis apie valstybinės darbo inspekcijos veiklą prekybos žmonėmis srityje, taip pat apie tai, kaip vyksta aukų identifikavimas, koks darbo inspekcijos vaidmuo bei su kokiais iššūkiais susiduria darbo inspekcija identifikuojant prekybos žmonėmis aukas.</p>	<p>Pristatyta aktuali informacija apie priverstinį darbą („šiuolaikinė vergovės forma“), apie išnaudojimo formas, asmenų valios palaužimo būdus, taip pat apie asmenų, kurie nukentėjo nuo priverstinio darbo, identifikavimą</p>

	<p>2023-01-10 dalyvauta Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis organizuojuose mokymuose „Prekyba žmonėmis: tyrimas ir trauma grįsto požiūrio taikymas teisminiame procese“, kuriuos vedė teisėja ir prekybos žmonėmis srities/problematikos ekspertė iš JAV Virginia Mary Kendall.</p> <p>2023-02-08 dalyvauta virtualiame renginyje „Karas Ukrainoje ir nelegali migracija - rojus prekybai žmonėmis? Kaip apsaugoti pažeidžiamiausius. Renginys skirtas paminėti vasario 8 dieną, kuri minima kaip Pasaulinės maldos ir apmąstymų apie prekybą žmonėmis diena.</p>	<p><i>Kauno miesto savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyrius</i></p>	
Kalvarijos savivaldybė	Prevenčinės socialinės paslaugos	Tikslas - padėti asmeniui (šeimai) ir (ar) bendruomenei išvengti galimų socialinių problemų ir (ar) socialinės rizikos atsiradimo, sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ir (ar) stiprinti gebėjimus savarankiškai spręsti socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti didinti socialinę įtrauktį.	Išvengiama sudėtingesnių problemų.
	Intensyvi krizių įveikimo pagalba	Socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo, pagalbos, kitų būtinųjų paslaugų (asmens higienos, buitinių ir kt.) suteikimas ir (ar) organizavimas asmeniui (šeimai), siekiant atkurti jo (jos) savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę, laikino apgyvendinimo, jei asmuo (šeima) dėl patirto smurto, prievartos, nustatyto vaiko apsaugos poreikio ar kitų priežasčių negali naudotis savo gyvenamąja vieta.	Nukentėjus, krizinėje situacijoje teikiama pagalba.
Kaišiadorių r. savivaldybė	Sudarytas nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis asmenims pagalbą teikiančių įstaigų ir organizacijų sąrašas.	Informacija savivaldybės interneto svetainėje apie įgyvendinamas veiksmų plano priemones nuolat atnaujinama ir talpinama.	Šis sąrašas paskelbtas savivaldybės interneto svetainėje nuo 2019 m. vasario mėn.
	Informacijos viešinimo priemonės apie kovą su prekyba žmonėmis	Savivaldybės interneto svetainėje sukurtas KOPŽ baneris, skelbiama aktuali medžiaga, savivaldybės mero potvarkiai, teisės aktai.	Informacija talpinama savivaldybės interneto svetainėje, atkreipiamas Savivaldybės gyventojų dėmesys, kur reikėtų kreiptis patekus į prekybos žmonėmis

			tinklą ar sužinojus apie galimą prekybos žmonėmis faktą.
		2023 m. kovo 14 d., organizuota paskaita Kaišiadorių socialinių paslaugų centre „Prekybos žmonėmis aukų atpažinimas bei pagalbos teikimas“ (soc. darbuotojams ir atvejo vadybininkams ir kt.). Paskaitos lektoriai: Mindaugas Baranauskas, Lietuvos policijos mokyklos Policijos veiklos skyriaus viršininkas ir Policijos veiklos skyriaus vyriausioji specialistė Reda Čerkauskienė. Paskaitoje dalyvavo 25 klausytojai.	2023 m. kovo 15–22 d.d. vyko paskaitos 4 ugdymo įstaigose „Prekybos vaikais aukų atpažinimas bei pagalbos teikimas“ (mokytojams, VGK nariams, švietimo pagalbos specialistams). Seminaro lektoriai: Mindaugas Baranauskas, Lietuvos policijos mokyklos Policijos veiklos skyriaus viršininkas ir Policijos veiklos skyriaus vyriausioji specialistė Reda Čerkauskienė. Paskaitoje dalyvavo 83 klausytojai.
			2023 m. lapkričio 24 – gruodžio 5 d. d. organizuotos paskaitos 4 Kaišiadorių rajono ugdymo įstaigose „Prekybos vaikais aukų atpažinimas bei pagalbos teikimas“ (mokytojams, VGK nariams, švietimo pagalbos specialistams). Paskaitos lektorė: Lietuvos policijos mokyklos Policijos veiklos skyriaus vyriausioji specialistė Reda Čerkauskienė. Paskaitose dalyvavo 79 klausytojai.
		2023 m. kovo 15– 22 d.d. organizuotos prevencinės paskaitos tema „SOS - prekyba žmonėmis!“ Paskaitos vyko pagal sudarytą grafiką. Iš viso:14 prevencinių paskaitų (po 1 val.) vyresniųjų klasių mokinių grupėms, paskaitose dalyvavo 308 moksleiviai.	2023 m. lapkričio 24– gruodžio 4 d.d. organizuotos prevencinės paskaitos tema „SOS - prekyba žmonėmis!“ Paskaitos vyko pagal sudarytą grafiką. Iš viso:23 prevencinės paskaitos (po 1 val.) vyresniųjų klasių mokinių grupėms, paskaitose dalyvavo 462 moksleiviai.
Jonavos rajono savivaldybės įstaiga – Jonavos r. socialinių	Kvalifikacijos kėlimas	Jonavos rajono socialinio darbo specialistai sistemingai dalyvauja/dalyvaus kvalifikacijos tobulinimo mokymuose prekybos žmonėmis tematika.	Siekiat stiprinti Jonavos rajono socialinio darbo specialistų žinias apie pagalbą nukentėjusiesiems ir galėjusiesiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis,

paslaugų centras			dalyvavo seminaruose prekybos žmonėmis, smurto tematika: „Prekybos žmonėmis pinklės“. Praktinė konferencija „Vaikai-kaltininkai ir aukos. Kaip reaguoti? Kaip padėti“; „Efektyvi pagalba šiandienos krizių kontekste: trauminės patirtis pripažįstantis požiūris“; „Seksualinis smurtas nuo prevencijos iki pagalbos“
	Švietėjiška prevencinė veikla	tikslinės grupinės ir individualios konsultacijos prekybos žmonėmis tematika.	Jonavos rajono socialinių paslaugų centro specialistai teikia prevencinio pobūdžio konsultacijas, iškilus galimai grėsmei nukentėti nuo prekybos žmonėmis;
		Socialinio darbo specialistai socialinio darbo eigoje sistemingai vertina galimos prekybos žmonėmis riziką. Esant poreikiui organizuoja/organizuos kompleksinės socialinės pagalbos teikimą.	Įvertinus rizikos grupės asmenis, kurie gali nukentėti nuo prekybos žmonėmis, organizuojama psichosocialinė pagalba, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo socialinės paslaugos, teikiamos tarpininkavimo paslaugos kreipiantis į teisėsaugos institucijas bei kita reikiama kompleksinė pagalba; Jonavos rajono specialistai bendradarbiaudami su policijos pareigūnais bei nevyriausybinių organizacijos atstovais, kurie teikia tikslinę kompleksinę pagalbą smurto aukoms, vykdė prevencinio, švietėjiško pobūdžio susitikimus. Susitikimai buvo organizuojami ne tik mieste, bet ir kaimo seniūnijose gyvenantiems asmenims, kurie patenka į rizikos žmonių grupę, kurie gali būti įtraukti į prekybos žmonėmis tinklą.
Druskininkų savivaldybės	Bendradarbiavimas su Dingusių žmonių šeimų	Centras teikia kompleksinę pagalbą aukoms ir jų šeimoms	Pasirašyta bendradarbiavimo

administracija	paramos centru		sutartis
	Alytaus moterų krizių centras	Specializuota kompleksinė pagalba	Pagal poreikį
	Druskininkų šeimos Paramos centras, NVO	Teikia mediacijos ir psichosocialinės pagalbos šeimoms paslaugas, taip pat krizių atvejais	Esant poreikiui bus suteikta pagalba
	Parengtas kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo tvarkos aprašas (2018-02-08)	Tikslas - teikti metodinę, informavimo ir konsultavimo pagalbą	Sudaromas pagalbą teikiančių institucijų sąrašas
Biržų rajono savivaldybės administracija	Prevenčių video demonstravimas	Prevenčių video demonstravimas ugdymo įstaigų, sveikatos priežiūros įstaigų ekranuose (spalio 16-20 d.).	Informacijos sklaida ugdymo įstaigose, sveikatos priežiūros įstaigose.
	Prevenčio filmo prekybos žmonėmis tema demonstravimas	Prevenčio filmo „Laisvės garsas“ demonstravimas mokyklinio amžiaus vaikams nuo 14 metų ir plačiai visuomenei Kultūros centre. Prieš filmo demonstravimą – trumpas vyriausiojo policijos komisariato atstovo pristatymas apie prekybos žmonėmis grėsmes ir filmą.	Informacijos sklaida, supažindinimas su problema per meninio filmo demonstravimą. Dalyvavo apie 300 asmenų, daugiausiai – jaunuoliai.
	Prevenčių lankstinukų sklaida	Prevenčių lankstinukų dalinimas prieš filmo demonstravimą.	Informacijos sklaida.
	Informacinis straipsnis	Informacinis straipsnis ES kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti Savivaldybės tinklalapyje, socialinių tinklų paskyrose.	Informacijos sklaida.
Birštono savivaldybė	Informacijos sklaida	Birštono svetainėje www.birstonas.lt ir socialinio tinklo Facebook paskyroje skelbiami informaciniai straipsniai.	Visuomenės sąmoningumo didinimas.
Akmenės rajono savivaldybės administracija	Viešinti informacinę medžiagą apie prekybą žmonėmis savivaldybės gyventojams.	Informacinė medžiaga apie prekybos žmonėmis prevencines ir pagalbos priemones yra viešinama socialiniame tinkle facebook ir pakabinti plakatai.	Savivaldybės gyventojai supažindinti su prekybos žmonėmis verbavimo būdais, formomis, pateikta informacija apie tai kur galima kreiptis pagalbos.
	Organizuoti tikslines paskaitas–diskusijas, pokalbius apie prekybos žmonėmis prevenciją.	Akmenės rajono ugdymo įstaigose mokiniams, specialistams organizuotos paskaitos prekybos žmonėmis tema.	Organizuotos 5 paskaitos „Prekyba žmonėmis: formos, priežastys, aukos portretas, pagalbos teikimas“, kurias vedė Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro vadovė. Paskaitose dalyvavo 161 moksleivis ir 28 suaugę asmenys. Organizuotos 2 paskaitos „Seksualinė prievarta prieš vaikus – kaip mąsto ir veikia prievartautojas“, kuriose dalyvavo 54 specialistai.
Švenčionių rajono savivaldybės administracija	Viešosios konsultacijos prekyba žmonėmis temomis	Švenčionių r. policijos komisariato bendruomenės pareigūnai 2023 m. 4 ugdymo įstaigose organizavo mokymus (paskaitas) kaip netapti seksualinio išnaudojimo aukomis, saugaus interneto naudojimo galimybėmis, kad netapti prekybos žmonėmis auka.	Ugdymo įstaigų mokiniai informuoti ir turi žinių, kaip netapti seksualinio išnaudojimo aukomis, kaip saugiai naudotis internetu. Rajono gyventojai supažindinti su prekyba

		Švenčionių švietimo pagalbos tarnybos specialistai Švenčionių rajono bendruomenei skaitė paskaitas, mokymus kaip didinti socialinę atsakomybę pastebėjus prekybos žmonėmis aukas, kaip padėti aukai.	aukomis formomis, kaip pastebėti aukas ir kur nukreipti auką ar kada informuoti atsakingas institucijas apie prekybą žmonėmis atvejus.
	Bendradarbiavimo sutartys teikiant pagalbą	Švenčionių rajono savivaldybės administracija pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Dingusių žmonių šeimų paramos centru. Sutartis su Moterų informavimo centru	Dingusių žmonių šeimų paramos centro specialistai vedė jaunuoliams užsiėmimus mokymus, organizavo diskusijas susijusias su prekybą žmonėmis ir smurto artimoje aplinkoje problematika. Moterų informavimo centro specialistai, asmenims nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, gali suteikti kompleksinę pagalbą.
Skuodo r. savivaldybė	1.2021m. - Prevencinė priemonė-paslaugų gavėjų švietimas, bendradarbiaujant su atitinkamomis institucijomis, įstaigomis. 2022m. Prevencinė priemonė - paslaugų gavėjų švietimas bendradarbiaujant su atitinkamomis institucijomis, įstaigomis. 2023m. Prevencinė priemonė - paslaugų gavėjų švietimas bendradarbiaujant su atitinkamomis institucijomis, įstaigomis.	Bendradarbiaujama su Klaipėdos apskr. vyriausiojo komisariato, Skuodo rajono policijos komisariato pareigūne, veiklos skyriaus specialiste Lina Tiškoviene. Prevencinė veikla-švietimas vyksta socialinių paslaugų šeimai centro patalpose, savo srities specialistė Lina Tiškuvienė atvyksta į įstaigą ir teikia informaciją paslaugų gavėjams „prekyba žmonėmis“ tema.	Daugeliu atvejų prekeivių žmonėmis aukomis tampama dėl informacijos stokos, nepakankamų žinių apie prekybą žmonėmis ir paprasčiausio naivumo ar aklo pasitikėjimo pažadais surasti darbą užsienyje. Taigi švietimas šiuo atveju yra viena iš prevencinių priemonių- paslaugų gavėjai išgirsta apie šią problemą iš kitų specialistų, kad tai yra problema mūsų visuomenėje, apsisaugojimo priemonės.
	Visuomenės švietimas.	Visa informacija, susijusi su įstaigos veikla (tuo tarpu ir šviečiamoji veikla) yra talpinama Skuodo socialinių paslaugų šeimai centro internetinėje svetainėje - www.skuodospsc.lt , Skuodo socialinių paslaugų šeimai centro „facebook“ paskyroje. Tokiu būdu visuomenė supažindinama su šia problema.	Paslaugų gavėjų šeima (šeimų artimiausia aplinka), taip pat kiti piliečiai mato ir girdi (sužino), kad „prekyba žmonėmis“ yra problema mūsų visuomenėje.
	Darbuotojų kvalifikacijos mokymai	Įstaigos socialiniai darbuotojai kiekvienais metais dalyvauja profesinių kompetencijų kėlimo mokymuose, taip gilindami savo žinias kovos su prekybos žmonėmis tema.	Darbuotojai po įgytų žinių mokymuose gali gebėti lengviau atpažinti galimai nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis aukas, panaudoti įvairiais technikais bei konsultuoti

			klientus, nukreipti reikiamai pagalbai.
Širvintų r. savivaldybė	Kiekvienais metais Širvintų r. PK bendruomenės pareigūnė įvairiose žmonių bendruomenėse vykdo prekybos žmonėmis prevenciją, veda prevencines paskaitas „Kaip netapti prekybos žmonėmis auka“.		
Plungės r. savivaldybė	Savivaldybė bendradarbiauja su policijos komisariatu	Savivaldybė glaudžiai bendradarbiauja su Klaipėdos apskrities policijos komisariatu, ypač Plungės rajono policijos komisariatu. Ši bendradarbiavimo sąveika yra nuolatinė ir susideda iš įvairių veiksmų, kurių tikslas - užtikrinti saugumą ir tvarką savivaldybės teritorijoje. Kartą per metus policijai teikia informaciją apie nusikalstamumą savivaldybės teritorijoje, informuoja apie pravedamas priemones taikomas kovai su prekyba žmonėmis.	Užmegzti ryšiai ir sustiprintas bendradarbiavimas. Bendras visuomenės gerovės ir saugumo gerinimas. Nuolatinis duomenų mainų procesas leidžia identifikuoti nusikalstamumo tendencijas ir potencialias problemų sritis.
	Savivaldybė bendradarbiauja su savivaldybės institucijomis ir įstaigomis, palaiko ryšius su Socialinių paslaugų centru	Savivaldybė rūpinasi dirbančių vadovų ir darbuotojų kompetencija.	Savivaldybė rūpinasi dirbančių vadovų ir darbuotojų kompetencija. Rekomenduojami mokymai, konferencijos kuriuose įgyjama žinių apie prekybą žmonėmis aukomis.
	Savivaldybė bendradarbiauja su nevyriausybėmis organizacijomis	Savivaldybė bendradarbiauja su tokiomis organizacijomis kaip Plungės „Cyrulis“, neįgaliųjų draugija ir kitomis. Bendradarbiavimas su įvairiomis organizacijomis ir institucijomis padeda suderinti veiksmų planus ir išnaudoti turimus resursus efektyviau	Pagalba organizuojant mokymus ir seminarus, suteikiamos patalpos, skiriamas transportas jeigu būtina nuvykti į renginius skirtus prekybos žmonėmis prevencijos klausimais.
	Skelbiama ir platinama informacinė medžiaga apie prekybą žmonėmis savivaldybės gyventojams	Informacija apie prekybą žmonėmis, jos prevenciją ir pagalbą aukoms skelbiama savivaldybės informaciniuose stenduose, internetiniame puslapyje.	Išplatinta informacija apie 24/7 veikiančią pagalbos telefonu liniją pranešimams apie prekybos žmonėmis atvejus ir aukas.
Anykščių rajono savivaldybės administracija	Pilietiškumo ugdymo programos tema ugdymo įstaigose	Kalbama apie žmogaus teises, šalyje / pasaulyje vykstančius įvykius (vaiko pagrobimas), kalbama ir apie kitas galimas prekybos žmonėmis formas.	Prevencinė priemonė, padedanti suvokti galimas grėsmes.
	Dorinio ugdymo programos ugdymo įstaigose	Temos susijusios su pagalba žmogui, asmens neliečiamybe, kalbama apie vergystę, kūno	Prevencinė priemonė, padedanti suvokti galimas grėsmes.

		pasisavinimą, svetimų asmens duomenų naudojimą.	
	Ugdymo įstaigų klasės vadovų valandėlės, į kurias buvo kviečiami policijos pareigūnai, pristatyti Prekybos žmonėmis temas.	Temos susijusios su pagalba žmogui, asmens neliečiamybe, kalbama apie vergystę, kūno pasisavinimą, svetimų asmens duomenų naudojimą.	Prevencinė priemonė, padedanti suvokti galimas grėsmes.
	Renginiai skirti Europos sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dieną vykę renginiai	Supažindinta su Lietuvos policijos parengta informacija, parengti informaciniai stendai bendruomenėms, žiūrėti filmai „Sound of Freedom“, „Vergija“, „Viskas bus gerai“. Renginiai vyko atsižvelgus į mokinių amžių.	Prevencinė priemonė, padedanti suvokti galimas grėsmes
Vilniaus r. savivaldybė	Pateikė duomenis, atspausdintus. Neina įdėti į lentelę		
Panevėžio miesto savivaldybės administracija	1. Klasių valandėlės bendrojo ugdymo mokyklose, Kino filmų žiūrėjimas ir aptarimas.	Klasių valandelių metu aptariama kaip atpažinti seksualinę prievartą prieš vaikus ir kaip spręsti iškilusias problemas. Akcentuojama apie vaikus turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių. Po kino filmų žiūrėjimo, aptariama problema ir jos sprendimo būdai.	Mokiniai turės daugiau žinių apie prekybą žmonėmis, jų formas ir galimus sprendimo būdus.
	2. 2023 m. spalio 18 d. minint Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dieną dalyvauta konferencijoje, skirtoje Europos Sąjungos Kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti „Šiuolaikinės vergovės spąstai: tikri liudijimai ir institucijų patirtis keičiant situaciją. 3. Savivaldybės BĮ- Panevėžio socialinių paslaugų centro bendradarbiavimas su nevyriausybėmis organizacijomis	Išklausyti panešimai, temomis: Apie sėkmes ir nesėkmes, lyg amerikietiškus kalniukus, prekybos žmonėmis aukų gyvenime Neteisėtas įvaikinimas – viena iš prekybos žmonėmis formų Prekybos žmonėmis realijos: Žaismas tarp santuokos ir nusikaltimo Teismo vaidmuo baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu atpažįstant prekybos žmonėmis požymius. Pristatyti realūs prekybos žmonėmis atvejai, aptarti skirtingos prekybos žmonėmis formos bei institucijų patirtys dirbant su šiuo nusikaltimu ir teikiant pagalbą šio nusikaltimo aukoms. Vykdomos prevencinės priemonės kovos su prekyba žmonėmis srityje, teikiančiomis pagalbą krizės atveju, psichosocialinę reabilitaciją.	Prisidėta prie Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dienos minėjimo informacinėmis ryšio priemonėmis, informacijos sklaida. Pasidalinta informacija, 24/7 pagalbos telefono numeriu 8 800 91119, bei pagal galimybes viešino informaciją savivaldybės. Priimamajame buvo rodomi prevenciniai filmukai. Pagal poreikį nukreipia klientus, nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis.
Lazdijų rajono savivaldybė	Renginys „Kovos su prekyba žmonėmis prevencija“	Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatore su tarpinstitucinė komanda 2023-10-18 organizavo renginį skirtą kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti.	Renginys „Kovos su prekyba žmonėmis prevencija“, dalyvavo užimtumo tarnybos specialistai, PK pareigūnai, probacijos, VTAS atstovai, socialiniai darbuotojai, ugdymo įstaigų socialiniai pedagogai. (dalyvavo: 28 asmenys)

	Kauno Binkio teatro spektaklis „Spąstai“	Atsakingi specialistai ir jaunimas vyko į Kauno Binkio teatro spektaklį „Spąstai“.	Dalyvavo jaunimas, institucijų atstovai. Bendradarbiavome su kitomis institucijomis, jaunimu. (dalyvavo: 20 asmenys)
	Prevenciniai užsiėmimai rajono ugdymo įstaigose	Alytaus apskrities Lazdijų PK veiklos skyriaus pareigūnės veda preventinius užsiėmimus mokyklose. Filmų peržiūra, jų aptarimai, diskusijos.	Visose rajono ugdymo įstaigose vedami užsiėmimai.
	Tarpinstituciniai pasitarimai, konsultavimas, bendradarbiavimas su nevyriausybėmis organizacijomis ir kt.	Tarpinstituciniai pasitarimai, konsultavimas, bendradarbiavimas su nevyriausybėmis organizacijomis ir kt.	
	Organizuoja susitikimus užimtumo tarnyboje registruotais ir ieškančiais darbo asmenimis.	Užimta tarnyba 2023-10-18 organizavo renginį skirtą kovos su prekyba žmonėmis dienai paminėti.	
Jurbarko r. savivaldybė	Prekybos žmonėmis prevencinės programos įgyvendinimas	Prevenciniai užsiėmimai mokiniams vykdomi klasių valandėlių, integruotų pamokų, užklasinių renginių metu. Rajone visos prevencinės programos įgyvendinamos nuo ankstyvojo amžiaus. Programų įgyvendinimu siekiama, kad informacija apie prekybos žmonėmis grėsmes bei gebėjimą jų išvengti būtų pateikiama pagal ugdytinių amžių. Užsiėmimų turinys pritaikytas pagal mokinių amžių nuo pirmos iki dvyliktos klasės.	Mokiniai supažindinti su prekybos žmonėmis verbavimo ir išnaudojimo būdais.
	Policijos pareigūnų diskusijos bendruomenėse, seniūnijose, užimtumo tarnyboje	Bendruomenės pareigūnas organizuoja susitikimus bendruomenėse, seniūnijose, vyksta į Užimtumo tarnybą. Organizuojamuose susitikimuose kalbama apie reiškinius, keliančius grėsmę žmonių saugumui jų laisvių apribojimui patekus į prekeivių žmonėmis rankas. Susitikimuose dalyvaujantys asmenys supažindinami su verbavimo būdais, formomis. Susitikimuose klausytojai informuojami apie galimą gauti pagalbą, dalinami lankstinukai.	Susitikimuose dalyvaujantys asmenys diskutuoja, klausia.
	Kovos su prekyba žmonėmis dienos minėjimas	Kartu su specialistais lankomasi įstaigose (ugdymo, kultūros centruose, bibliotekose, užimtumo tarnyboje), rodomi teminiai filmukai, vykdomos diskusijos, dalinamos skrajutės.	Atkreipiamas gyventojų dėmesys, pateikiama aktuali informacija apie prekybą žmonėmis.

	Rekomendacijų aptarimas su savanoriais, dirbančiais su asmenimis, nukentėjusiais nuo karo	Susitikime su savanoriais nuolat aptariamos pateiktos rekomendacijos, kaip atpažinti prekeivį, kokios verbavimo metodikos, kaip pateikti informaciją pažeidžiamiems asmenims. Suteikiama informacija apie organizacijas, kurios dirba šioje srityje.	Savivaldybėje gyvena karo pabėgėliai. Prekybos žmonėmis atvejų nefiksuota.
Joniškio r. savivaldybė	Nusikaltimų prevencijos 2021-2023 m. programos įgyvendinimas	Programoje numatyta priemonė „Prekybos žmonėmis prevencijos organizavimas“. Šios prevencinės priemonės vykdytojai: savivaldybės administracija, Policijos komisariatas, VSAT, Probacijos tarnyba, socialinių paslaugų teikėjai.	Vykdytas prekybos žmonėmis situacijos ir viešinimo pristatymas ugdymo įstaigose, kaimo bendruomenių sueigose, socialinių darbuotojų pasitarimuose, Krizių centro-nakvynės namų gyventojų pasitarimuose.
Kauno r. savivaldybė	SBĮ Kauno rajono socialinių paslaugų centro Prevencinė programa „Nebijok klausti!“	Programa skirta paaugliams ir jų tėvams, ją sudaro 6 paskaitos apie pavojus internetinėje erdvėje, prekybą žmonėmis, žalingų įpročių žalą asmens sveikatai, pagalbos būdus.	3 paskaitos paaugliams, dalyvavo 7 asmenys; 3 paskaitos tėvams, dalyvavo 8 asmenys.
	Individualios SBĮ Kauno rajono socialinių paslaugų centro socialinio darbo specialistų konsultacijos	Teikiant socialines paslaugas asmens namuose, socialinio darbo specialistai tiksliai ir nuosekliai informuoja, konsultuoja ir didina paslaugas gaunančių bei jų artimųjų žinias apie pagrindines žmogaus teises ir laisves, atkreipia dėmesį į rizikos veiksnius, nukreipia ir informuoja apie pagalbos būdus ir pagalbą teikiančias organizacijas, drąsina kreiptis pagalbos ir padeda siekti pozityvių pokyčių, o esant poreikiui - tarpininkauja ir atstovauja asmenims kitose pagalbą teikiančiose organizacijose siekiant jų įgalinimo ir savarankiškumo.	Atliktos anoniminės apklausos rezultatai: 90 proc. SBĮ Kauno rajono socialinių paslaugų centro paslaugų gavėjų sutinka, kad darbuotojai juos skatina naudotis savo teisėmis ir tiek pat paslaugų gavėjų mano, kad jie gali laisvai anudotis savo teisėmis ir laisvėmis. 65 proc. paslaugų gavėjų žino kur jie galie kreiptis jei jų teisės yra pažeistos, 30 proc. – iš dalies žino kur kreiptis.
Utenos r. savivaldybė	Pateikė daug info, bet neina sudėti į lentelę		

1 lentelė. Kovos su prekyba žmonėmis priemonės.